

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

สารนิพนธ์

ของ

ภัณฑิลา ดอกจันรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

บทคัดย่อ

ของ

ภัณทิลา ดอกจันรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2550

ภักดิลา ดอกจันทร์. (2550) การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

ในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยึดความคิดรวบยอด และด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย 2) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สาขาวิชาที่สอน และบุคลิกภาพของครู 3) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี จำนวน 83 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดบุคลิกภาพของครู เป็นแบบสอบถามจำแนกตามความหมายของค่าที่แตกต่างกัน ซึ่งแบ่งคะแนนออกเป็น 8 ระดับ แบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 และแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการยึดความคิดรวบยอด

2. ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สาขาวิชาที่สอน และบุคลิกภาพของครู

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีวุฒิสองสูงกว่าปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีวุฒิปริญญาตรี

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากและครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย มีการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย

2.3 ครูที่สอนสาขาวิชาพื้นฐานและสาขาวิชาชีพ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูที่สอนสาขาวิชาพื้นฐานมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่สอนสาขาวิชาชีพ

2.4 ครูที่มีบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีบุคลิกภาพแบบ A มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีบุคลิกภาพแบบ B

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ปรากฏผลดังนี้

3.1 ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เอง ได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิดแก้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

3.2 ด้านการยืดความคิดรวบยอด ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็นความคิดรวบยอดได้ถูกต้อง

3.3 ด้านการยืดกระบวนการและการสร้างนิสัย ครูผู้สอนควรฝึกทักษะการเรียนรู้ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ได้ ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงาน

A STUDY OF THE INSTRUCTION OF THONBURI
VOCATIONAL COLLEGE

AN ABSTRACT
BY
PANTHILA DOKJUNREE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

October 2007

Panthila Dokjunree. (2007). **A Study of the Instruction of Thonburi Vocational College**. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst. Prof. Dr. Phairojana Klinkularb.

The objectives of the research were to 1) study instructional activities of teachers at Thonburi Vocational College in 3 aspects: the students-centered instruction, the concept-oriented instruction, and process-oriented instruction and habit building; 2) study the instructional activities of the teachers classified by variables: education degrees, teaching experiences, teaching subjects, characteristics; 3) collect opinions and suggestions on the instructional activities of the teachers at Thonburi Vocational College. The population used in this research was 83 teachers in Thonburi Vocational College. The instrument used for data collection consisted of 3 major parts: an 8-point semantic differential scale for teacher personality assessment, a 5-point rating scale for instructional activities assessment with an alpha reliability of .92, and open-ended questions. The statistics used for analyzing the data were alpha coefficient (α – Coefficient), percentage, arithmetic mean (μ), and standard deviation (σ).

The research findings revealed as follows.

1. The instructional activities, as a whole, of the teachers at Thonburi Vocational College was at a high level of practice. When considered individual aspects, all 3 aspects were also at a high level of practice; in descending order of mean scores: process-oriented instruction and habit building, students-centered instruction, and concept-oriented instruction.

2. The instructional activities of the teachers classified by teacher variables, education degrees, teaching experiences, teaching subjects, characteristics revealed as follows.

2.1 Teachers with bachelor degree and higher than bachelor degree practiced the instructional activities, as a whole, at a high level; teachers with higher than bachelor degree did higher than those with bachelor degree.

2.2 Teachers with high teaching experiences and low teaching experiences practiced the instructional activities, as a whole, at a high level; teachers with high teaching experiences did higher than those with low teaching experiences.

2.3 Teachers teaching fundamental subjects and teachers teaching vocational subjects practiced the instructional activities, as a whole, at a high level; teachers teaching fundamental subjects did higher than those teaching vocational subjects.

2.4 Teachers with type A personality and teachers with type B personality practiced the instructional activities, as a whole, at a high level; teachers with type A personality did higher than those with type B personality.

3. Teachers' opinions and suggestions on the instructional activities were as follows:

3.1 Students-centered instruction: Teachers should emphasize student's self learning, actual practice, solving problem exercise, and participative instruction.

3.2 Concept-oriented instruction: Teachers should provide students with steps practice, conclude what had been learned into correct concepts.

3.3 Process-oriented instruction and habit building: Teachers should encourage students to practice learning skills, apply knowledge and experiences, and give more importance to work process.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
ธนบุรี ของ ภัณฑิลา ดอกจันรี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)
วันที่.....เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากคณาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาดูแลเอาใจใส่ และตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้อย่างดียิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง และอาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ คณะกรรมการสอบโครงร่างสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือต่างๆที่มีประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ จนทำให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง รองศาสตราจารย์ ดร.อัมรงค์ อุดมไพจิตรกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จิระเดชากุล และอาจารย์ ดร.พรเพ็ญ ศาสตร์วิทยาภรณ์ และคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ นายอนันต์ ใจงาม และ อาจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ โดยให้ความแนะนำพิจารณาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ เพื่อให้ครูผู้สอนตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณครูผู้สอนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับมาคืนมาเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อลีลา ดอกจันทร์ ผู้ให้กำเนิด ที่ดูแลเอาใจใส่ด้านการศึกษา แก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณอาจารย์สุวรรณี หาญกล้า คุณพี่บุญมา ดอกจันทร์ คุณพี่พิศดา ประทาสุ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ตลอดจน อาจารย์บุญเสริม ชัยเวทย์ คุณพี่สายใจ ศรีจรรยา คุณพี่จุไรภรณ์ พุ่มมณี และน้องอารี โพธิ์รี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงมาด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณ ณ ที่นี้

คุณค่าและคุณประโยชน์ อันพึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา แด่บิดามารดา ครู-อาจารย์ ทุกท่าน ตลอดจนญาติพี่น้อง และผู้มีพระคุณแก่ผู้วิจัย ที่ช่วยให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษา จนประสบความสำเร็จในการศึกษา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	1
บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	6
2	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	10
ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	10
ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม.....	10
การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	14
การจัดการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี.....	15
ประวัติวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี.....	15
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู.....	38
การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	43
การยึดความคิดรวบยอด.....	47
การยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย.....	53
บุคลิกภาพ.....	56
ความหมายของบุคลิกภาพ.....	56
ทฤษฎีบุคลิกภาพ.....	57
ความสำคัญของบุคลิกภาพ.....	60
องค์ประกอบของบุคลิกภาพ.....	61
การวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ A และ บุคลิกภาพแบบ B.....	62

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
งานวิจัยในประเทศ.....	63
งานวิจัยต่างประเทศ.....	75
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	78
การกำหนดประชากร.....	78
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	97
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	97
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
สรุปผล.....	99
อภิปรายผล.....	100
ข้อเสนอแนะ.....	105

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก.....	115
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	132

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของครู.....	84
2 จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามประเภทของบุคลิกภาพ	
2 แบบ คือบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B.....	85
3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรม	
การเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี	
โดยรวมและรายด้าน.....	85
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติ	
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี	
ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายข้อ.....	86
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติ	
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี	
ด้านการยึดความคิดรวบยอด โดยรวมและรายข้อ.....	88
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติ	
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี	
ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย โดยรวมและรายข้อ.....	89
7 ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรีในด้าน 3 ด้าน	
โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	91
8 ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ในด้าน 3 ด้าน	
โดยจำแนกตามประสบการณ์.....	92

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
9 ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ในด้าน 3 ด้าน โดยจำแนกตามสาขาวิชาที่สอน.....	92
10 ผลการศึกษารการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ในด้าน 3 ด้าน โดยจำแนกตามบุคลิกภาพของครู.....	93
11 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี.....	94
12 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการยึดความคิดรวบยอด ของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี.....	95
13 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการยึดกระบวนการและ การสร้างนิสัยของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี.....	96

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	8
2 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี.....	22

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศไทยจะยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี และความพอประมาณอย่างมีเหตุผล นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สามารถพึ่งตนเองมีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก คนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาและรู้จักเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นคนดี มีคุณธรรม และซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544 : 14-15)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 24 ระบุให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 12)

กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาการจัดการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ โดยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ด้านส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ พัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ยกย่องระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 สาระการเรียนรู้ รวมถึงพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่อาชีพ พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประเมินมาตรฐานวิชาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกระดับพัฒนานวัตกรรม/ผลิตภัณฑ์ที่เป็นจุดเด่นของสถานศึกษา (หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 11-13)

“ครู” เป็นบุคคลที่ทรงคุณค่า และมีคุณูปการยิ่งต่อสังคม เพราะครูมีภาระหน้าที่อันหนักในการสร้างคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ ต้องมีความเสียสละและอดทน อบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านศิลปวิทยาการ และเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีของสังคม ทั้งยังต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองในด้านการเรียนการสอน และการครองตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงามเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของเยาวชนและสังคม ครูจึงได้ชื่อว่าเป็นปูชนียบุคคลที่เป็นพลังสำคัญของชุมชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมของชุมชน ชadb้านเมือง ดำเนินการ และเสนอแนะให้มีการดำเนินการทางการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชน ชadb้านเมือง ในการร่วมมือกันพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมปัจจุบันอย่างแท้จริง และร่วมมือกันดำเนินการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ในรูปแบบและวิธีการต่างๆ ให้กับเยาวชน ประชาชนตามสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 6-7) ดังนั้น บทบาทที่สำคัญของครู คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อจัดการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยครูจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมในเรื่องของเนื้อหาสาระที่จะสอน ออกแบบ และจัดเตรียมประสบการณ์ โดยอาศัยสื่อ และกิจกรรมต่างๆ ที่ครูเตรียมการไว้ล่วงหน้า ในฐานะผู้จัดการหรือผู้อำนวยการความสะอาด เพื่อนำทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (นวลจิตต์ เขาวงกตพิงศ์. 2545 : 25)

ระบบการจัดการเรียนการสอนก็คือ องค์ประกอบต่างๆ ของการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดไว้ให้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายที่กำหนดไว้ ระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษา และอาจจัดได้ในลักษณะที่เป็นระบบใหญ่ คือ เป็นระบบที่ครอบคลุม องค์ประกอบของการเรียนการสอนโดยส่วนรวม หรืออาจจะนำองค์ประกอบย่อยๆ ของการเรียนการสอนมาจัดเป็นระบบย่อยๆ ลงไปอีกก็ได้

ส่วนรูปแบบการเรียนการสอนนั้น เป็นสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่างๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ และทดสอบแล้วว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนได้ ดังนั้น ระบบการจัดการเรียนการสอนกับรูปแบบการเรียนการสอน จึงมีความหมายที่แท้จริงตรงกัน เพราะกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่างๆ ให้เป็นระบบโดยคำนึงถึงทฤษฎี และหลักการรวมทั้งสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (ทิสนา เขมมณี. 2548 : 4-5)

วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ได้มีการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ มีการฝึกทักษะวิชาชีพโดยฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเองซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพและประเมินระดับความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนภายในสถานศึกษาเพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี. 2548 : 7 - 11)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อ ครู-อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยึดความคิดรวบยอด และด้านการยึดกระบวนการ และการสร้างนิสัย
2. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี จำแนกตาม วุฒิมัธยมศึกษา ประสบการณ์ สาขาวิชาที่สอน และบุคลิกลักษณะของครู
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงระดับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี และใช้เป็นข้อมูลให้ ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยึดความคิดรวบยอด และด้านการยึดกระบวนการสร้างนิสัย ให้สอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 เพื่อให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู แบ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) ด้านการยึดความคิดรวบยอด
- 3) ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 83 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 1.1 สถานภาพครูผู้สอน จำแนกตาม
 - 1.1.1 วุฒิการศึกษา
 - 1.1.2 ประสบการณ์
 - 1.1.3 สาขาวิชาที่สอน
 - 1.2 บุคลิกภาพของครู
 - 1.2.1 บุคลิกภาพแบบ A
 - 1.2.2 บุคลิกภาพแบบ B
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ใน 3 ด้าน
 - 2.1 การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.2 การยึดความคิดรวบยอด
 - 2.3 การยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ให้ความหมายของคำ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำของครูที่กำหนดสภาพการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย หรือจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน เน้นกระบวนการทำงานกลุ่ม เป็นการเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนในหลายๆด้าน เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการฝึกเน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และมีเหตุผล ครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ ชี้นำแหล่งความรู้และข้อมูลที่ทันสมัย ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยการปฏิบัติด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ กระบวนการคิด ตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไปในอนาคต

1.1 การยัดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

1.2 การยัดความคิดรวบยอด หมายถึง ผู้สอนเป็นผู้ฝึกฝนให้เกิดทักษะ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมกันอย่างเต็มที่ ด้วยการสังเกต เปรียบเทียบ การพิสูจน์คำตอบจากการทำนาย อธิบายความสัมพันธ์ของเหตุและคำตอบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนภายในกลุ่ม ต่างกลุ่ม จนได้ข้อสรุปที่ถูกต้องโดยครูผู้สอนคอยแนะนำแนวทางแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ และสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามคำแนะนำ

1.3 การยัดกระบวนการและการสร้างนิสัย หมายถึงผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ และพัฒนาความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการใช้สถานการณ์ต่างๆ อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติตามศักยภาพ มีการประเมินตนเองและปรับปรุงตนเอง การเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างนิสัย การปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

2. ครู หมายถึงข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษานครบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาพื้นฐาน และสาขาวิชาชีพ

3. วุฒิกการศึกษา หมายถึงระดับการศึกษาสูงสุดของข้าราชการครู แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสพการณ์ หมายถึงระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูวิทยาลัยอาชีวศึกษานครบุรี

5. สาขาวิชาที่สอน หมายถึงข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษานครบุรี จำแนกเป็น 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาพื้นฐาน และสาขาวิชาชีพ

6. บุคลิกภาพ หมายถึงรูปแบบการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งที่แสดงออก และไม่แสดงออก ทางกาย จิตใจ อุนิสัย อารมณ์ความรู้สึก การสมาคมติดต่อ ทำผู้อื่นได้รับรู้พฤติกรรมนั้นๆ ได้ ซึ่งแต่ละคนไม่เหมือนกัน เกิดจากการกระทำของอวัยวะที่ไม่หยุดนิ่ง รวมทั้งระบบจิตใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรม เป็นผลมาจากปัจจัยด้านพันธุกรรมและประสพการณ์ สิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถเรียนรู้และแก้ไขพัฒนาได้ ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก ตามแนวคิดของฟรีดแมน และโรเซนแมน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

6.1 บุคลิกภาพแบบ A หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภาพรีบร้อน ชอบการแข่งขัน และก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มากๆ ในเวลาน้อยๆ มีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความมานะพยายามในการทำงานมาก ชอบฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เพื่อความสำเร็จ ชอบทำงานด้วยความรวดเร็วทนไม่ได้กับงานที่ล่าช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่น และถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวง่าย

6.2 บุคลิกภาพแบบ B หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภาพผ่อนคลาย ไม่รีบร้อน และไม่ก้าวร้าว มีลักษณะเรื่อยๆ เชื่องๆ ชอบการพักผ่อน ดำเนินชีวิตแบบง่ายๆ และไม่ชอบฝ่าฟันอุปสรรคในการทำงาน

7. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครบุรี หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตั้งอยู่ที่ 182 ถนนพาดิษการนครบุรี แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ได้ศึกษาจากแนวคิดจากการนำเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครู ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา(2545 : 48) เป็น 3 ระดับคุณภาพ และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (2549 : 18) ที่กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมี 3 ระดับ คือ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การยึดความคิดรวบยอด และการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย เช่นเดียวกับ กรมวิชาการ (2543 : 8-11) ที่เสนอให้มีการจัดประสพการณ์ในการอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยยึดหลักการความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 5-9) ให้

แนวคิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ส่วนนวลจิตต์ ชาวศิริพิพงศ์ (2537 : 59-60) ได้กล่าวว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ความคิดรวบยอดได้ดี เมื่อมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งครูเป็นผู้จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสงบ ลักษณะ (2535 : 28) ได้กล่าวถึงการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยเป็นหลักว่า ครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมจากกระบวนการเรียนรู้ต่างๆอย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้ศึกษาได้ประมวลแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 ด้านการยึดความคิดรวบยอด

1.3 ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย

2. สำหรับตัวแปรอิสระผู้ศึกษาได้ศึกษาจากกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

ด้านวุฒิการศึกษา ศึกษาผลการวิจัยของจิรพันธ์ สิทธิเขตการ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนของ ครู-อาจารย์ ด้านวุฒิการศึกษาในการสอนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ด้านประสบการณ์ ศึกษาแนวคิดจากการวิจัยของพรเทพ พลันันท์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่าเมื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ด้านประสบการณ์ในการสอนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

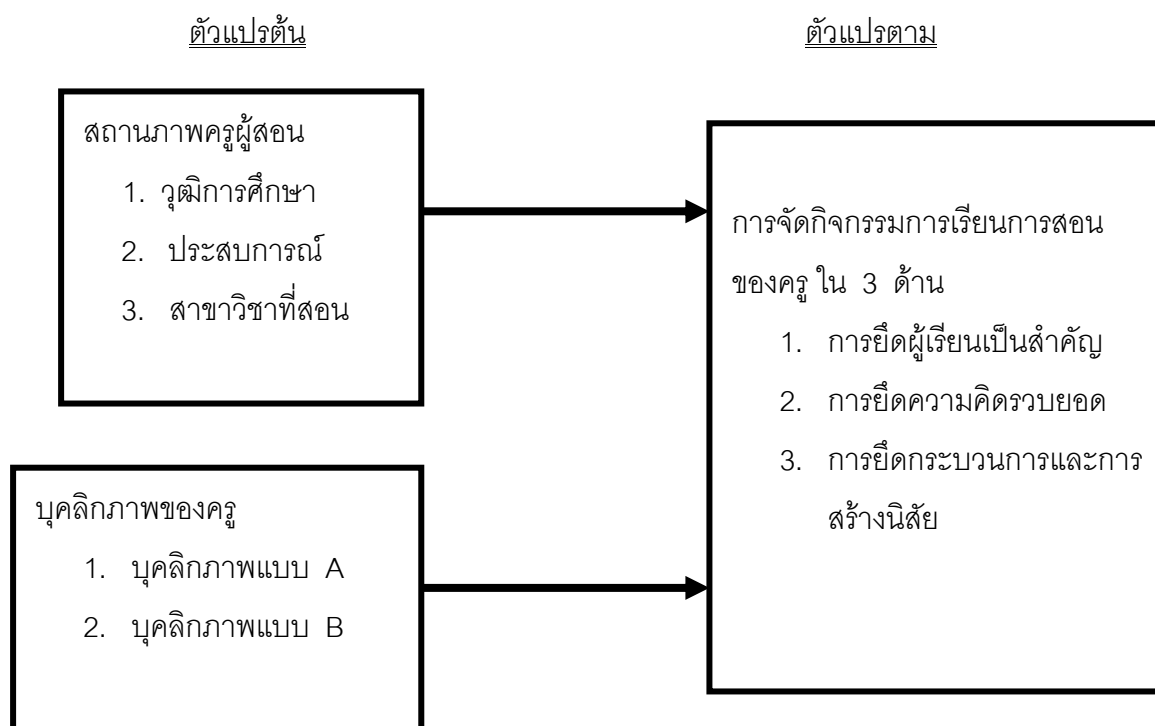
2.3 ด้านสาขาวิชาที่สอน ศึกษาผลการวิจัยของสมพงษ์ มะไบ (2546 : 103)

ที่พบว่าพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูจำแนกตามสาขาวิชาที่สอนโดยรวมมีพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านบุคลิกภาพของครู ศึกษาจากแนวคิดของฟรีดแมน และโรเซนแมน (Freidman and Rosenman. 1974) ที่แบ่งลักษณะบุคลิกภาพไว้ 2 แบบ คือ บุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย ได้นำเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครู ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เป็น 3 ระดับคุณภาพ และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 มาใช้เป็นกรอบแนวคิด เพื่อกำหนดตัวแปรตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ใน 3 ด้าน คือ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การยึดความคิดรวบยอด และการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย ส่วนบุคลิกภาพของครู ได้นำแนวคิดของฟรีดแมน

และโรเซนแมน (Freidman and Rosenman. 1974) ที่แบ่งลักษณะบุคลิกลักษณะไว้ 2 แบบ คือ บุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B มากำหนดเป็นตัวแปรต้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ธนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าดำเนินไปตามความมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม

การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. การจัดการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

ประวัติวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

วิสัยทัศน์

ปรัชญาวิทยาลัย

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

การจัดโครงสร้างหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

แผนพัฒนาสถานศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

หน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

3.1 ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 ด้านการยึดความคิดรวบยอด

3.3 ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย

4. บุคลิกภาพ

4.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

4.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

4.3 ความสำคัญของบุคลิกภาพ

4.4 องค์ประกอบของบุคลิกภาพ

4.5 การวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะนำยุทธศาสตร์ด้านการจัดการอาชีวศึกษามาสู่การปฏิบัติ โดยมีรูปแบบการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2548 ก : 5)

วิสัยทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา(สอศ.)เป็นองค์กรหลักในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง มีคุณภาพได้มาตรฐาน นำความรู้ไปใช้อย่างมีคุณค่า ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและอาชีพอิสระ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

พันธกิจ

- ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพในทุกระดับอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
- ส่งเสริม พัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน
- วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ และสามารถ

แข่งขันในระดับชาติได้

เป้าหมาย

- ผู้เรียนได้เรียนสาขาวิชาชีพตามที่ต้องการ
- ผู้เรียนมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- ประชาชนได้รับบริการและพัฒนาอาชีพ

ประเด็นยุทธศาสตร์

- สร้างโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพ
- บริหารและจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่
- สร้างอาชีวศึกษาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

1.2 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม

การอาชีวศึกษาไทยปฏิรูปใหญ่ระดับแนวคิด โครงสร้าง และวิธีดำเนินการ โดยเฉพาะรัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนระดับกลางและนักเทคโนโลยี ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการ

ขับเคลื่อนของภาคการผลิต เป็นหัวใจของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน จึงเสนอยุทธศาสตร์ปฏิรูปใน 3 เรื่องหลัก (3 Re) ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2548 ก : 38-41)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การปรับทิศทางและแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ (Re-orientating)

มาตรการ

1.1 เร่งรัดการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนากำลังคนของชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกำลังคนของชาติได้ใช้เป็นทิศทาง และกำหนดเป้าหมายให้รองรับเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้ชัดเจน โดย

1) เร่งประสานและบูรณาการแผนผลิตและพัฒนากำลังคนในสถานศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพทุกระดับ ในทุกกลุ่มอาชีพ โดยในเบื้องต้นเร่งจัดทำใน 13 กลุ่มอาชีพเป้าหมายเฉพาะหน้า เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ (อาหาร การท่องเที่ยว ยานยนต์ สิ่งทอ/อัญมณี และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะซอฟต์แวร์)

2) ศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดสัดส่วนการจัดการศึกษาสายสามัญ : สายวิชาชีพและสัดส่วนรัฐ : เอกชน

1.2 ส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพและการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อปรับค่านิยมและเจตคติของสังคมให้เห็นคุณค่าของการทำงาน โดย

- 1) เร่งรัดพัฒนามาตรฐานอาชีพใน 13 กลุ่มอาชีพเป้าหมาย
- 2) พัฒนาลักษณะมาตรฐานสมรรถนะ 13 กลุ่มอาชีพ
- 3) พัฒนาโมดูล/ชุดฝึกอบรมที่เน้นฐานสมรรถนะ 13 กลุ่มอาชีพ
- 4) พัฒนาระบบการประเมินที่เน้นฐานสมรรถนะ 13 กลุ่มอาชีพ
- 5) สร้างความเข้มแข็งให้ 13 กลุ่มอาชีวดังกล่าว เพื่อให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตามข้อ 1) – ข้อ 4)

1.3 เร่งรัดการปฏิรูประบบการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดย

- 1) จัดระบบการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้คนเรียนรู้การศึกษาและอาชีพได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 2) จัดระบบรับรองประสบการณ์ของบุคคล และระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การปรับระบบบริหารและการจัดการ (Re-organizing)

มาตรการ

2.1 เร่งรัดการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ โดย

1) จัดระบบบริหารการอาชีวศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการร่วม ทั้งระดับกระทรวง สถาบันการอาชีวศึกษา สถานศึกษาทั้งรัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ และกลุ่มอาชีพเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับทิศทางการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาและทำงานในเชิงนโยบายในเชิงรุก

2) กำหนดศักยภาพและความเชี่ยวชาญของสถาบันการอาชีวศึกษา (area of excellence และ center of vocational excellence) เพื่อให้เป็นกลไกกำกับทิศทางการให้บริการในสาขาวิชาที่สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนเป็นเลิศเท่านั้น ไม่ใช้การให้บริการการศึกษาแบบเต็มรูปทุกสาขา

3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งรัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ และกลุ่มอาชีพ ฯลฯ เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผน การจัดการเรียนการสอน และการติดตามประเมินผล

4) สร้างความเป็นอิสระแก่สถานศึกษาในการพัฒนาระบบบริหารจัดการหลักสูตร และการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 พัฒนาระบบความร่วมมือ หลักการคือเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทฤษฎีและเชี่ยวชาญภาคปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกับภาคเอกชนและผู้ประกอบการในการฝึกงานให้นักศึกษา ระบบความร่วมมือดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญที่จะเอื้อให้จัดการศึกษาแนวใหม่ได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน (demand driven) ภาคเอกชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นขึ้นการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ความต้องการการพัฒนา หลักสูตร การฝึกงาน และการประเมินสมรรถนะของผู้ฝึกอบรมครบกระบวนการความร่วมมือ ซึ่งมีมาตรการสำคัญ คือ

1) ส่งเสริมและพัฒนาการจัดสหกิจศึกษา เช่น ระบบทวิภาคี หรือโรงเรียนอุปถัมภ์ในสถานประกอบการ (adopted school) ให้เพิ่มขึ้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพด้วย มาตรการทางด้านประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้เรียน ผู้ปกครอง เข้าใจถึงประโยชน์ของสหกิจศึกษา

2) เร่งจัดทำหลักเกณฑ์การจัดระบบทวิภาคีที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งคู่มือเพื่อให้การจัดระบบสหกิจศึกษามีคุณภาพมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน

2.3 การพัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐาน เพื่อให้การอาชีวศึกษาสามารถผลิตกำลังสายเทคนิคและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเน้นคุณภาพมาตรฐานเพื่อประกันว่าผู้จบจะมีความรู้และสมรรถนะที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้จะต้องให้ความสำคัญกับระบบการเรียนการสอนและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีมาตรการสำคัญคือ

1) เร่งกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ และตัวบ่งชี้คุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาการเรียนการสอน และมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษาสายวิชาชีพ

2) สนับสนุนทรัพยากรให้แก่สถาบันการอาชีวศึกษา และส่งเสริมการประกันคุณภาพ ภายในเพื่อประกันให้ผลผลิตเป็นไปตามเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การปรับระบบการเงินและทรัพยากร (Re-financing and remobilizing resources)

มาตรการ

3.1 ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการเงินเพื่อการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม เพื่อให้ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดสรรงบประมาณแบบ supply-side เป็น demand-side เพื่อให้เกิดการระดม การจัดสรร และการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

3.2 เร่งรัดการปฏิรูประบบบุคลากรการอาชีวศึกษา หลักการของระบบบริหารงานบุคคล ต้องเป็นระบบที่สามารถคัดสรร ดำรงรักษาครูและผู้บริหารที่มีความสามารถ ให้อยู่ในระบบการ อาชีวศึกษา ในการดำเนินการต้องมีการกำหนดมาตรฐานอาชีพครู และผู้บริหารรวมทั้งมีการวางระบบ การบริหารงานบุคลากรการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะอาชีพใน สถานประกอบการ รวมถึงให้มีการสร้างมาตรการจูงใจให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีประสบการณ์ในอาชีพมาเป็นครูอาชีวศึกษาด้วย โดยให้ค่าตอบแทนตาม ความสามารถ (pay per performance) ซึ่งจะต้อง

- 1) จัดทำมาตรฐานอาชีพครูและผู้บริหารอาชีวศึกษา
- 2) พัฒนาบุคลากรหลักของสถานประกอบการใน 13 กลุ่มอาชีพ ให้ได้ครบตาม มาตรฐานที่กำหนดอย่างน้อยร้อยละ 50 ภายใน 2 ปี
- 3) จัดทำโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ
- 4) ส่งเสริมให้ครูวิชาชีพทุกคน เข้ารับการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ อย่างน้อยปีละ 2 – 4 สัปดาห์
- 5) พัฒนาครูให้มีขีดความสามารถในการใช้ ICT และภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยสร้าง คุณภาพการอาชีวศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (E-learning/E-English)
- 6) ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา สถานศึกษา และ ครู รวมทั้งบุคลากรการอาชีวศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการประสานความร่วมมือกลุ่มอาชีพ สมาคมวิชาชีพ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- 7) จัดทำโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาบุคลากรสำหรับ SMEs (Small Medium Enterprise)

3.3 วิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและติดตามประเมินผล เกี่ยวกับการใช้สื่อและ เทคโนโลยีทางด้านการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากระบบสื่อและ เทคโนโลยีให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

มาตรการเร่งด่วน

เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ควรดำเนินการตามมาตรการเร่งด่วน ดังนี้

1. เร่งรัดการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนากำลังคนในภาพรวมและรายสาขา เพื่อใช้กำหนดทิศทางและเป้าหมายการผลิต และพัฒนากำลังคนรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
2. ส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพและการปฏิรูปการเรียนรู้ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ
3. ทดลอง แนวคิด Mini Ministry การผลิตและพัฒนากำลังคนในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบระหว่างภาครัฐและเอกชน
4. เร่งพัฒนาบุคลากรหลักของสถานศึกษา และสถานประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ผ่านระบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประกอบการ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3 การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบการจัดการอาชีวศึกษา ได้จัดตั้งขึ้นมาเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2484 มีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาในงานวิชาชีพของกระทรวงศึกษาธิการ ต่อเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ได้เปลี่ยนชื่อจากกรมอาชีวศึกษา เป็นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มี 9 ประเภทวิชา คือ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2548 ข : 6-13)

1. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดทุกประเภท โดยเปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยช่างกล วิทยาลัยการต่อเรือ และศูนย์ฝึกวิชาชีพอุตสาหกรรมต่อเรือ
2. ประเภทวิชาเกษตรกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ทางเกษตร วิธีการปฏิบัติงานทางเกษตรทุกสาขาวิชา โดยเปิดสอนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ศูนย์ฝึกอบรมวิศกรรมเกษตร และวิทยาลัยประมง
3. ประเภทวิชาประมง เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ทางประมงและวิธีการปฏิบัติงานทางประมงทุกสาขาวิชา โดยเปิดสอนในวิทยาลัยประมง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และศูนย์ฝึกอบรมวิศกรรมเกษตร

4. ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมการปฏิบัติงานในภาคธุรกิจ เป็นลักษณะงานในสำนักงานและงานบริการเป็นหลัก โดยเปิดสอนในวิทยาลัยพณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคที่ไม่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดนั้นๆ วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยสารพัดช่าง

5. ประเภทวิชาคหกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติเกี่ยวกับการประดิษฐ์ตกแต่ง การออกแบบเสื้อผ้า โภชนาการและเครื่องแต่งกาย โดยเปิดสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคที่ไม่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดนั้นๆ วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยสารพัดช่าง

6. ประเภทวิชาศิลปกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติงานด้านศิลปะในสาขาต่างๆ งานหัตถกรรม และศิลปประยุกต์ โดยเปิดสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคที่ไม่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดนั้นๆ วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยสารพัดช่าง

7. ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการ และการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว การบริการ โดยเปิดสอนในวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว

8. ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมด้านสิ่งทอทั้งหมดทุกประเภท โดยเปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี

9. ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ในการใช้ระบบเครือข่ายในการปฏิบัติงาน การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในงานธุรกิจ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศในการปฏิบัติงานโดยเปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยพณิชยการอินทรราชย์ และวิทยาลัยพณิชยการบางนา

2. การจัดการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

2.1 ประวัติวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรีเป็นสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้เปิดทำการสอนในสาขาวิชาชีพ มุ่งผลิตนักเรียน-นักศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน ตามความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้จบการศึกษาสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมต่อไป (อาชีวศึกษาธนบุรี. 2548 : คำนำ)

ความเป็นมา

วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2481 เดิมชื่อ “โรงเรียนช่างตัดเย็บเสื้อผ้าวัดหงส์รัตนาราม” ตั้งอยู่ที่วัดหงส์รัตนาราม อำเภอบางกอกใหญ่ จังหวัดธนบุรี และดำเนินการสอนหลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้า ระดับอาชีวศึกษาตอนต้น หลักสูตร 2 ปี โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พ.ศ.2479 ย้ายมาอยู่ที่วัดอรุณราชวราราม ตำบลวัดอรุณ อำเภอบางกอกใหญ่ จังหวัดธนบุรี เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนการช่างสตรีธนบุรี” ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2514 ย้ายมาอยู่ที่ตั้งปัจจุบันคือ 868 ถนนจรัญสนิทวงศ์ 13 เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนอาชีวศึกษาธนบุรี” ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อตามลำดับดังนี้

- 1 ตุลาคม 2515 เปลี่ยนชื่อเป็น “วิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพฯ วิทยาเขต 7 ธนบุรี”
- 1 ตุลาคม 2521 เปลี่ยนชื่อเป็น “วิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพฯ วิทยาเขตธนบุรี”
- 1 ตุลาคม 2522 เปลี่ยนชื่อเป็น “วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี”

2.2 วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์วิทยาลัย

วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี เป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความสามารถเพิ่มศักยภาพด้านวิชาชีพ ทักษะ และการจัดการที่เป็นสากล ผสมผสานกับภูมิปัญญาไทย สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สร้างคุณค่าที่ดีต่อตนเองและสังคม และเป็นศูนย์กลางการบริหารทางวิชาชีพให้กับชุมชน

2.3 ปรัชญาวิทยาลัย

ปรัชญาวิทยาลัย

“เร่งศึกษา หาคำรู้ เชิดชูความดี มีคุณธรรม”

2.4 ข้อมูลบุคลากร

รายชื่อและคุณวุฒิของครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ปีการศึกษา 2550 แยกตามสาขาวิชาที่สอนของวิทยาลัยฯ แสดงได้ดังนี้ (วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี.2550 :45-49)

ผู้บริหารของวิทยาลัย

1. ผู้อำนวยการ

นายอนันต์	ใจงาม	ศษ.บ.,ค.อ.ม.	ผู้อำนวยการ ระดับ 8
-----------	-------	--------------	---------------------

2. รองผู้อำนวยการ

1. นายสมศักดิ์	บำรุงศักดิ์	ศ.บ., ค.อ.ม.	รองผู้อำนวยการ ระดับ 8
2. นางธรรมาภรณ์	ตั้งไพศาลกิจ	ศ.บ., ค.อ.ม.	รองผู้อำนวยการ ระดับ 7
3. นางสาวเกื้อกูล	รักบ้านเกิด	คศ.บ.	รองผู้อำนวยการ ระดับ 7

4. นางพวงผกา สงพุ่ม ศษ.บ.,ค.อ.ม. รองผู้อำนวยการ ระดับ 7
สาขาวิชาพื้นฐาน ได้แก่ คณะวิชาพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 แผนกวิชา โดยแต่ละแผนกวิชามี
 อาจารย์ รวม 15 ท่าน ดังนี้

1. แผนกวิชาสัมพันธ์

1. นางรำไพ	อุ้นบุญเรือง	กศ.บ.	ครู คศ. 2
2. นายองอาจ	โกมลมรรค	ศษ.บ.,ศษ.ม., กศ.ด	ครู คศ. 2
3. นางสาวยุษะกร	ปิติ	กศ.บ.	ครู คศ. 2
4. นางสาวมุกดา	ตามประวัติ	ศศ.บ. , ศษ.ม.	ครู คศ. 2
5. นางสาวมัทนี	หอมชง	กศ.บ., บธ.บ.	ครู คศ. 2
6. นางสาวกัลยา	พัฒนสุวรรณา	ศศ.บ.	ครู คศ. 1
7. นางกานดา	ทีฆวนิช	ศศ.บ,คป.	ครู คศ. 1

2. แผนกวิชาสามัญ

1. นางนิรมล	ตั้งสกุล	กศ.บ.	ครู คศ. 2
2. นางนิภา	หอมสุวรรณ	ศศ.บ.	ครู คศ. 2
3. นางพันธุ์ทิพย์	เยาหะรี	พย.บ.	ครู คศ. 2
4. นางศรีอาภรณ์	สนเยี่ยม	กศ.บ.	ครู คศ. 2
5. นางอรพินท์	หมื่นสวัสดิ์	ศศ.บ.	ครู คศ. 2

3. แผนกวิชาพื้นฐาน

1. นายประทุม	เผื่อนนนท์	กศ.บ.,ศศ.ม.	ครู คศ. 2
2. นางสาวมณฑนา	แย้มคลี	อ.บ.,วท.ม.	ครู คศ. 2
3. นางสาวปิยะเนตร	ภูประดับ	ศศ.บ.	ครู คศ. 2

สาขาวิชาชีพ ได้แก่ คณะคหกรรม ศิลปกรรม และบริหารธุรกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. คณะวิชาคหกรรม ประกอบด้วย 3 แผนกวิชา โดยแต่ละแผนกวิชามีอาจารย์ รวม 14 ท่านดังนี้

1.1 แผนกคหกรรม

1) นางพรณสิริ	แก้วเจริญ	ค.ศ.บ.	ครู คศ. 2
2) นางสาวดวงกมล	บุญสร้าง	กศ.บ.	ครู คศ. 2
3) นางนฤมล	เก่งกริชาพล	ค.อ.ม. (มาช่วยราชการ)	ครู คศ. 2

1.2 แผนกวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย

1) นางปองใจ	เดชระพีพงษ์	คศ.บ.	ครู คศ. 2
2) นางวิจิตรา	ปั้นเก่า	คศ.บ., กศ.ม.	ครู คศ. 2
3) นางสุพิชฌาย์	ภูผา	ค.บ.	ครู คศ. 2

1.3 แผนกวิชาอาหารและโภชนาการ

1) นางสาวระพีพรรณ	อ้นคำ	คศ.ป.	ครู คศ. 2
2) นางสาววรรณ	จันทิมา	คศ.ป.	ครู คศ. 2
3) นางฉัตรนันท์	ประเสริฐสุด	กศ.ป.	ครู คศ. 2
4) นางสาวกัญญา	อู่ทอง	คศ.ป.	ครู คศ. 2
5) นางสาวเกตุกานดา	พุทธิสวัสดิ์	ค.ป.	ครู คศ. 2
6) นางสาวนุชนาถ	อุตสาหพานิช	ค.ป.	ครู คศ. 2
7) นางสาวประทุมมาศ	ทรงประกอบ	ศศ.ป.	ครู คศ. 2
8) นางเนิน	จตุพศ	ค.ป.	ครู คศ. 2

2. คณะวิชาศิลปกรรม ประกอบด้วย 3 แผนกวิชา โดยแต่ละแผนกวิชามีอาจารย์ รวม 15 คนดังนี้

2.1 แผนกวิชาวิจิตรศิลป์

1) จ.ส.อ. อติศร	ศุภมิตร	ค.ป.	ครู คศ. 2
2) นางสมจิต	นาคเสวี	ศษ.ป.	ครู คศ. 3
3) นายสมภพ	ศรีบุญรอด	ศษ.ป.	ครู คศ. 3
4) นายบุญเสริม	ชัยเวทย์	ศษ.ป.	ครู คศ. 2
5) นายมณฑป	เครือยิหวา	ศษ.ป.	ครู คศ. 2
6) นายอภิณพ	ขจีจิตร	ศ.ป.	ครู คศ. 2
7) นางสาวนุชชลา	เถาว์ศิริ	ค.ป.	ครู คศ. 2
8) นายบรรพต	ฉั่วตระกุล	ศษ.ป.	ครู คศ. 1

2.2 แผนกวิชาออกแบบ

1) นายสิงห์คาร	ชมภูศรี	ค.อ.ป.	ครู คศ. 2
2) นางสาวอรุณ	สุทธิวิไล	ศษ.ป., ค.อ.ม.	ครู คศ. 2
3) นางเบญจวรรณ	ศุขปรีชา	ศศ.ป.	ครู คศ. 2
4) นางสาวดี	สมถวนิช	ศษ.ป., ค.อ.ม.	ครู คศ. 2

2.3 แผนกวิชาการถ่ายภาพ

1) นางเครือวัลย์	ปานโรจน์	ศศ.ป.	ครู คศ. 2
2) นายพัทยา	จันทกุล	ศษ.ป., กศ.ม	ครู คศ. 2
3) นายทองมิน	สร้อยเพชร	วท.ป., น.ป.	ครู คศ. 2

3. คณะวิชาบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย 5 แผนกวิชา โดยแต่ละแผนกวิชามีอาจารย์ รวม 36 ท่าน
ดังนี้

3.1 แผนกวิชาการบัญชี

1) นายวิริยะ	เย็นจิตร	บธ.ป.	ครู คศ. 2
2) นางบุญเรือน	สุทธิบุตร	กศ.ป.	ครู คศ. 2
3) นางเพ็ญใจ	หอนงศ์รัตน์	บธ.ป.	ครู คศ. 2
4) นายมงคล	ขจรมงคลนันท์	กศ.ป.	ครู คศ. 2
5) นางสาวสุวารี	พยุงค์กิตติดา	บช.ป.	ครู คศ. 2
6) นางศศิพร	สินธุ	กศ.ป., ค.ป.	ครู คศ. 2
7) นางสาววรรภา	ชูสาย	บธ.ป.	ครู คศ. 2
8) นางสาวรรณี	หาญกล้า	ศศ.ป., บธ.ป., ศษ.ป	ครู คศ. 2
9) นางนวลพร	ประสพพระ	ศศ.ป.	ครู คศ. 2

3.2 แผนกวิชาการเงินและการธนาคาร

1) นางสาวอรวิภา	หลิมเหมกร	ศ.ป., ศษ.ม	ครู คศ. 2
2) นางผุสดี	ศิริกุล	บธ.ป.	ครู คศ. 2
3) นางวัลกร	พฤษสุเกษม	ศศ.ป., วท.ม.	ครู คศ. 2
4) นางจันทิรา	วิเศษนัฐ	บธ.ป.	ครู คศ. 2
5) นางชุติมา	คงสวัสดิ์วรากล	บธ.ป.	ครู คศ. 2

3.3 แผนกวิชาการตลาด

1) นางสาววิมลย์	ดวงประทีป	กศ.ป.	ครู คศ. 2
2) นายไพศาล	จกษมวงศ์	กศ.ป.	ครู คศ. 2
3) นายมานะ	สมนลักษณ์	กศ.ป.	ครู คศ. 2
4) นางปิยนันท์	ผ่องหทัยกุล	นศ.ป.	ครู คศ. 2
5) นางพรทิพย์	วิกรัยทวีพงษ์	กศ.ป., กศ.ม.	ครู คศ. 2
6) นางกัญญา	โปรยเงิน	บธ.ป.	ครู คศ. 2

3.4 แผนกวิชาการเลขานุการ

1) นางดวงพร	อัมระนันท์	ค.ป., ค.อ.ม.	ครู คศ. 2
2) นางทรัสดี	ตั้งสงศ์ไพบูลย์	บธ.ป.	ครู คศ. 2
3) นางอาภากร	ศรีนิล	บธ.ป., ค.อ.ม.	ครู คศ. 2
4) นางศรีสุดา	อำครองธรรม	บธ.ป.	ครู คศ. 2
5) นายสุวรรณ	เจียมจิตรวณิช	บธ.ป.	ครู คศ. 2

6) นางสาวสุภาพร	ตั้งเจริญกิจสกุล	บธ.ป.	ครู คศ. 2
7) นางสาวโสภณา	วงศ์วิจารณ์	บธ.ป.	ครู คศ. 2
8) นางพูลศรี	เกตุจํานงค์	ศศ.ป.	ครู คศ. 2
9) นางนวลพร	ประสพพระ	ศศ.ป.	ครู คศ. 2
10) นางสาวสุณา	สมบุญศิลป์	บธ.ป.	ครู คศ. 2

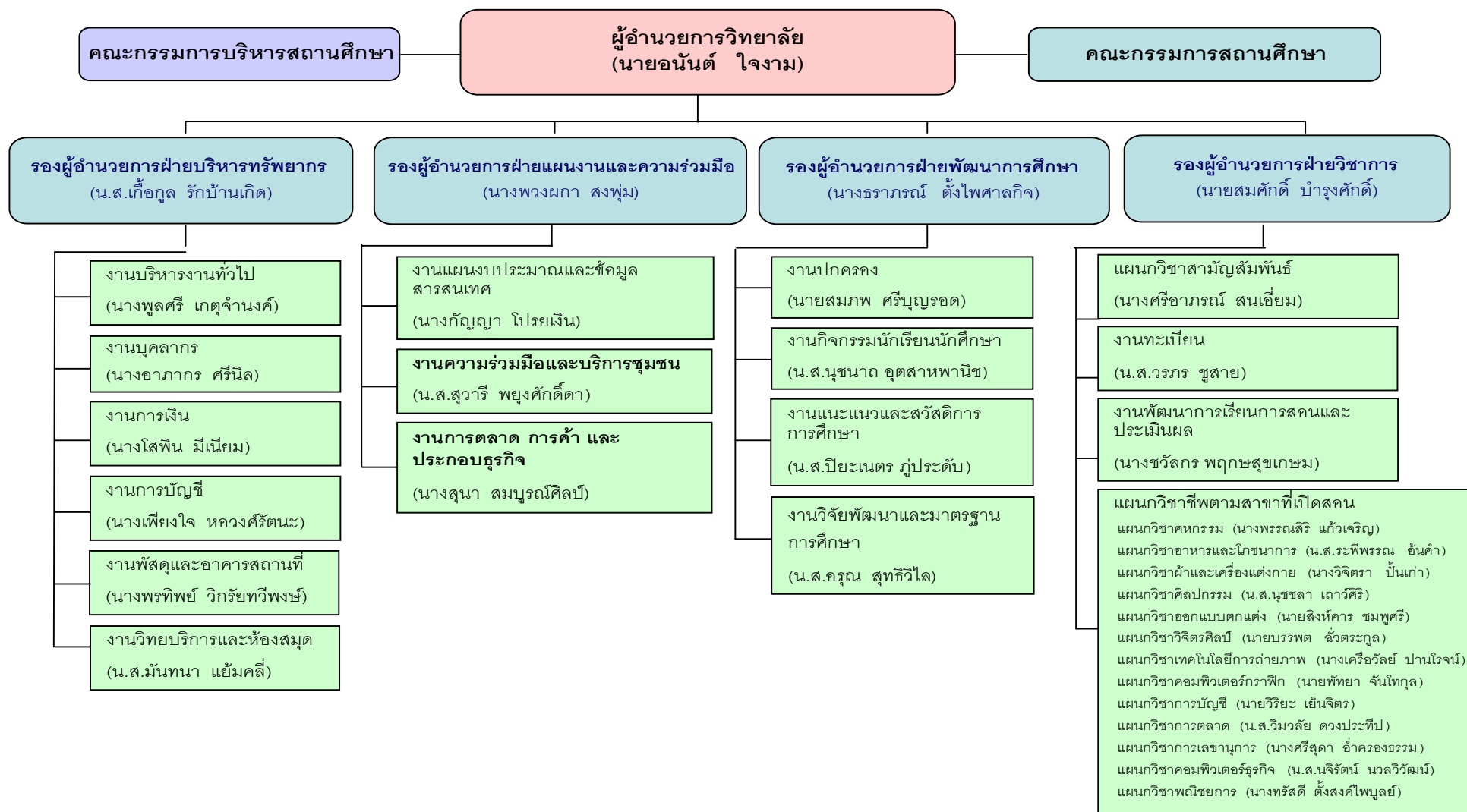
3.5 แผนกวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

1) นางสุนทรี	อาจทวีกุล	บธ.ป.	ครู คศ. 2
2) นางสาวสุนีย์	น้ำประทานสุข	บธ.ป.	ครู คศ. 2
3) นายทศพล	เอี่ยมเจริญ	บธ.ป.	ครู คศ. 2
4) นางพัชราภรณ์	พลเลิศ	ค.ป.	ครู คศ. 1
5) นางอำภา	กุลธรรมโยธิน	ค.ป.,บธ.ป.,ค.อ.ม.	ครู คศ. 2
6) นางสาวนจิรัตน์	นวลวิวัฒน์	ค.ป.	ครู คศ. 2

ตาราง แสดงจำนวนนักเรียน-นักศึกษาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2548 - 2550 แยกตามระดับชั้น
และสาขาวิชา

ระดับชั้น	สาขาวิชา	ปีการศึกษา		
		2548	2549	2550
ปวช.	คหกรรม	76	41	111
	อาหารและโภชนาการ (ปกติและทวิภาคี)	-	84	48
	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	-	28	19
	วิจิตรศิลป์	43	-	103
	การออกแบบ	-	-	205
	การถ่ายภาพ	-	-	84
	ศิลปกรรม	84	484	167
	พณิชยการ (ปกติและทวิภาคี)	547	938	963
	รวม ปวช.	750	1,575	1,700
ปวส.	การบัญชี	36	54	58
	การตลาด	20	28	27
	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	37	44	38
	การเงินและการธนาคาร	-	-	-
	การเลขานุการ	9	2	10
	ธุรกิจค้าปลีก (ทวิภาคี)	39	31	48
	อาหารและโภชนาการ (ปกติและทวิภาคี)	4	30	26
	การบริหารงานคหกรรม	-	-	-
	ออกแบบพาณิชยศิลป์	-	-	-
	ออกแบบนิเทศศิลป์	11	17	18
	เทคโนโลยีการถ่ายภาพ	10	18	18
	จิตรกรรมสากล	-	-	-
	จิตรกรรม	-	-	-
	เทคโนโลยีเครื่องเคลือบดินเผา	-	3	3
	คอมพิวเตอร์กราฟิก	20	44	40
	การวิเคราะห์ข้อมูล (ทวิภาคี)	-	-	-
	รวม ปวส.	186	271	307
รวมทั้งหมด		936	1,846	1,986

2.4 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ได้แบ่งโครงสร้างในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2549 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2549 ก : 4 – 21)

1. ฝ่ายบริหารทรัพยากร ประกอบด้วย

1.1 งานบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1.1.1 ปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ

1.1.2 จัดทำร่าง หนังสือราชการ ประกาศ คำสั่ง ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร จัดลำดับความสำคัญของเอกสาร ร่วมมือประสานงานให้ความสะดวแก่บุคลากร และหน่วยงานในสถานศึกษา เกี่ยวกับงานเอกสารการพิมพ์ ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เอกสารการพิมพ์ ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

1.1.3 สรุปความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชาและจัดส่งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.1.4 เก็บรวบรวมและจัดระบบเอกสาร หลักฐานและระเบียบวิธีปฏิบัติต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษา และให้บริการแก่บุคลากร และนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษา

1.1.5 รวบรวมและเผยแพร่ข่าวสาร นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง คำชี้แจง ประกาศ ฯลฯ ให้บุคลากรและนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษา

1.1.6 รับผิดชอบต่อศูนย์การติดต่อ สื่อสารต่างๆ ของสถานศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น ศูนย์ควบคุมเสียงตามสาย ศูนย์วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ภายในภายนอก งานสื่อสารด้วยระบบการจัดการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

1.1.7 เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ ประสานงานกับชุมชน ท้องถิ่น ส่วนราชการ สถานศึกษาอื่น ๆ สื่อมวลชน และประชาชน เพื่อการประชาสัมพันธ์

1.1.8 ให้บริการเกี่ยวกับการรับส่งไปรษณีย์ อนุญาต โทรเลขของบุคลากร นักเรียน และนักศึกษา

1.1.9 ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

1.1.10 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

1.1.11 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.2 งานบุคลากร มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1.2.1 แนะนำ เผยแพร่ และดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

1.2.2 จัดทำแผนการใช้อัตรากำลังบุคลากรในสถานศึกษา

1.2.3 จัดทำแผนและดำเนินการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

1.2.4 ควบคุม จัดทำสถิติ และรายงานเกี่ยวกับการลงเวลาปฏิบัติราชการ และการลาของบุคลากรในสถานศึกษา

1.2.5 ดำเนินการเกี่ยวกับการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การจัดทำทะเบียนประวัติของบุคลากรในสถานศึกษา

1.2.6 ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในสถานศึกษาในด้านต่างๆ เช่น การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ การขอแก้ไขทะเบียนประวัติ การขอเปลี่ยนตำแหน่ง การขอมีและขอเลื่อนวิทยฐานะ การออกหนังสือรับรอง การขอรับเงินบำเหน็จบำนาญ และเงินทดแทน เป็นต้น

1.2.7 การดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา

1.2.8 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.2.9 ดูแลบำรุงรักษาและรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

1.2.10 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

1.2.11 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.3 งานการเงิน มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1.3.1 จัดทำเอกสารและหลักฐานการจ่ายเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ ดำเนินการด้านการเงิน การเบิกเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำฝากเงิน การนำเงินส่งคลัง การถอนเงิน และการโอนเงินของสถานศึกษาให้เป็นไประเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.3.2 รับ และเบิกจ่ายเงิน ตรวจสอบรายงานการเงินคงเหลือประจำวันของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

1.3.3 ควบคุมการเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการรายปี

1.3.4 เก็บรักษาเอกสารและหลักฐานต่างๆ ไว้เพื่อการตรวจสอบและดำเนินการทำลายเอกสารตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.3.5 ให้คำแนะนำ ชี้แจง และอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับการเบิก-จ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.3.6 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.3.7 ดูแลบำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

1.3.8 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

1.3.9 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.4 งานการบัญชี มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1.4.1 จัดทำเอกสารหลักฐาน บันทึกการบัญชี ปรับปรุงบัญชี การปิดบัญชีของสถานศึกษา ตามระบบบัญชีและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 จัดทำรายงานงบการเงินและบัญชี เพื่อจัดส่งส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในกำหนดเวลาตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.4.3 ควบคุมการเบิกจ่ายเงินตามประเภทเงินให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการรายปี

1.4.4 ให้คำปรึกษา ชี้แจงและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับงานในหน้าที่

1.4.5 เก็บรักษาเอกสารและหลักฐานต่างๆ ไว้เพื่อการตรวจสอบและดำเนินการทำลายเอกสารตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.4.6 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.4.7 ดูแลบำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

1.4.8 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น

1.4.9 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.5 งานพัสดุและอาคารสถานที่ มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1.5.1 จัดวางระบบและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหา การซื้อ การจ้าง การเก็บรักษา และการเบิกจ่ายพัสดุ การควบคุม และการจำหน่ายพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 ควบคุมการเบิกจ่ายเงินตามประเภทเงิน ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการรายปี

1.5.3 จัดทำทะเบียนที่ดินและสิ่งก่อสร้างทุกประเภทของสถานศึกษา

1.5.4 ประสานงานและวางแผนในการใช้พื้นที่ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษา

1.5.5 กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาประโยชน์ที่ราชพัสดุ การใช้ และการขอใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.5.6 ควบคุม ดูแล ปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษาครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยต่อการใช้งานและพัฒนาอาคารสถานที่ การอนุรักษ์พลังงาน การรักษาสภาพแวดล้อม และระบบสาธารณูปโภคของสถานศึกษาให้เป็นระเบียบและสวยงาม

1.5.7 จัดเวรยามดูแลอาคารสถานที่ของสถานศึกษาให้ปลอดภัยจากโจรภัย อัคคีภัย และภัยอื่นๆ

1.5.8 จัดวางระบบและควบคุมการใช้ยานพาหนะ การเบิกจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง การบำรุงรักษาและการพัสดุต่างๆ ที่เกี่ยวกับยานพาหนะของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.5.9 ให้คำแนะนำ ชี้แจง และอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับงานในหน้าที่

1.5.10 เก็บรักษาเอกสารและหลักฐานต่างๆ ไว้เพื่อการตรวจสอบและดำเนินการทำลายเอกสารตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.5.11 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.5.12 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามลำดับชั้น

1.5.13 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.6 งานวิทยบริการและห้องสมุด มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1.6.1 เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน นักศึกษา ผู้เข้ารับการอบรม และบุคคลทั่วไป

1.6.2 พัฒนาการบริการห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษา

1.6.3 วางแผนพัฒนาห้องสมุดการให้บริการด้านเอกสารการพิมพ์ สื่อการเรียนการสอน และสื่อทัศนูปกรณ์

1.6.4 รับผิดชอบดูแล บำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย แลให้บริการด้านสื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งห้องโสตทัศนศึกษา และศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.6.5 จัดหา รวบรวมวัสดุ สิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้บริการในการศึกษาค้นคว้าของครู นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

1.6.6 ควบคุมดูแลห้องสมุด จัดหาหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุด ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.6.7 วิเคราะห์เลขหมู่หนังสือ และจัดทำเครื่องช่วยค้น เช่น ดรรชนีวารสาร บรรณานุกรม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ

1.6.8 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.6.9 ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

1.6.10 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

1.6.11 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ประกอบด้วย

2.1 งานแผนงบประมาณและข้อมูลสารสนเทศ มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

2.1.1 จัดทำแผน แผนการศึกษา แผนการใช้จ่ายทรัพยากร ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

2.1.2 กำหนดแผนงานการรับนักเรียน นักศึกษา การยุบ ขยาย และเพิ่มประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิดสอนในสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา

2.1.3 จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา แผนการปฏิบัติราชการรายปี ให้สอดคล้องกับนโยบายและภารกิจของสถานศึกษา

2.1.4 การตรวจสอบภายในสถานศึกษา การควบคุมภายใน การควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และดำเนินเรื่องขอเปลี่ยนแปลงแผนการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเมื่อจำเป็น

2.1.5 จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ ตามตัวชี้วัดตามแผนงานและโครงการ เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

2.1.6 รวบรวมแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เป็นค่าวัสดุฝึกของแผนกวิชา สำนักรวบรวมความต้องการวัสดุครุภัณฑ์ของแผนกวิชา และงานต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างด้วยเงินงบประมาณหรือเงินนอกงบประมาณ

2.1.7 วิเคราะห์รายจ่ายของสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงการใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพ

2.1.8 รวบรวมข้อมูล ประมวลผล จัดเก็บรักษา จัดทำและบริการข้อมูล และสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียน นักศึกษา สถานประกอบการ ตลาดแรงงาน บุคลากร งบประมาณ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ แผนการเรียนและข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยประสานงานกับแผนกวิชา และงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.1.9 รวบรวมและเผยแพร่สารสนเทศต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา และการประกอบอาชีพ

2.1.10 พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลของสถานศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่น รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพการใช้ข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.1.11 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.1.12 ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

2.1.13 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

2.1.14 ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

2.2 งานความร่วมมือและบริการชุมชน มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

2.2.1 รับผิดชอบโครงการฝึกอบรมและบริการวิชาชีพ เช่น โครงการตามพระราชดำริ โครงการพัฒนาอาชีพแบบบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาความยากจน และ ๑๐๘ อาชีพ เป็นต้น

2.2.2 เผยแพร่องค์ความรู้ การฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อการประกอบอาชีพแก่ประชาชน

2.2.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมและโครงการที่ให้บริการที่ตอบสนองต่อชุมชนและสังคม เช่น โครงการอาชีวศึกษาร่วมด้วยช่วยประชาชน โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน เป็นต้น

2.2.4 ประสานความร่วมมือและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา เช่น การฝึกงาน การขอสนับสนุนทุนการศึกษา การแนะแนวเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์กิจการต่างๆ ของสถานศึกษา สารสนเทศด้านตลาดแรงงานของนักเรียน นักศึกษา การเยี่ยมชมกิจการของสถานศึกษา การจัดการประชุมสัมมนา โครงการความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอก โครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ โครงการความช่วยเหลือจากภายนอก โครงการร่วมลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นต้น

2.2.5 ดำเนินการจัดการความรู้ โดยประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ หน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการฝึกอบรม

2.2.6 จัดการฝึกอบรมและบริการวิชาชีพร่วมกับสถานประกอบการ หน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้อ่านการฝึกอบรมสามารถไปประกอบอาชีพได้

2.2.7 ติดตามประเมินผลการฝึกอบรม และประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพแก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม

2.2.8 ประสานจัดเครือข่ายและกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ

2.2.9 ส่งเสริม เผยแพร่ความรู้ ตลอดจนข่าวสาร และเสนอแนะแนวทางในการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชน ผู้สนใจ โดยผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ

2.2.10 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.2.11 ดูแล บำรุงรักษาและรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

2.2.12 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

2.2.13 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.3 งานการตลาด การค้า และประกอบธุรกิจ มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

2.3.1 ควบคุม ตรวจสอบผลิตผลการศึกษาทุกประเภทของสถานศึกษาให้ตรงกับโครงการฝึก จัดทำทะเบียนผลิตผล และจำหน่ายผลิตผล การจ่ายค่าแรงนักเรียน นักศึกษา รางวัลค่าคุมงาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 วางแผน ดำเนินงาน ประสานสัมพันธ์ ร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจเกี่ยวกับข่าวสารของสถานศึกษา การรับงานการค้า รับจัดทำ รับบริการ รับจ้าง ผลิตเพื่อจำหน่าย การหารายได้ระหว่างเรียน และการตลาด การค้าและประกอบธุรกิจ

2.3.3 ส่งเสริมการจัดทำแผนธุรกิจร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และการส่งเสริมการทำธุรกิจขนาดย่อม

2.3.4 ส่งเสริมการจัดการเชิงธุรกิจและบริหารทรัพยากรเพื่อสร้างรายได้ให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน

2.3.5 ร่วมกับงานพัสดุในการจัดหาวัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์และสิ่งต่างๆ ตามความต้องการในการดำเนินงานธุรกิจ

2.3.6 จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของงานธุรกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นปัจจุบันและจัดทำรายงานเป็นประจำทุกเดือน

2.3.7 รวบรวมข้อมูล สถิติต่างๆ รายรับ-รายจ่ายในการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานธุรกิจให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษายิ่งขึ้น

2.3.8 ควบคุมดูแลการดำเนินงานของกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.3.9 ส่งเสริมให้ครู นักเรียน นักศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญของการสหกรณ์ และการส่งนักเรียน นักศึกษาเข้าฝึกงานในสหกรณ์

2.3.10 ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

2.3.11 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

2.3.12 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ฝ่ายพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วย

3.1 งานปกครอง มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

3.1.1 ปกครองดูแลนักเรียน นักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้อยู่ในระเบียบวินัย ข้อบังคับตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 ประสานกับครู งาน และแผนกวิชาในการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียน นักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษา

3.1.3 ประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและ นักศึกษา เจ้าหน้าที่บ้านเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองในการแก้ปัญหาคความประพฤติของ นักเรียน นักศึกษา

3.1.4 พิจารณาเสนอระเบียบหลักเกณฑ์การตัดสินความประพฤติ และพิจารณา เสนอความเห็นในการลงโทษนักเรียน นักศึกษาผู้กระทำความผิดตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3.1.5 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา

3.1.6 ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

3.1.7 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

3.1.8 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3.2 งานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

3.2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกิจกรรมชมรมต่างๆ ขึ้นภายในสถานศึกษา ตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 ดำเนินการจัดตั้งและควบคุมดูแลองค์การวิชาชีพต่างๆ ขึ้นในสถานศึกษา เช่น องค์การเกษตรในอนาคตแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อ.ก.ท.) องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ช.ท.) องค์การนักคหกรรม ศาสตร์ในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ค.ท.) องค์การนักธุรกิจในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ธ.ท.) องค์การช่างศิลปหัตถกรรมในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ศ.ท.) เป็นต้น

3.2.3 จัดดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษา สังคม ชุมชน และ กิจกรรมต่างๆ ในวันสำคัญของชาติ วันสำคัญทางศาสนา

3.2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของ นักเรียน นักศึกษา โครงการพัฒนานักเรียน นักศึกษาด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ และในด้าน ต่างๆ

3.2.5 ควบคุมดูแลกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร ลูกเสือและเนตรนารี

3.2.6 ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ ดนตรี ศิลปวัฒนธรรมในสถานศึกษา

3.2.7 ดำเนินงานโครงการพิเศษของสถานศึกษา ประสานงานโครงการพิเศษกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานป้องกันและปราบปรามสารเสพติด งานแก้ปัญหาป้องกันโรคเอดส์ งาน ป้องกันและแก้ปัญหามลพิษทางอากาศและความไม่สงบในสถานศึกษา งานการศึกษา เพื่อความมั่นคง ของชาติ งานโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง เป็นต้น

3.2.8 จัดและควบคุมดูแลสวัสดิการและการให้บริการด้านต่างๆ ภายในสถานศึกษา เช่น ร้านค้าจำหน่ายอาหาร น้ำดื่ม เป็นต้น

3.2.9 ดำเนินการและอำนวยความสะดวกในการให้บริการต่างๆ เช่น การทำบัตร ประกันสุขภาพ การทำประกันอุบัติเหตุ การขอใช้สิทธิลดค่าโดยสารยานพาหนะต่างๆ ของนักเรียน นักศึกษา เป็นต้น

3.2.10 จัดหาเวชภัณฑ์และเครื่องมือเพื่อการปฐมพยาบาลและการบริการทาง สุขภาพ

3.2.11 ดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล การบริการทางสุขภาพแก่นักเรียน นักศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา

3.2.12 ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ โรคติดต่อร้ายแรง สิ่งเสพติดต่างๆ ตลอดจนการป้องกันรักษา

3.2.13 จัดหอพัก ตรวจติดตาม และควบคุมดูแลการเข้าพักในหอพักทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการและระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.2.14 จัดโรงอาหาร วางแผนจัดระบบและควบคุมดูแลการประกอบอาหาร และการ ให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษาให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการและสุขลักษณะที่ดี

3.2.15 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา

3.2.16 ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

3.2.17 เสนอโครงการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

3.2.18 รายงานการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามลำดับชั้น

3.2.19 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3.3 งานแนะแนวและสวัสดิการการศึกษา มีหน้าที่และควรรับผิดชอบดังต่อไปนี้

3.3.1 ปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการเรียน ความประพฤติ ระเบียบวินัย และข้อบังคับการจัดทำสัญญาการเป็นนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งสวัสดิการและบริการ ต่างๆ ของสถานศึกษา

3.3.2 ให้ความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชา ในการลงทะเบียนเรียน ให้ความเห็นชอบแก่นักเรียน นักศึกษาในการลงทะเบียนเรียนรายวิชา การลงทะเบียนเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ การขอเปลี่ยน ขอเพิ่ม และขอถอนรายวิชา การขอพักการเรียน การโอนย้าย การ ลาออก การขอผ่อนผัน หรือยกเว้นการชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชา ติดตาม แนะนำ ให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการเรียน การคำนวณหาระดับคะแนนเฉลี่ยแก่นักเรียน นักศึกษา

3.3.3 ให้คำปรึกษาคำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ แก่นักเรียน

นักศึกษา

3.3.4 ให้คำปรึกษา แนะนำ ป้องกัน ตักเตือน ดูแล และปรับปรุงแก้ไขความประพฤติ
ของนักเรียน นักศึกษา ประสานงาน และรายงานผลการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาให้
ผู้ปกครองทราบ

3.3.5 จัดทำ เก็บ รวบรวมประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน

นักศึกษา

3.3.6 จัดทำแผนงานโครงการการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล กระทรวง
ศึกษาธิการ และออกหนังสือรับรองต่างๆ

3.3.7 แต่งตั้งคณะกรรมการครูที่ปรึกษาจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานเป็นข้อมูลในการ
เครื่องมือแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับระบบครูที่ปรึกษา ประสานงานและจัดการประชุมคณะกรรมการครู
ที่ปรึกษา จัดทำข้อมูลนักเรียน นักศึกษา ประสานงานกับครูที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการสร้างเสริม
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้นักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ติดตามและประเมินผลการ
ปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา สรุปผลการประเมินและนำผลการประเมินเสนอฝ่ายบริหาร และสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.3.8 สร้างระบบเครือข่ายการแนะแนวอาชีพร่วมกับหน่วยงานภาคนอก ทั้งภาครัฐ
เอกชน และชุมชน

3.3.9 รวบรวม เผยแพร่ และให้บริการข้อมูลการศึกษาวิชาชีพ การประกอบอาชีพ
การให้บริการข้อมูลตลาดแรงงาน รวมทั้งส่งเสริมการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

3.3.10 ดำเนินการแนะแนวอาชีพพร้อมทั้งส่งเสริมการศึกษาต่อและการประกอบ
อาชีพอิสระ

3.3.11 ติดตามผลและรายงานผลการปฏิบัติงานและการประกอบอาชีพ

3.3.12 งานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา การจัดหาทุนและจัดสรรทุนเพื่อการศึกษา
และการประกอบอาชีพ

3.3.13 จัดสรร จัดทำ สื่อเครื่องมือและนวัตกรรมทางการแนะแนว

3.3.14 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก
สถานศึกษา

3.3.15 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น

3.3.16 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3.4 งานวิจัยพัฒนาและมาตรฐานการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

3.4.1 จัดทำและเผยแพร่การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสถานศึกษา สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา อาคารสถานที่ บุคลากร การบริหารและการพัฒนาวิชาชีพ

3.4.2 วิเคราะห์ วิจัยและประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน การใช้เครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ทางการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอน การใช้อาคารสถานที่ และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอน

3.4.3 ประเมินผลการจัดอบรมและการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา

3.4.4 วิเคราะห์ วิจัยหลักสูตรและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอน

3.4.5 ส่งเสริม สนับสนุน นักเรียน นักศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับการวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา การประกอบอาชีพ และประโยชน์โดยรวมของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งเผยแพร่ให้กับสถานประกอบการ หน่วยงานภายนอกและประชาชนทั่วไป

3.4.6 วางแผนดำเนินงานด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาระดับจังหวัด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้

3.4.7 ประสานงานกับสถานประกอบการ และหน่วยงานภายนอกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.4.8 ประสานงานกับสถานศึกษาอื่น แผนกวิชา และงานต่างๆ ในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.4.9 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

3.4.10 พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานภายนอก เพื่อจัดรายวิชาและสาขางานให้สอดคล้องกับนโยบาย ความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน ท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

3.4.11 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ จุดหมายและหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ตลอดจนระเบียบการจัดการศึกษา และระเบียบการประเมินผลการเรียนของหลักสูตรนั้น

3.4.12 จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน ตารางเรียน ตารางสอน บัญชีวิชาเลือก กำหนดการสอบ แบบฟอร์มต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น แบบบันทึกเวลาเรียน แผนการเรียนรู้อื่นๆ ร่วมกับแผนวิชาต่างๆ และสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง

3.4.13 ประสานงานกับแผนกวิชาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ทั้งระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และสะสมหน่วยกิต

3.4.14 ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนให้ตรงตามหลักสูตร

3.4.15 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

3.4.16 ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

3.4.17 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น

3.4.18 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4. ฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วย

4.1 แผนกวิชาสามัญสัมพันธ์และแผนกวิชาชีพ มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

4.1.1 จัดตารางสอนรวมและตารางสอนส่วนบุคคลของแผนกวิชา

4.1.2 จัดทำโครงการสอน และแผนจัดการเรียนรู้ของแผนกวิชา แผนการฝึกเพื่อเตรียมบริการ วัสดุฝึก ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษา

4.1.3 ควบคุมดูแล ส่งเสริม กำกับ ติดตามการเรียนการสอน แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน การฝึกงานและการวัดผลประเมินผล ในแผนกวิชาให้เป็นไปตามหลักสูตรและระเบียบแบบแผนของทางราชการ

4.1.4 ติดตามและแนะนำเกี่ยวกับการทำโครงการฝึก โครงการสอน แผนการเรียนรู้อื่นๆ คู่มือครู ใบงาน ตลอดจนเพิ่มสะสมงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอน

4.1.5 สนับสนุนการพัฒนาการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การเขียนตำราเอกสาร และใบช่วยสอนต่างๆ

4.1.6 จัดหา ดูแลรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องจักร เครื่องมือของแผนกวิชาให้ใช้งานได้เป็นปกติ และมีเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

4.1.7 ควบคุมการใช้วัสดุการศึกษา และลงทะเบียนผลิตผลของแผนกวิชาให้เป็นไปตามใบงานและประหยัด

4.1.8 รับผิดชอบ ดูแลและพัฒนาสำนักงาน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อยทันสมัยอยู่เสมอ

4.1.9 ปกครองดูแล บุคลากรในแผนกวิชาให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการและเสนอความดี ความชอบของบุคลากรในแผนกวิชา

4.1.10 ดูแล รักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาและลงทะเบียนผลผลิตที่เกิดจากการเรียนการสอนของแผนกวิชาตามที่ได้รับมอบหมาย

4.1.11 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

4.1.12 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

4.1.13 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4.2 งานทะเบียน มีหน้าที่และรับผิดชอบดังต่อไปนี้

4.2.1 จัดหาแบบพิมพ์ต่างๆ ที่ใช้ในงานทะเบียน

4.2.2 ดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัครนักเรียน นักศึกษา การตรวจหลักฐานต่างๆ

4.2.3 ดำเนินการให้มีการขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน นักศึกษา

4.2.4 ดำเนินการให้มีการลงทะเบียนรายวิชา ลงทะเบียนภายหลังกำหนด การขอพักการเรียนและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

4.2.5 จัดทำบัตรประจำตัวนักเรียน นักศึกษา

4.2.6 ตรวจสอบรายชื่อนักเรียน นักศึกษาที่ไม่มีสิทธิ์สอบ ที่ต้องสอบแก้ตัว สอบทดแทน ฟ้นสภาพ เพื่อรายงานให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบแล้วแต่กรณี

4.2.7 ประสานกับงานวัดผลและประเมินผล จัดทำรายงานผลการเรียนเฉลี่ย(GPA) และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2.8 รับผลการประเมินผลการเรียนประจำภาค ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษาพิจารณาเห็นชอบแล้ว บันทึกลงในทะเบียนแสดงผลการเรียน

4.2.9 ให้บริการเกี่ยวกับการออกหลักฐานทางการเรียน เช่น การออกสำเนาระเบียนแสดงผลการเรียน ใบรับรองผลการเรียน ประกาศนียบัตร ฯลฯ

4.2.10 รับและดำเนินการเกี่ยวกับคำร้องต่างๆ ของนักเรียน นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียน เช่น การลาออก การพักการเรียน การโอน ย้าย การเรียนภาคฤดูร้อน การขอเปลี่ยนชื่อ ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด ฯลฯ

4.2.11 ส่งแบบสำรวจและรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียน รวมทั้งรายงานการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษา

4.2.12 จัดระเบียบและระบบการเก็บรักษาเอกสารและหลักฐานการลงทะเบียน และเอกสารอื่นๆ ตามความจำเป็นที่เกี่ยวกับงานทะเบียน

4.2.13 พิจารณาเสนอผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อทำลายเอกสารของงานทะเบียนตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4.2.14 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

4.2.15 ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

4.2.16 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น

4.2.17 ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

4.3 งานพัฒนาการเรียนการสอนและประเมินผล มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

4.3.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในสถานศึกษา จัดทำเอกสารประกอบการสอน สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสอนและสิ่งประดิษฐ์คนรุ่นใหม่

4.3.2 รวบรวมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอน

4.3.3 สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์สื่อโสตทางการศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

4.3.4 พัฒนาการวัดผลและประเมินผล และเผยแพร่ให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ทราบทั่วกัน

4.3.5 ประสานคณะกรรมการประเมินมาตรฐานวิชาชีพระดับสถานศึกษา โดยดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพระดับสถานศึกษา เช่น วางแผนจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ กำหนดวัน เวลา และสถานที่ประเมิน ประชุมชี้แจงขั้นตอนการประเมิน เพื่อประเมินและสรุปผล เป็นต้น

4.3.6 กำกับ ดูแล การปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลให้ถูกต้อง

4.3.7 รวบรวมผลสรุปการเรียนส่งงานทะเบียนเพื่อดำเนินการจัดทำรายงานผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.3.8 พิจารณาตัดสินปัญหาเกี่ยวกับการโอนผลการเรียน การวัดผลและประเมินผล การเรียน

4.3.9 ตรวจสอบการให้ระดับคะแนนก่อนเสนอผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่ออนุมัติผลการสอบ

4.3.10 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อทดสอบและจัดทำข้อสอบมาตรฐาน

4.3.11 เก็บรักษาและทำลายเอกสารหลักฐานการประเมินผลการเรียนและเอกสารเกี่ยวกับงานวัดผลและประเมินผล การเรียน ตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4.3.12 งานที่เกี่ยวกับความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

4.3.13 การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์และการศึกษาต่อเนื่อง

4.3.14 การพัฒนาการเรียนรู้

4.3.15 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

4.3.16 ดูแล บำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

4.3.17 เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น

4.3.18 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.5 การจัดโครงสร้างหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี จัดโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสภาพการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ระดับ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2549 ข : 8 – 15)

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกอบด้วย 3 ประเภทวิชา ดังนี้

1.1 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม มี 5 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขางานการบัญชี 2) สาขางานขาย 3) สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ 4) สาขางานธุรกิจค้าปลีก และ 5) สาขาวิชาพาณิชยกรรม

1.2 ประเภทวิชาคหกรรม มี 3 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขางานคหกรรมทั่วไป 2) สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย และ 3) สาขางานอาหารและโภชนาการ

1.3 ประเภทวิชาศิลปกรรม มี 4 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขาวิชาศิลปกรรม 2) สาขางานจิตรศิลป์ 3) สาขางานออกแบบ และ 4) สาขาเทคโนโลยีการถ่ายภาพและวีดิทัศน์

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกอบด้วย 3 ประเภทวิชา ดังนี้

2.1 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ มี 5 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขาวิชาการบัญชี 2) สาขาวิชาการตลาด 3) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ 4) สาขาวิชาการเลขานุการ 5) สาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก

2.2 ประเภทวิชาคหกรรม มี 2 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขางานวิชาอาหารและโภชนาการ และ 2) สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป

2.3 ประเภทวิชาศิลปกรรม มี 5 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขางานวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพและวีดิทัศน์ 2) สาขาวิชาจิตรกรรมสากล 3) สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับอัญมณี 4) สาขาวิชาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ และ 5) สาขาวิชางานออกแบบนิเทศศิลป์

2.6 แผนพัฒนาสถานศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรีได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีดังต่อไปนี้ (วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี. 2549 : 9)

2.6.1 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ด้านวิชาการ และการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

2.6.2 พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการบริหารและการจัดการ

2.6.4 พัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2.6.5 เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาและอาชีพ

2.6.6 ขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอน

2.7 หน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี

ครู มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเองและวิชาชีพ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน และสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน การบริการสังคมด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ และการจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งพึงปฏิบัติดังนี้

2.7.1 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.7.2 จัดอบรมสั่งสอน และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.7.3 ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา

2.7.4 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

2.7.5 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนและสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.7.6 ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.7.7 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.7.8 จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาในฐานะเป็นองค์กรวิชาชีพครูมีหน้าที่ในการพัฒนาวิชาชีพครูได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาศักยภาพของครู ในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานตามหน้าที่ เป็นการประเมินคุณภาพการทำงานของครูว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับใด และผลที่ได้จากการประเมินเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนานตนเองให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน รวมถึงมีบูรณาการให้เป็นไปตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูบังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

มาตรฐานวิชาชีพครู ได้กำหนดขึ้นมาจากข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ใน 3 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2549 : 11 – 27)

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึงข้อกำหนดสำหรับผู้ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพ จะต้องมีความรู้และมีประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพจึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตและประกอบวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่า เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้ ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1.1 มาตรฐานความรู้ คือผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ดังต่อไปนี้

- 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู
- 2) การพัฒนาหลักสูตร
- 3) การจัดการเรียนรู้
- 4) จิตวิทยาสำหรับครู
- 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา
- 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน
- 7) การวิจัยทางการศึกษา
- 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 9) ความเป็นครู

1.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ คือผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังนี้

- 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน
- 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบอาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้าน และความชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงานหรืออย่างน้อย จะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ความสามารถ และความชำนาญเพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปได้

หรือไม่ นั่นก็คือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องต่อใบอนุญาตทุก ๆ 5 ปี ซึ่งมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูประกอบด้วย

- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู 12 มาตรฐาน ซึ่งข้าราชการครูที่สามารถดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานได้ ก็จะได้รับรางวัลรับรองความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตลอดจนการรับรองความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ย่อมเป็นสิ่งยืนยันถึงศักยภาพแห่งความเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงของตนเองได้อย่างเต็มภาคภูมิ

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทาง และข้อพึงระวังในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ตามแบบแผนพฤติกรรม ตามจรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภาจะกำหนดเป็นข้อบังคับต่อไป หากผู้ประกอบวิชาชีพผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ จนเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นจนได้รับการร้องเรียนถึงคุรุสภาแล้ว ผู้นั้นอาจถูกคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ 1) ยกข้อกล่าวหา 2) ตักเตือน 3) ภาคทัณฑ์ 4) พักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 5 ปี และ 5) เพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (มาตรา 54) ซึ่งมาตรฐานการปฏิบัติตนของครู (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) ประกอบด้วย

3.1 จรรยาบรรณต่อตนเอง กล่าวคือผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

3.2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ กล่าวคือผู้ประกอบการวิชาชีพครูต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

3.3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ กล่าวคือผู้ประกอบการวิชาชีพครูต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจ ไม่กระทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ รวมทั้งให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

3.4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ กล่าวคือผู้ประกอบการวิชาชีพครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรมและสร้างสามัคคีในหมู่คณะ

3.5 จรรยาบรรณต่อสังคม กล่าวคือผู้ประกอบการวิชาชีพครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

คุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน เป็น 3 ระดับคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2545 : 48)

ระดับคุณภาพ :

ระดับ 1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดเนื้อหาเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

- ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้
- ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบหรือทำตามตัวอย่าง
- ผู้เรียนทำตามข้อกำหนด หรือคำสั่ง

ระดับ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดความคิดรวบยอด (Concept) เป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

- ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำให้ผู้เรียนลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด
- ผู้เรียนค้นหาความรู้ และสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามคำแนะนำ

ระดับ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

- ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้และพัฒนาความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้สถานการณ์ต่างๆ อย่างหลากหลาย
- ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติงานตามศักยภาพ
- ผู้เรียนประเมินตนเองและปรับปรุงตนเอง
- การเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู (มาตรฐานที่ 6) ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 มีดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2549 : 18)

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงดังนี้

ประสงค์ ภูมิพัทธ์ (2542 : 35) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล ครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ ชี้นำแหล่งความรู้และข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยการปฏิบัติด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ส่วนอุทุมพร ไสภาคย์. (2545 : 25) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้รู้จักคิดรู้จักทำ สร้างความคิดรวบยอดของตนเองได้ รู้จักแก้ไขปัญหา ตลอดจนรวบรวมความคิดจนเป็นพื้นฐาน ประสบการณ์ในชีวิตตนเองได้ นอกจากนี้ คำพรทิพย์ ปรัชญาวาที. (2546 : 41) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ซึ่งครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ชี้นำแหล่งความรู้ และข้อมูลที่ทันสมัยเป็นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยการปฏิบัติด้วยตนเอง และมุ่งสร้างนิสัยการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพติดตัวถาวรตลอดไป สมพงษ์ มะใบ. (2546 : 55) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล ครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ ชี้นำแหล่งความรู้และข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยการปฏิบัติด้วยตนเอง ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัญชนา เนื่องจำนงค์. (2546 : 45) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดผลถาวรแก่ผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล ครู

เป็นผู้จัดประสบการณ์ ชี้นำแหล่งความรู้และข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยการปฏิบัติด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดด้วยการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดประสบการณ์หรือผู้อำนวยความสะดวกในด้านความรู้และข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครูในระดับคุณภาพที่ 1, 2 และ 3 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ.2545 (2545 : 48) เรื่อง มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในมาตรฐานที่ 6 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2549 : 18) เพื่อนำมาศึกษาใน 3 ด้าน ดังนี้

3.1 การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนให้คำชี้แนะแก่ผู้เรียนในการคิด การทำงานร่วมกับกลุ่ม การรู้จักปรับปรุงตนเอง นอกจากนี้ครูยังรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ เพื่อถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้จริง จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออก เกิดความคิดอย่างสร้างสรรค์ จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2543 : 8-11) ให้แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยึดหลักการต่อไปนี้

1. การปรับความคิดของครูให้มองนักเรียนบนพื้นฐานของความรัก ความเข้าใจ ว่านักเรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้พร้อมเอื้ออำนวยความสะดวก จัดบรรยากาศ ให้เอื้อต่อผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ มีอิสระในการคิด

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงศักยภาพสูงสุด ให้ผู้เรียนพัฒนาตนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม หลังเรียนและหลังการฝึกกิจกรรม มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติงาน

3. ยึดชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการคิดเชิงระบบแบบคิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ มีรูปแบบการคิดของตนเอง ค้นพบตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันจริงได้

4. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ยึดหลักการความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. การจัดประสบการณ์โดยยึดหลักการใช้คุณธรรมจริยธรรม นำความรู้ บูรณาการคุณธรรม ในการจัดประสบการณ์ทุกกลุ่มวิชาและทุกขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ถือว่าทุกคนมีหน้าที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและพัฒนาให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์

6. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยึดหลักการใช้กระบวนการเรียนรู้หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติวิชา และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้วิธีวัดและประเมินด้วยวิธีการที่เหมาะสม ตามสภาพจริง และถือว่าการวัดประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ และใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 5-9) เสนอว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น เป็นการจัดการศึกษาที่มีแนวทางจากพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 โดยให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีลักษณะการจัดการศึกษาดังนี้

1. การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน / การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักดังนี้

1.1 ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นจึงต้องจัดสภาวะแวดล้อม บรรยากาศรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัด และความสนใจเหมาะสมแก่วัย และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ และเป็นการเรียนรู้กันและกัน อันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง บุคคล ชุมชนและทุกส่วนของสังคม

1.2 ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนการสอนมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและบูรณาการความรู้ในเรื่องต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ใช้ความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.1 ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการรู้จักประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

2.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

2.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. กระบวนการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 9)

3.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 ให้มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

3.6 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4. การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของรัฐและสถานศึกษาต่างๆ ดังนี้

4.1 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

4.2 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

4.3 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

4.4 หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ ต้องมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคน ให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

4.5 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพการพัฒนาระหว่างชุมชน

4.6 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

5. การประเมินผลการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุถึงวิธีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา นอกจากนั้นการประเมินผลผู้เรียนยังต้องเกี่ยวข้องกับหลักการสำคัญคือ

5.1 ใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน

5.2 ใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อ

5.3 ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

5.4 มุ่งการประกันคุณภาพ โดยสถานศึกษาทำการประเมินผลภายในทุกปี และรายงานผลการประเมินต่อต้นสังกัดและสาธารณชน

5.5 สถานศึกษาได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 5 ปี

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child – Centered Approach) คือ แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม และให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการเรียน โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 36) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า การกำหนดจุดหมาย กิจกรรมแหล่งเรียนรู้และการวัดประเมินผลที่มุ่งพัฒนาคน และชีวิตให้เกิดประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัดความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน และในส่วนกิจกรรมการเรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเป็นผู้ปลุกเร้าและเสริมแรงศิษย์ในทุกกิจกรรม ให้ค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ปลุกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบการทำงาน ฝึกการประเมินและปรับปรุงตนเอง ยอมรับผู้อื่น สร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก

สมลักษณ์ มธุรสสุวรรณ (2548 : 41) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดกับผู้เรียน โดยผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการ ความสนใจ ความถนัด โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้วางแผนในการนำหลักสูตรมาใช้ในการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน หาเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมมีการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรเนื้อหาสาระ และจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน มีชีวิตชีวา กระตือรือร้นในการเรียนและเกิดการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือตนเอง มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน

3.2 การยืดความคิดรวบยอด

การยืดความคิดรวบยอด ครูผู้สอนให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในการฝึกกระบวนการคิด รู้จักการทำงานเป็นขั้นตอนรู้จักการสร้างความคิดรวบยอด มีการประยุกต์ความรู้ต่างๆ ที่ได้รับมาใช้ในการตัดสินใจ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุมีผล และนำมาสรุปเป็นความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

บรูเนอร์ และคนอื่นๆ (สมพงษ์ สิงหะพล. 2532; อ้างอิงจาก Bruner and others:4-8) ได้กล่าวถึง รูปแบบและขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดรวบยอดแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การสอนให้รู้ความคิดรวบยอดแบบรวบ

ขั้นตอนที่ 1 : การเสนอข้อมูลและระบุความคิดรวบยอด

- ครูเสนอตัวอย่างระบุ (ใช่) (ไม่ใช่)
- นักเรียนเปรียบเทียบคุณสมบัติในตัวอย่าง
- นักเรียนกำหนดและทดสอบสมมติฐาน
- นักเรียนเสนอคำนิยามตามลักษณะสำคัญของตัวอย่างนิมาน

ขั้นตอนที่ 2 : การทดสอบการรู้ความคิดรวบยอด

- นักเรียนร่วมกันระบุตัวอย่างที่ครูเสนอเพิ่มเติมว่า (ใช่) (ไม่ใช่)
- ครูให้นักเรียนทบทวน ยืนยัน สมมติฐาน ชื่อความคิดรวบยอดและให้เสนอคำนิยามซ้ำ
- นักเรียนยกตัวอย่างด้วยตัวเอง

ขั้นตอนที่ 3 : การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การคิด

- นักเรียนบรรยายวิธีคิดของตน
- นักเรียนอภิปรายถึงบทบาทของสมมติฐานและคุณสมบัติพื้นฐาน
- นักเรียนอภิปรายชนิดและจำนวนของสมมติฐานที่ถูกต้อง

2. การสอนให้รู้ความคิดรวบยอดแบบเลือก

ขั้นตอนที่ 1 : การเสนอข้อมูลและการระบุคุณสมบัติพื้นฐาน

- ครูเสนอตัวอย่างที่ไม่ระบุคำว่า (ใช่) (ไม่ใช่)
- นักเรียนถามว่าตัวอย่างใดเป็นตัวอย่างที่ (ใช่) โดยรวมถึงตัวอย่างที่นักเรียนเสนอด้วย
- นักเรียนกำหนดและทดสอบสมมติฐาน

ขั้นตอนที่ 2 : การทดสอบการรู้ความคิดรวบยอด

- นักเรียนร่วมกันระบุตัวอย่างที่ครูเสนอเพิ่มเติมว่า (ใช่) (ไม่ใช่)
- นักเรียนคิดตัวอย่างใหม่
- ครูให้นักเรียนทบทวน ยืนยัน สมมติฐาน ชื่อความคิดรวบยอด และให้เสนอคำนิยามซ้ำ

ขั้นตอนที่ 3 : การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การคิด

- นักเรียนบรรยายวิธีคิดของตน
- นักเรียนอภิปรายถึงบทบาทของสมมติฐาน และคุณสมบัติพื้นฐาน
- นักเรียนอภิปรายชนิดและจำนวนของสมมติฐานที่ถูกต้อง

3. การสอนให้รู้ความคิดรวบยอดแบบสื่อไม่จัดระบบ

ขั้นตอนที่ 1 : การบรรยายความคิดรวบยอดที่ปรากฏในสื่อ

- นักเรียนหาความคิดรวบยอด
- นักเรียนระบุคุณสมบัติพื้นฐานที่ปรากฏ

ขั้นตอนที่ 2 : การประเมินผลความคิดรวบยอด

- นักเรียนอภิปรายความเพียงพอและความเหมาะสมของคุณสมบัติพื้นฐานที่ปรากฏ
- นักเรียนเปรียบเทียบตัวอย่างของความคิดรวบยอดกับข้อเขียนอื่นที่เป็นความคิดรวบยอดเดียวกัน

นวลจิตต์ เขวากิตติพงศ์ (2537 : 59 – 60) ได้กล่าวว่า ประสบการณ์เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับการสร้างความคิดรวบยอด เพราะผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าทำให้เกิดความคิดรวบยอดที่มีรายละเอียดและซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ใหญ่จะมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งของหนึ่งสิ่งใดได้ละเอียดและลึกซึ้งมากกว่าเด็ก ดังนั้นความคิดรวบยอดสามารถสรุปเป็นหลักการและเชื่อมโยงไปถึงขั้นตอนวิธีการสอนได้ดังนี้

1. ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ความคิดรวบยอดได้ดีเมื่อมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งครูจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการตั้งปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย และนำไปสู่การค้นหาคำตอบกับการเรียนรู้ความคิดรวบยอดนั้นในที่สุด ในขั้นตอนนี้ครูจะต้องวางแผนไว้ล่วงหน้าโดยเริ่มต้นจาก

1.1 ตั้งจุดประสงค์ของการสอน และระบุขอบเขตของความคิดรวบยอดของสิ่งที่ต้องการสอนให้ชัดเจนก่อน

1.2 ทำการสำรวจความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเกี่ยวกับความคิดรวบยอดนั้น เพื่อการเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. การนำเสนอสิ่งเร้าที่ชัดเจน การชี้แนะให้เห็นความแตกต่างของสิ่งเร้าอย่างชัดเจน และการชี้แนะให้เกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความคิดรวบยอดได้เร็วขึ้น ซึ่งครูนำเสนอสิ่งเร้าที่ต้องการสอนความคิดรวบยอด โดยคำนึงถึงลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ชี้ให้เห็นธรรมชาติของสิ่งนั้น จุดเด่นของลักษณะที่ทำให้เกิดความแตกต่างจากสิ่งเร้าอื่น

2.2 นำเสนอตัวอย่างของสิ่งที่ใช่และไม่ใช่ เป็นลำดับและมีความสัมพันธ์กัน

2.3 กล่าวเชื่อมโยงลักษณะของสิ่งเร้าใหม่กับลักษณะตามประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2.4 ทดสอบการเรียนรู้ความคิดรวบยอดของผู้เรียนโดยที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกมาด้วยพฤติกรรมที่ง่าย ๆ ทางกายก่อน เช่น การชี้บ่ง การแยกแยะ

3. การส่งเสริมความสามารถทางการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง จะช่วยให้ผู้เรียนแสดงออกถึงการเรียนรู้ความคิดรวบยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครูจัดกิจกรรมส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกถึงการเรียนรู้ความคิดรวบยอดด้วยพฤติกรรมระดับสูงคือ การใช้ภาษา โดย

3.1 ครูให้หลักการและเสนอตัวอย่างการใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมในการอธิบาย หรือกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3.2 ครูให้นักเรียนลองให้คำจำกัดความความคิดรวบยอดที่เรียนรู้แล้วตามด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและให้การเสริมแรง

4. ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ความคิดรวบยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความคงทนต่อการเรียนรู้สูงเมื่อได้มีโอกาสนำการเรียนรู้ความคิดรวบยอดนั้นไปใช้ประโยชน์ ซึ่งครูจัดกิจกรรมเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ความคิดรวบยอด โดยอาจใช้กิจกรรมดังตัวอย่างนี้

4.1 ให้ผู้เรียนแก้โจทย์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอดที่เรียนรู้แล้ว

4.2 ใช้ความรู้ความคิดรวบยอดเดิมเรียนรู้ความคิดรวบยอดใหม่

วิไลวรรณ ตรีศรี ชะนะมา (2537 : 49 - 50) ได้กล่าวถึงความคิดรวบยอดว่า เป็นแนวคิดสำคัญที่ได้จากการสรุปหรือกลั่นกรองจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริง การสรุปอาจจะเป็นถ้อยคำหรือประโยคที่กะทัดรัดและสื่อความหมายได้ หรืออาจสรุปออกมาเป็นกลุ่มเป็นประเภทในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูล ลักษณะความคิดรวบยอดของแต่ละวิชาอาจจะไม่เหมือนกัน ความคิดรวบยอดเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกฝนให้เกิดทักษะในสิ่งต่อไปนี้

- 1) การรู้จักสังเกต พิจารณา
- 2) การรู้จักเปรียบเทียบความแตกต่างและคล้ายคลึง
- 3) การรู้จักคัดเลือกเฉพาะสิ่งที่สำคัญและเป็นประโยชน์
- 4) การรู้จักจัด รวบรวมสิ่งที่คัดเลือกได้เป็นประเภท หรือหมวดหมู่
- 5) ความสามารถในการสร้างความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจและประโยชน์ที่จะนำไปใช้ต่อไป

ความคิดรวบยอดจึงเปรียบเสมือนผลึก หรือตะกอนความรู้ความคิดที่ได้จาก เนื้อหาข้อมูล หากเป็นสภาพการเรียนการสอน ความคิดรวบยอดก็คือตะกอนความรู้ความคิดที่ผู้สอนประสงค์จะเกิดขึ้นกับนักเรียนหลังจากผ่านกระบวนการเรียนการสอนแล้ว แต่ไม่ใช่สิ่งที่ครูบอกกับนักเรียนโดยตรงว่า การเรียนการสอนเรื่องนี้ครูได้กำหนดความคิดรวบยอดไว้ดังนี้ ข้อความที่นำมาเขียนความคิดรวบยอด เป็นภาษาที่ได้รับการกลั่นกรองด้วยความพิถีพิถัน กระชับชัดเจน และสมบูรณ์

ความคิดรวบยอดได้จากเนื้อหาสาระสำคัญ หรือบางกรณีผู้เขียนอาจจะกำหนดความคิดรวบยอดไว้ก่อน แล้วจึงนำไปสู่การเขียนสาระสำคัญและสร้างเนื้อหาตามมาในภายหลังก็ได้

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า (2542 : 28 – 29) ได้กล่าวถึง ความคิดรวบยอด ว่าความคิดรวบยอดนับว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะการที่ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่จะเรียนแล้ว ก็ย่อมจะเข้าใจในเรื่องนั้นได้อย่างสมบูรณ์ และจะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างสะดวก ผลที่ตามมาคือผู้เรียนสามารถคิดทำความเข้าใจ ตลอดจนประเมินประสบการณ์กับเรื่องที่คล้ายคลึงกับสิ่งที่เรียนได้อีกด้วย ดังนั้นในการเรียนการสอนเรื่องใดๆ จึงควรเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอด เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถรู้ เข้าใจและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

นิตยา ปิณฑนานนท์ (2542 : 28, 71) ได้กล่าวถึงความคิดรวบยอดในการสอน โดยใช้กราฟิกรูปแบบต่าง ๆ มีดังนี้

1. ความคิดรวบยอดโดยใช้กราฟิก เว็บไดอะแกรม (Web Diagram) ที่ใช้ในการแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของความคิดรวบยอดอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. ความคิดรวบยอดโดยใช้กราฟิก แมทริกไดอะแกรม (Matrix Diagram) การทำแมทริก (matrix) มีจุดประสงค์เพื่อใช้สรุป รวบรวมประเด็นสำคัญ ทำให้ทำความเข้าใจในเรื่องรวมนั้นได้ดีกว่า ชัดเจนกว่า การศึกษารายละเอียดจากบทความที่เป็นการบรรยาย พรรณนา การนำข้อมูลมาจัดวางไว้ใน แมทริก (matrix) ต้องอาศัยความสามารถในการจับประเด็นเรื่องราวของข้อมูลออกเป็นกลุ่มเป็นหัวข้อให้ได้ก่อน จากนั้นจึงใส่รายละเอียดของแต่ละกลุ่ม แต่ละหัวข้อลงในช่องว่าง

ความคิดรวบยอดเป็นความคิดขั้นสุดท้ายในการรวบรวมความคิดทั้งหมดซึ่งจะสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอน

ชูศักดิ์ เปลียนภู (2545 : 1 – 3) ได้กล่าวถึง วิธีสอนแบบความคิดรวบยอด มีดังนี้

ก. การนำเสนอโดยตรง (Direct Presentation) ผู้สอนจัดลำดับขั้นตอนการนำเสนอความคิดรวบยอดที่เน้นการบอกกล่าวและการแสดงตัวอย่างความคิดรวบยอด

ข. การก่อความคิดรวบยอด (Concept Attainment) ผู้สอนช่วยผู้เรียนในการแยกแยะคุณสมบัติของสัญลักษณ์ สิ่งของ เหตุการณ์ หรือกลุ่มของคุณสมบัติเหล่านั้นบนพื้นฐานของคุณลักษณะร่วม และช่วยผู้เรียนจัดหมวดหมู่แต่ละกลุ่มตลอดจนถึงการตั้งชื่อ เพื่อพัฒนาความสามารถในการจำแนกความแตกต่างและการจัดกลุ่ม

ค. การสร้างความคิดรวบยอด (Concept Formation) เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมในแนวคิดเกี่ยวกับในความคิดรวบยอดหรือชุดของความคิดรวบยอด ด้วยการพิจารณาสิ่งที่เป็นตัวอย่างและไม่ใชตัวอย่างของความคิดรวบยอด ผู้สอนส่งเสริมผู้เรียนได้ใช้ความคิดแบบนิรนัย และช่วยตรวจสอบกระบวนการคิดของผู้เรียน

อรพิน ผู้เจริญ (2546 ; อ้างอิงจาก ชวาล แพรัตกุล. 2520 : 81) โดยอธิบายการคิดรวบยอดว่าเป็นรายละเอียดของเรื่องทำให้นักเรียนเข้าใจและจดจำเรื่องราวได้ดีเร็วขึ้น คือ เกิดความเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านสามารถวิเคราะห์จัดประเภทของความรู้ที่ได้จากการอ่านสร้างความสัมพันธ์ของความรู้ที่ได้จากการอ่านประสบการณ์เดิม จึงสามารถประเมิน เปรียบเทียบเพื่อสรุป เป็นความคิดของตนเองได้

ณัฐพงษ์ อินทรสุข. (2546 : 125) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบความคิดรวบยอด คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมกันอย่างเต็มที่ ด้วยการสังเกต เปรียบเทียบ การพิสูจน์คำตอบจากการทำนาย อธิบายความสัมพันธ์ของเหตุและคำตอบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนภายในกลุ่ม ต่างกลุ่ม จนได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง โดยครูผู้สอนคอยแนะนำแนวทางแก่ผู้เรียน ดังนี้

1. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน
2. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม ร่วมกันสังเกตคุณลักษณะจากตัวอย่างไปสู่ตัวอย่าง และไม่ใช่ตัวอย่างแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบหาข้อสรุป คุณลักษณะเด่นของตัวอย่าง และคุณลักษณะที่มีร่วมกันกับสิ่งที่ไม่ใช่ตัวอย่าง (ครูคอยชี้แนะ)
3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแยกคุณลักษณะเด่นที่มีในทุกตัวอย่างนำมาร่วมกัน ออกจากคุณลักษณะของตัวอย่างที่มีร่วมกับสิ่งที่ไม่ใช่ตัวอย่าง
4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอคุณลักษณะเด่นที่ทุกตัวอย่างมีร่วมกัน โดยเขียนลงในแผ่นใส
5. ครูเปรียบเทียบคุณลักษณะจากที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอว่าขาดคุณสมบัติใด และคุณสมบัติใดไม่ใช่คุณสมบัติเด่น โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมพิจารณา จะได้ข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะเด่นที่ถูกต้องและครบครัน
6. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำคุณลักษณะเด่นที่ได้มาสรุปรวมเขียนคำจำกัดความของความคิดรวบยอด พร้อมส่งตัวแทนนำเสนอ โดยครูคอยชี้แนะคำจำกัดความของแต่ละกลุ่มว่าครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ เปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น และสรุปเป็นคำจำกัดความที่สมบูรณ์อีกทีหนึ่ง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (ม.ป.ป. : 128 – 130) ได้กล่าวถึงการยึดความคิดรวบยอดคือการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดรวบยอด ได้ตามคำแนะนำของครูผู้สอน ดังนี้ 1) ผู้สอนชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงคุณลักษณะของความคิดรวบยอด 2) ให้ผู้เรียนรู้จักใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมแทนความคิดรวบยอด 3) การชี้ให้เห็นธรรมชาติของความคิดรวบยอดที่เรียน 4) การพิจารณาจัดลำดับของการเสนอตัวอย่าง 5) ส่งเสริมและแนะนำให้ผู้เรียนได้รู้จักเรียนโดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สุธีรัตน์ อริเดช. (2540 : 35–36) ได้กล่าวถึงวิธีสอนที่ใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด มีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมให้ผู้เรียนทราบ และเตรียมความคิดรวบยอดขั้นต้น 2) เสนอตัวอย่างทางบวก ทางลบ 3) สรุปความคิดรวบยอด และ 4) ทดสอบความคิดรวบยอด อรพิน ผู้เจริญ. (2546 :

70-71) ได้กล่าวถึงการสอนอ่านจับใจความ โดยใช้ความคิดรวบยอด และพหุปัญญาไปพัฒนาความสามารถ เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี ทั้งนี้สามารถอธิบายตามแนวคิดของกฎแห่งผล (Law of Effect) ซึ่งเป็นกฎเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งจะเชื่อมโยงกันได้หากผู้เรียนที่เกิดความพึงพอใจ และกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) เป็นการฝึกหัดผู้เรียนที่เกิดขึ้นอย่างมั่นคงยิ่งขึ้น เพราะนักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอดมาวิเคราะห์ข้อความที่จะอ่าน โดยนักเรียนอ่านเรื่องอย่างมีจุดหมาย ทำให้เกิดสมาธิ สามารถโยงประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ มาใช้เป็นการพัฒนากระบวนการทางความคิดและสามารถเขียนแผนผังความคิด (Diagram) ที่เป็นใจความหลักและรายละเอียดของเรื่อง จึงทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่าน โดยใช้ความคิดรวบยอดไปจับใจความได้ครบถ้วนแยกแยะได้ว่าใจความใดเป็นใจความสำคัญ ใจความใดเป็นใจความรองตามเจตนารมณ์ของผู้เรียน บัญชา ชูระคำ. (2547 : 73) ได้กล่าวว่า วิธีสอนที่ใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอดมีการเสนอสิ่งเร้าที่เป็นสิ่งเร้าทางบวก และสิ่งเร้าที่เป็นทางลบที่เป็นรูปธรรมและกึ่งรูปธรรม อีกทั้งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ จึงทำให้นักเรียนเกิดการกระตุ้นความสนใจ และเกิดการกระตือรือร้นไม่น่าเบื่อหน่ายกับการเรียน นอกจากนี้วิธีสอนที่ใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด มีการจัดลำดับเนื้อหาให้ต่อเนื่อง ให้นักเรียนบรรลุความคิดรวบยอดระดับพื้นฐานอย่างถูกต้อง แล้วจึงสอนให้บรรลุความคิดรวบยอดตามที่ปรากฏในแผนการสอน การเรียงเนื้อหาให้สัมพันธ์กัน ทำให้บทเรียนมีความหมายและจดจำได้นาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดความคิดรวบยอดซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อสามารถนำความรู้มาสังเคราะห์ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถให้เกิดความคิดรวบยอดในระดับพื้นฐานได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

3.3 การยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย

การยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย ครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาความรู้จากการเผชิญสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้ให้ผู้เรียนได้รู้จักประเมินตนเองทั้งการเรียนรู้ และการปฏิบัติตน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับตนเองตลอดไป ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงได้ดังนี้

สงบ ลักษณะ (2535 : 28) ได้กล่าวถึง การยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย คือ การจัดการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการ โดยหลักเล็งการสอนที่ครูเป็นผู้บอกความรู้แก่เด็กโดยตรง เป็นการจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของเด็ก เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชา และเหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง

อัญชนา เนื่องจำนงค์ (2546 : 45) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการ คือ การสอนที่ครูควรหลีกเลี่ยงการเป็นผู้บอกความรู้แก่เด็กโดยตรง แต่จัดให้เด็กได้ทำกิจกรรม กระบวนการซึ่งมีต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบันและอนาคต

น้ำทิพย์ วิภาวีน (2546 : 66) ได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการสร้างนิสัยรักการอ่าน การที่ ห้องสมุดโรงเรียนจะเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าได้นั้น ครูจะต้อง ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเขียน เพราะการอ่านเป็นจุดเริ่มต้นของ กระบวนการเรียนรู้ การตอบสนองความอยากรู้ การเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดและจินตนาการ นักเขียนส่วนใหญ่จะให้ข้อคิดว่าการเขียนไม่ใช่เรื่องของพรสวรรค์ที่เป็นมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากการ ฝึกฝน ความตั้งใจที่จะเขียน ความอยากเขียนและเกิดจากการอ่านจนเป็นนิสัย

ถ้านักเรียนทุกคนอยากเข้าห้องสมุดหรืออยากอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่างนั้นหมายถึงนิสัย รักการอ่านได้เกิดขึ้นแล้ว จะเห็นว่าปัจจุบันทุกโรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านและการ เขียน โดยการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ การจัดบรรยากาศในห้องสมุดที่ทันสมัยและน่าสนใจ

การจัดกิจกรรมสร้างนิสัยรักการอ่านหรือการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีหลายรูปแบบ ได้แก่

- 1) นิทรรศการนักเขียนไทย
- 2) โครงการหนูน้อยรักการอ่าน
- 3) ชมรมรักการอ่าน
- 4) ชมรมนักเขียนน้อย
- 5) ค่ายเยาวชนนักอ่านและนักเขียน

สุภร ประเสริฐศิลป์ (2546 : 26 – 28) กล่าวว่า จากการนิเทศโรงเรียนในความ รับผิดชอบและได้เป็นกรรมการประเมินผลโครงการส่งเสริมการรักการอ่านในโรงเรียน ได้พบว่า มี โรงเรียนหลายโรงเรียนทั้งที่อยู่ในโครงการและไม่ได้อยู่ในโครงการแต่ดำเนินการส่งเสริมการรักการอ่าน ตามมาตรฐานที่ 6 ด้านผู้เรียนตัวบ่งชี้ที่ 6.2 “การรักการอ่าน” โดยได้พยายามจัดกิจกรรมมากมาย เพื่อสนองนโยบายตามโครงการดังกล่าวและเพื่อให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานข้อนี้ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยตรงต่อการพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานครคงจะมีความพอใจ เพราะกิจกรรมดังกล่าวมี ผลดีต่อทุกคน เพื่อปลูกฝัง นิสัยรักการอ่าน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดตารางเวลาแห่งการอ่านเงียบๆ ทั้งโรงเรียนวันละ 15 นาที ตั้งแต่บ่ายโมง ถึงบ่าย โมง 15 นาที ทุกวัน เป็นเวลา 60 วัน ขณะที่มีการเปิดเรียน ครูและนักเรียนทุกคนร่วมกิจกรรมนี้ ครูคนใดไม่มีชั่วโมงสอนในขณะนั้นก็ต้องเข้าไปรวมการอ่านในชั้นเรียน การที่ครูทำตนเป็นตัวอย่าง คือ ทุ่มเทสำคัญแห่งความสำเร็จในโปรแกรมนี้

2. ตลอดระยะเวลาสิบห้าวันที่ ที่กำหนดไว้จะต้องรักษาความสงบเงียบโดยสิ้นเชิง (Total Silence)

3. นักเรียนที่มาสาย ห้ามเข้าห้องเรียนหรือห้องใดๆ แต่ให้รีบเข้าไปนั่งอ่านอยู่ในห้องสำนักงานซึ่งจัดไว้ ทั้งนี้เพื่อมิให้รบกวนความสงบของผู้อื่น
4. นักเรียนมีหน้าที่หาหนังสือมาอ่านเอง โดยเลือกไว้จากห้องสมุด หรือยืมหนังสือที่ตนชอบมากจากที่ใดที่หนึ่งเตรียมเอาไว้เสมอ
5. ผู้ที่ไม่ได้นำหนังสือมาอ่าน ต้องทำสมาธิ นั่งเงียบๆ ตลอดระยะเวลาสัปดาห์นั้น
6. ผู้ใดฝ่าฝืน หรือก่อความสงบในขณะนี้ จักต้องถูกส่งตัวไปยังสำนักงานของอาจารย์ใหญ่ทันที

พันธุทย์ วิหคโต (2547 : 48 – 49) ได้กล่าวถึง งานวิจัยที่ผู้สอนนำกระบวนการเรียนรู้มาใช้พัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ คือ ทักษะกระบวนการ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนปกติและการเรียนการสอนวิชาที่เน้นกระบวนการช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและมีคุณลักษณะที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร

ผลสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนในสภาพปัจจุบันอันเป็นผลมาจากการใช้รูปแบบกระบวนการต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ซึ่งพบจากการวิจัย ได้แก่ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการคิดคำนวณ กระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์ ทักษะการคิด ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสาร ทักษะกระบวนการ ทักษะการจัดการ กระบวนการทางภาษา กระบวนการสื่อสาร กระบวนการจัดการ กระบวนการทำงาน กระบวนการทางสังคม และกระบวนการพัฒนาด้านนิยม

จากผลการศึกษา พบว่า ถึงแม้จะมีการนำกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมาใช้ในการวิจัยทดลองหลากหลายกระบวนการแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถนำรูปแบบกระบวนการเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติจริงในสภาพการจัดการเรียนการสอนปกติได้ จะเห็นได้จากผลการสำรวจสภาพการเรียนการสอนและการประเมินผลการใช้หลักสูตรแต่ละครั้งที่ผ่านมาพบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง และเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ ยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรคาดหวังได้ และผู้เรียนยังมีกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำกว่าเกณฑ์ หรืออยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง ปานกลาง พอใช้ เกือบทุกกระบวนการ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในกระบวนการต่างๆ เหล่านั้นจนถึงขั้นนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทรงวุฒิ คิดควร (2548 : 73 – 75) ได้กล่าวถึง การสร้างนิสัยในการออกกำลังกาย ครูพลศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างนิสัยรักการออกกำลังกายของนักเรียน จากประสบการณ์ของผู้เขียนซึ่งสอนพลศึกษา ในระดับประถมศึกษามากกว่า 18 ปี ซึ่งจากข้อมูลส่วนใหญ่

ในระดับประถมศึกษาชอบเรียนพลศึกษา เนื่องจากนักเรียนได้ผ่อนคลายจากการเรียนวิชาการได้มีอิสระในสนามกว้างที่สามารถเคลื่อนไหวได้ไม่มีขีดจำกัด ไม่ต้องท่องจำเนื้อหาในตำรา นักเรียนที่ชอบเรียนพลศึกษาจะมีความสุขในการเรียนและมักใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬาของโรงเรียนสิ่งที่ครูพลศึกษาควรคำนึงถึงในการสร้างนิสัยรักการออกกำลังกายให้นักเรียนอีกประการหนึ่ง คือความพร้อมของร่างกายนักเรียนแต่ละคน เพื่อจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและการกีฬาให้เหมาะสมกับนักเรียน การออกกำลังกายในเด็กนั้นจะต้องทำแต่เพียงพอดี และไม่ควรใช้วิธีบังคับหรือฝืนใจให้ทำ แต่ควรใช้วิธีพูดให้เข้าใจถึงประโยชน์ของการออกกำลังกาย และปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้เด็กเห็น ควรให้เด็กออกกำลังกายเท่าที่เด็กต้องการ โดยเน้นที่ความสนุกสนานของเด็กเป็นสำคัญ นักเรียนก็จะมีความสุขในการเรียนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ และพร้อมที่จะเชื่อฟังคำแนะนำเกี่ยวกับการออกกำลังกาย

หากครูพลศึกษาปรับพฤติกรรมการสอนให้เป็นแบบที่เด็กชอบแล้ว สิ่งที่ครูพลศึกษาต้องการให้ผู้เรียนรักการออกกำลังกาย ดูแลตัวเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดีคงไม่ไกลเกินฝัน เราคงมีคนไทยที่ดูแลสุขภาพและรักการออกกำลังกาย เมื่อคนไทยแข็งแรงประเทศชาติก็จะมีคามั่นคงตลอดไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยเป็นหลัก ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์ตรงในกระบวนการทำงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานให้มีคุณภาพ และสามารถนำมาพัฒนางานให้มีความเหมาะสมกับตนเองมากยิ่งขึ้น

4. บุคลิกภาพ

สิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ คือ “บุคลิกภาพ” ทั้งนี้เนื่องจากการแสดงออกของคนเราไม่ว่าจะเป็นสีหน้า กิริยา แววตา ท่าทาง ล้วนเป็นสิ่งที่ทุกคนมีทั้งสิ้น ดังนั้นการที่จะมีบุคลิกภาพที่ดีหรือไม่ดีนั้น สามารถที่จะปรับปรุงและแก้ไขได้เพื่อนำมาตนเองให้มีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

4.1 ความหมายของบุคลิกภาพ ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

จรัส แจ่มจันทร์ (2539 : 14) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมต่างๆ ทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม ซึ่งแสดงให้เห็นคุณลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ตลอดจนลักษณะที่บอกถึงสภาพจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกทางการกระทำทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น อันเป็นผลมาจากพันธุกรรมการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมต่างๆ

นาตยา แก้วมะเร็ง (2539 : 21) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะรวมๆ ของบุคคลที่แสดงออกโดยพฤติกรรมรวมๆ ของบุคคลนั้น ทั้งพฤติกรรมเปิดเผยชัดเจนและพฤติกรรมที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในซึ่งแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน เป็นแบบแผนพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

คณิงนุช สุดไชยา (2540 : 7) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพ หมายถึงคุณลักษณะส่วนรวมที่เป็นพฤติกรรมของบุคคลทั้งในด้านชีวิตส่วนตัว กิจการงาน นิสัย รูปร่าง การแต่งกาย ต่างก็มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกันเป็นสิ่งที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล โดยจะถูกหล่อหลอม กำหนดและประสมประสานด้วยอิทธิพลจากพันธุกรรม การเรียนรู้ ความต้องการ การปรับตัวของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมที่จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด เป็นต้น ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาโดยไม่หยุดนิ่ง (Dynamics)

รวีวงศ์ ศรีทองรุ่ง (2542 : 11) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของแต่ละบุคคลที่รวมกันแล้วทำให้บุคคลนั้น แตกต่างกับบุคคลอื่น ลักษณะต่างๆ เหล่านั้นได้แก่ อุปนิสัยใจคอ ความสนใจ ทักษะคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลนั้นแสดงออกมา

อรุณเดช จันทรงามศรี (2542 : 10) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะโครงสร้างร่างกายและพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลที่ปรากฏออกมาให้สังเกตเห็นได้ รวมถึงลักษณะและการจัดระบบในตัวบุคคลที่มีอิทธิพลต่อลักษณะ และพฤติกรรมที่ปรากฏให้สังเกตได้อีกด้วย โดยลักษณะและพฤติกรรมที่ปรากฏนั้น พิจารณาได้จากรูปร่าง หน้าตา กิริยามารยาท การแต่งกาย การวางตัว การนั่ง การยืน วิธีพูดจา การแสดงความคิดเห็น และการปรับตัว

พระเชมวัฒน์ ธรรมกุล (2544 : 19) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมทางกายกรรมการกระทำทางกาย วาจา ใจ และมโนกรรมการกระทำทางใจของบุคคล ทั้งที่สังเกตได้และสังเกตไม่ได้ อันเป็นผลมาจากกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมและความคิดแตกต่างจากคนอื่นอันเป็นเอกลักษณ์ของบุคคล

วิจิตร อวระกุล (2544 : 8) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ อันเป็นปฏิกริยาร่วมของระบบต่างๆ ในร่างกายมนุษย์ เช่น อารมณ์ ความคิด เจตคติ สติปัญญา ความสามารถ การเรียนรู้ ประสบการณ์ แรงจูงใจ ฯลฯ ที่สะสมมาตั้งแต่เกิด ว่ามีอยู่อย่างไร เพียงไร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกให้เห็นทั้งภายในและภายนอก โดยพิจารณาได้จาก รูปร่างหน้าตา สติปัญญา และทัศนคติ อารมณ์ จิตใจ และความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกจากการกระทำที่ซ่อนเร้นและเปิดเผย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกอยู่ตลอดเวลาโดยไม่หยุดนิ่ง

4.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

พฤติกรรมถือเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพของมนุษย์ เพราะพฤติกรรมของทุกคนจะมีการเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีจึงเป็นหลักการอย่างหนึ่งที่เป็นตัวชี้วัดบุคลิกภาพของคน ซึ่งได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

บีเอฟ สกินเนอร์ และเอลเบิร์ต แบนดรา (B.F. Skinner and Albert Banjura ; 1953 : 234) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีบุคลิกภาพตามหลักการเรียนรู้ว่าเป็นการพิจารณาบุคลิกภาพตามหลักการเรียนรู้มีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ ดังนั้นบุคลิกภาพจึงเกิดจากการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป เช่น การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้จากการวางเงื่อนไข การเรียนรู้จากการสังเกต การเรียนรู้ทางสังคม การเรียนรู้จากตัวแบบ การเรียนรู้จากการเลียนแบบพฤติกรรมจากพ่อแม่และบุคคลอื่น

ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ การเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมจนเกิดเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น อาจจะไม่ใช่พฤติกรรมที่สม่ำเสมอ แต่ขึ้นกับสถานการณ์ เช่น บุคคลบางคนอาจก้าวร้าวต่อบุคคลในครอบครัว แต่กับผู้บังคับบัญชาจะกลายเป็นคนที่อ่อนน้อมยอมปฏิบัติตาม เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบแยกความแตกต่างของสภาพการณ์ (Discrimination Learning) ฉะนั้น การที่จะอธิบายบุคลิกภาพของบุคคล ควรอธิบายในสภาพการณ์ ซึ่งจะทำได้ภาพพจน์ ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลนั้นอย่างกว้างขวางมากกว่าที่จะอธิบาย โดยส่วนรวม เพื่อจะได้เข้าใจชัดเจนขึ้น ผู้คิดทฤษฎีการเรียนรู้เป็นอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และเป็นผู้ทดลองเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางเงื่อนไขแบบแสดงการกระทำ เขาเชื่อว่าพฤติกรรมใดๆ ก็ตาม ถ้าได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) จะมีแนวโน้มให้เกิดการกระทำนั้นอีก

ฟรีดแมน และโรเซนแมน (Farmer and other. 1984 : 34 ; Citing Freidman and Rosenman.1974) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบุคลิกภาพของคนตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ บุคลิกภาพแบบ A (Type A Personality) เป็นบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความทะเยอทะยาน ชอบแข่งขัน แข่งขันกับเวลา สร้างศัตรู อดทนต่ำ และมีความก้าวร้าว ส่วนบุคลิกภาพแบบ B (Type B Personality) เป็นบุคลิกภาพที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพแบบ A ซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่ทะเยอทะยาน ไม่มุ่งเอาชนะ มีความสงบเสถียร ทำงานไปพักผ่อนไป ไม่รีบร้อน

อับราฮัม มัสโลว์ และวอร์เรน สตีเฟนสัน (อับราฮัม มัสโลว์. 2542 : 41; อ้างอิงจาก อับราฮัม มัสโลว์ และวอร์เรน สตีเฟนสัน 2532 : 18) แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. บุคลิกภาพประเภทชอบแสดงตน หรือชอบเด่น (Extrovert Personality) คือบุคลิกที่ชอบแสดงตัว มีลักษณะเด่นคือชอบสังคม มีความเชื่อมั่นพื้นฐานของความจริงปรับตัวได้ตาม

สถานการณ์ที่เหมาะสม เป็นคนเปิดเผยไม่เก็บตัวเมื่อประสบปัญหาก็ก้าวหน้าที่จะเผชิญหน้าและสู้กับปัญหานั้นๆ

2. บุคลิกภาพประเภทเก็บตัว (Introvert Personality) ลักษณะที่เห็นได้ชัด คือ เชื้อตนเองและทุกอย่างที่กระทำมักจะขึ้นอยู่กับตนเองเป็นใหญ่ ผูกพันสิ่งต่างๆ ในชีวิตกับตนเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคม ไม่ชอบสูงส่งกับใคร เมื่อเผชิญปัญหาจะแยกตัวออกไปจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหา

จะเห็นได้ว่าในชีวิตของคนเราจำเป็นต้องมีทั้งลักษณะเก็บตัว และลักษณะแสดงตัวทั้งสอง จึงจะเป็นชีวิตที่สมบูรณ์โดยมีลักษณะของทั้งสองอย่างกำกวมกัน จะมีบุคลิกภาพเหมาะสมที่สุดแต่คนทั่วไป มักจะมีลักษณะเอนเอียงไปทางลักษณะใดลักษณะหนึ่งมากกว่า ในคนผิดปกติเท่านั้น จึงจะมีลักษณะเก็บตัวหรือ ลักษณะแสดงตัวตลอดเวลาหรือเก็บตัวตลอดเวลา

การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพ และคุณสมบัติของบุคคลให้มีระดับสูงขึ้น และขจัดบุคลิกไม่พึงประสงค์ พัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้น

2. โดยทั่วไปทุกคนมีศักยภาพและความตั้งใจสูงส่ง ในการที่จะปรับตัวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพอยู่แล้ว เมื่อได้รับทราบหลักการ วิธีการในการปรับปรุงบุคลิกภาพ จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาที่ถูกต้อง รวดเร็ว เพราะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตนให้มีคุณภาพและคุณสมบัติสูงขึ้น

3. เป็นการพัฒนาศักยภาพ ทางกาย วาจา จิตใจ อารมณ์ ให้ผสมกลมกลืนกันเป็นอย่างดี เกิดการแสดงออกที่เหมาะสม มีการพัฒนาการด้านบุคลิกภาพที่ดี

4. เพื่อเพิ่มอำนาจในการครองใจคน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น ชื่นชม นับถือ เลื่อมใสศรัทธา และเกิดความนิยมชมชอบ

5. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพให้ไปสู่การเป็นคนดีของสังคม มีลักษณะของการมีสมบัติของคนดี และผู้ดีในที่สุด

6. เพื่อให้เกิดการนำชีวิตและความเป็นอยู่ดำเนินไปอย่างมีความสุข สงบ สบาย ราบรื่น ยั่งยืน อย่างถาวรมั่นคง

7. เพื่อให้บุคลิกภาพเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ รวมทั้งหน้าที่การงาน ให้ดำเนินไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ขจัดปัญหาอุปสรรคต่างๆ ให้ลดน้อยถอยลง

8. การพัฒนาบุคลิกภาพ จะทำให้เกิดการปรับตัว ยอมรับ เปิดใจกว้างในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากบุคคลแวดล้อม ทำให้มีความเข้าใจผู้อื่น มองเห็นตัวเองที่แท้จริง มีการยืดหยุ่น

ผ่อนปรนขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ เกิดการพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของตนเองให้มีคุณค่าสูงขึ้น

เกลทแมน และคนอื่นๆ (พระเชมวัฒน์ ธรรมกุล. 2544 : 20 ; อ้างอิงจาก Gleitman and others. 2000 : 584) ที่แบ่งวิธีการศึกษานุคลิกภาพออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1. กลุ่มทฤษฎีลักษณะ (Trait Approach) 2. กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและปัญญานิยม (Behavioral – Cognitive Approach) 3. กลุ่มทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychodynamic Approach) 4. กลุ่มทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Approach) 5. กลุ่มจิตวิทยาสังคม (Sociocultural Approach)

4.3 ความสำคัญของบุคลิกภาพ

อาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่คนเราควรจะต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ คือ “บุคลิกภาพ” เพราะบุคลิกภาพที่เกิดขึ้นนั้นทุกคนสามารถปรับเปลี่ยนได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

สุวิทย์ ไพทยวัฒน์ (2541 : 19 – 20) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งพิจารณาได้จากประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพมีความสำคัญทั้งในด้านส่วนตัวและในด้านอาชีพการงานของบุคคล

กล่าวคือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพดีเป็นที่ชื่นชอบของคนทั่วไปก็มักจะมีโอกาสมากที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ที่แวดล้อมด้วยดี ความสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นซึ่งก็ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ของชีวิตตามไปด้วย ความร่วมมือที่จะได้รับจากบุคคลอื่นก็มีมาก และเมื่อบุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลได้รับความเชื่อถือจากบุคคลแวดล้อมเหล่านั้น ก็ย่อมจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพดีขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ในด้านส่วนตัวแล้ว บุคลิกภาพยังมีความสำคัญมากต่อบุคคลในด้านของอาชีพการงาน ดังจะเห็นได้ว่า คนที่มีบุคลิกภาพดีมักจะประสบความสำเร็จในหน้าที่ดี จะมีโอกาสที่จะได้รับความเชื่อมั่นจากบุคคลอื่นได้มาก และความเชื่อมั่นของบุคคลอื่นนั่นเองที่จะมีผลทำให้บุคคลนั้นมีความมั่นใจในตนเองด้วย ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะเสริมสร้างบุคลิกภาพของบุคคลอีกนัยหนึ่ง ดังนั้นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดี จึงมีความมั่นใจและมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความก้าวหน้าในการงานอาชีพจึงเกิดขึ้นตามมาด้วย

2. บุคลิกภาพทำให้เกิดการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า การที่จะบอกว่าบุคคลใดแตกต่างจากบุคคลอื่นนั้น ก็ต้องอาศัยการสังเกตจากสิ่งที่มีมองเห็นก่อน คือ พฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เป็นสิ่งซึ่งเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในตัวบุคคล เช่น นายเดชา ชอบนั่งไขว่ห้างและเล่นหมากรุก เป็นต้น และพฤติกรรมดังกล่าวนี้ก็คือบุคลิกภาพของกายของคนๆ นั้น บุคลิกภาพช่วยให้คนเราสามารถที่จะจำและเข้าใจบุคคลแต่ละคนได้เป็นอย่างดี ตลอดจนรู้วิธีที่จะปรับตัวให้เข้ากับคนเหล่านั้นได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันในสังคม

3. บุคลิกภาพทำให้มนุษย์ในสังคมมีการตระหนักในเอกลักษณ์ของบุคคล ดังที่กล่าวเสมอว่า บุคลิกภาพทำให้คนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะที่เป็นของตนเอง และบุคลิกภาพที่เป็นเอกลักษณ์แห่งตนนี้เอง ที่เป็นต้นแบบของบุคลิกภาพที่จะทำให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและเลียนแบบเอกลักษณ์ดังกล่าวได้ เช่น คนที่มีบุคลิกภาพขยัน ประหยัด และอดทน ก็จะเป็นบุคลิกภาพซึ่งน่าจะเป็นแบบอย่าง อันเหมาะสมที่เด็กและเยาวชนน่าจะใช้เป็นแบบอย่างต่อไป

4. บุคลิกภาพก่อให้เกิดการคาดหมายพฤติกรรม จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลทำให้คนทั่วไปมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคนๆ นั้น และคนอื่นก็จะสามารถทำนายได้ว่า หากมีสถานการณ์บางอย่างเกิดขึ้น เขาน่าจะมีการตอบสนองในลักษณะใดมากที่สุด เช่น คนบางคนเมื่อดื่มสุราเข้าไปจะแสดงการพูดเสียงดัง เอะอะ และโวยวาย แต่ในขณะที่คนบางคนเมื่อดื่มสุราไปก็นั่งเงียบๆ ไม่ค่อยพูดจากับเพื่อนเป็นต้น

5. บุคลิกภาพมีส่วนสำคัญในการที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ได้ดีขึ้น รวดเร็วขึ้น เช่น คนที่มีบุคลิกภาพเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ก็ย่อมจะเป็นที่ชื่นชอบต่อคนทั่วไป การที่จะต้องปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ ย่อมเกิดขึ้นได้ง่าย เพราะสถานการณ์เอื้ออำนวยต่อการเกิดความสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้การที่เรารู้บุคลิกภาพของคนอื่นก็จะทำให้เราปรับตัวเข้ากับเขาได้ง่ายขึ้น

รวีวงศ์ ศรีทองรุ่ง (2542 : 11) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของบุคลิกภาพว่า มนุษย์แต่ละบุคคลต่างมีแบบแผนการแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นของตนเองเป็นการชี้ให้เห็นลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น แบบแผนและพฤติกรรมของแต่ละคนอาจจะมีส่วนคล้ายคลึงกันบ้าง แต่ไม่เหมือนกันไปเสียหมด การเรียนรู้แบบแผนพฤติกรรมของแต่ละบุคคล จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น

มนุษย์สามารถปรับตัวและแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อพฤติกรรมของบุคคลต่างๆ ได้ถูกต้อง บุคลิกภาพจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เรารู้จักคนใดคนหนึ่งในภาพรวมทั้งหมด บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ในสังคม ทั้งในด้านส่วนตัวและอาชีพการงาน บุคลิกภาพที่ดีเป็นที่ชื่นชอบของคนโดยทั่วไป ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ ได้อย่างราบรื่น ช่วยส่งผลให้ชีวิตประสบผลสำเร็จในด้านอาชีพและส่วนตัวตามไปด้วย บุคลิกภาพทำให้ได้รับความเชื่อถือจากบุคคลที่แวดล้อมและทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป คนที่มีบุคลิกภาพดีจึงมักจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานมากกว่าคนที่บุคลิกภาพด้อยในสังคมทุกแห่ง

4.4 องค์ประกอบของบุคลิกภาพ

ถ้าจะมองถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพให้ชัดเจนนั้นควรจะมีองค์ประกอบ เป็นหลักสำคัญที่ชี้ให้เห็นประเด็นที่นำทางเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาย่อย ซึ่งได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

ทัศนาศรีรัตนภาส (2537 : 126 – 127) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ดังนี้

1. ลักษณะทางด้านร่างกาย เช่น รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง การแต่งกาย เป็นต้น การที่พันธุกรรมเป็นผู้กำหนดลักษณะทางกายจึงทำให้คนมีพันธุกรรมต่างกัน มีบุคลิกภาพทางกายที่แตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้เมื่อบุคคลใดไม่พอใจในสิ่งที่พันธุกรรมกำหนดมาให้ก็ยังสามารถปรับหรือปรุงแต่งให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ เช่น การใช้เครื่องสำอางแต่งแต้มก็ใช้เสื้อผ้าแต่งกายมาประดับประดา ตลอดจนกระทำศัลยกรรมตกแต่ง เป็นต้น

2. ลักษณะทางด้านอารมณ์ ได้แก่ สภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั่นเองเราพบเสมอว่าเมื่อมีอารมณ์เกิดขึ้น แต่ละบุคคลจะมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่แตกต่างกันแล้วแต่ลักษณะที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และการอบรมสั่งสอนที่ได้รับตั้งแต่เกิดทั้งจากครอบครัว โรงเรียน และสังคม บุคคลใดก็ตามที่มีการแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ เพศ วัย และสถานภาพ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นบุคลิกภาพทางอารมณ์ที่ดีตรงกันข้ามถ้าใครแสดงออกไม่เหมาะสมย่อมถูกตำหนิ เช่น ชายหนุ่มที่ร้องไห้ฟูมฟายเมื่อมีอุปสรรคย่อมถูกตำหนิว่าบุคลิกไม่ดี เป็นต้น

3. ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ท่าทีหรือการปฏิบัติต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อม การที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม กล่าวคือ ต้องมีการปะทะสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ อยู่ตลอดเวลา ทำให้มนุษย์ทุกคนมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self – Concept) เกิดขึ้นโดยความรู้สึกนี้จะนำไปทางบวกหรือลบ ย่อมแล้วแต่การสะท้อนกลับของบุคคลที่เขาสัมผัสด้วย เช่น ถ้ามีคนให้กำลังใจ ย่อมเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง แต่ถ้าพบกับความผิดหวังมาก ๆ ย่อมรู้สึกต่อตนเองไปในทางที่ไม่ดี ทำให้การแสดงออกเป็นไปด้วยความไม่มั่นใจหรือขาดต่อการแสดงออก ถ้าเกิดลักษณะเช่นนี้นาน ๆ จะกลายเป็นพฤติกรรมถาวรหรือนิสัย (Traits) ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพดังนั้น อุปนิสัยของแต่ละคนจะเป็นอย่างไร จึงขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองเป็นสำคัญ

4. ลักษณะทางด้านสติปัญญา ได้แก่ ความคิด ความอ่าน ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการเรียนรู้ และแก้ปัญหาต่างๆ เป็นต้น บุคคลใดที่มีลักษณะเด่นทางด้านสติปัญญา ย่อมได้ชื่อว่ามีบุคลิกภาพดี เพราะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพเป็นที่พอใจมากกว่าคนที่มีความด้อยทางด้านสติปัญญา

4.5 การวัดลักษณะบุคลิกภาพ บุคลิกภาพแบบ A และ บุคลิกภาพแบบ B

เครื่องมือถือเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งเพื่อใช้วัดบุคลิกภาพของคนว่ามีบุคลิกภาพแบบใด ดังนั้นเครื่องมือที่ดี ที่มีคุณภาพ มีค่าความเชื่อมั่นสูง จะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจนใช้เป็นแบบมาตรฐาน และสามารถนำไปใช้วัดบุคลิกภาพได้ตามความเหมาะสม ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงดังนี้

ฟรีดแมน และโรเซนแมน (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 15 ; อ้างอิงจาก Freidman and Rosenman. 1974) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ มี 3 แบบ คือ

1. แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview : SI) ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ เป็นการถามโดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ที่ทำให้คนที่มีบุคลิกภาพแบบ A ไม่สามารถทน เช่น สถานการณ์ที่ทำให้เกิดความโกรธ สถานการณ์ที่มีการแข่งขันอย่างมาก แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการวัดการแสดงออกทางด้านกายภาพ

2. มาตรวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ A ของเฟรมมิงแฮม (Framingham Type A Scale : FTAS) เป็นแบบวัดรายงานตนเองเช่นเดียวกับแบบที่หนึ่ง ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ วัดทางด้านแรงขับมุ่งสัมฤทธิ์ การมีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว และการรับรู้ว่ามีความกดดันในการทำงาน

3. แบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของ เจนกินส์ (Jenkins Activity Surver : JAS) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ บุคคลที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้สูงเป็นบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ A โดยกลุ่มบุคคลนี้รายงานว่า มีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ทำงานด้วยความรีบเร่ง ไม่อดลต่อความอ่อนล้า หรือการทำงานที่ประสบความล้มเหลว นอกจากนี้ยังรายงานว่าตนเองทำงานหนักและมีความต้องการผลสัมฤทธิ์มากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ รายงานว่า มีความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ มีความตั้งใจเพิ่มสถานภาพอาชีพให้สูงขึ้น รับรู้ที่ได้รับแรงเสริมจากการทำงานกว่าอีกทั้งยังมีระดับการศึกษาสูงกว่า

ฟรีดแมน และโรเซนแมน (ยีนยง ไทยใจดี. 2537 : 62; อ้างอิงจาก Freidmand & Rosenman. 1974. *Type A Behavior & your Heat*. P. 86) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจำแนกตามความหมายของคำที่แตกต่างกัน (Semantic Differential Scale) จำนวน 7 ข้อ แต่ละข้อแบ่งคะแนนเป็น 8 ระดับ ซึ่งการแปลความหมายของคะแนนกระทำดังนี้

เมื่อรวมคะแนนได้เท่าไรให้คุณด้วย 3 แล้วแปลความหมาย

1. ได้ต่ำกว่า 100 แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบ B
2. ได้คะแนนตั้งแต่ 100 ขึ้นไป แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบ A

นอกจากนี้ สตรูบ และคนอื่นๆ (Strube and others. 1987) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบสำรวจกิจกรรมของเจนกินส์ว่า เป็นแบบวัดบุคลิกภาพแบบ A โดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองว่า มีการแสดงออกอย่างไร และได้ศึกษาพบว่า คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ A มีความเชื่อถือในความสำเร็จของงานมากกว่าความล้มเหลว มีแรงขับในการแข่งขันสูง มุ่งสัมฤทธิ์ และมีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

ทองธิว ภัยสุญสิน (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอน การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กลุ่มวิชาธุรกิจการค้าปลีก ระหว่างกรมอาชีวศึกษา กับบริษัท ซี.พี. เซเวนอีเลฟเว่น จำกัด จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานประกอบการค้าปลีกมีทัศนคติในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน การจัดองค์กร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องมีทัศนคติในระดับมากเฉพาะด้านการจัดองค์กร และการประเมินผลการเรียน นอกนั้นมีทัศนคติในระดับปานกลาง นักเรียนกลุ่มที่ 1 มีทัศนคติในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นการจัดองค์กรมีทัศนคติในระดับปานกลาง นักเรียนกลุ่มที่ 2 มีทัศนคติในระดับปานกลางทุกด้าน นักเรียนกลุ่มที่ 3 มีทัศนคติในระดับมากทุกด้าน

มาลี ทักษะกรวงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิค พบว่า นักเรียนช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการประเมินผลการสอน และด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางนักเรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิคที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีวศึกษาทวิภาคี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิธีการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีอายุ 26 ปี มีความคิดเห็นด้วยมากกว่านักเรียนที่มีอายุ 15 – 25 ปี นักเรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิคที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิคที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการประเมินผลการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความคิดเห็นมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง นักเรียนช่างอุตสาหกรรมมีปัญหาในสถานประกอบการคือ ไม่สามารถจัดการฝึกให้กับนักเรียนได้ครอบคลุมตามเนื้อหาของหลักสูตร ครูฝึกไม่สอนงาน ไม่มีเวลาให้นักเรียน ครูฝึกไม่สนใจสอน และไม่อธิบายแนะนำทฤษฎีก่อนลงปฏิบัติ ไม่มีอุปกรณ์ – เครื่องมือให้นักเรียนฝึกเพียงพอ ไม่มีเกณฑ์การประเมินผลที่แน่นอน เลิกงานไม่ตรงเวลา นักเรียนช่างอุตสาหกรรมมีข้อเสนอแนะในสถานประกอบการคือ สถานศึกษาควรทำความตกลงกับสถานประกอบการ เพื่อจัดระบบหมุนเวียนในการฝึก ครูฝึกควรให้เวลากับนักเรียนโดยสอนหรือแนะนำบ้าง ควรอธิบาย

รายละเอียด และแนะนำทฤษฎีการสอนก่อนการปฏิบัติงาน ควรจัดหาอุปกรณ์ให้นำนักเรียนฝึก โดยเฉพาะ ควรกำหนดเกณฑ์การประเมินผลให้ชัดเจน ควรเลิกงานให้ตรงเวลา

บุญเลิศ คำดี (2543 : 61) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นกลางของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนนทบุรี จากผลการวิจัยพบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอนผู้เรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นกลาง ด้านวิธีการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีความคิดเห็นในข้อ 3 ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามได้ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือข้อ 9 ผู้สอนจะตักเตือนผู้เรียนทันทีเมื่อเห็นว่าผู้เรียนกระทำผิด และข้อ 4 ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 11 ผู้สอนพาผู้เรียนไปทัศนศึกษาตามสถานที่สำคัญๆ ทางพระพุทธศาสนา

นันทิยา อัสวธาดา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และ นักศึกษาผู้ใหญ่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานครที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงาน จากผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านสื่อการสอน ด้านครู และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับเหมาะสมดี

2. นักศึกษามีความคิดเห็นในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง และ ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านสื่อการสอน ด้านครู และ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับเหมาะสมดี

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พบว่า มีข้อแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ .05 ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนและด้านการวัดและประเมินผล

นิลวรรณ อมรปิยะพงศ์ (2544 : 82) ได้ศึกษาปัญหาการสอนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความเห็นว่านักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ การจัดเวลาฝึกทักษะปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป และมีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ คือครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการ

สอนโดยการบรรยายเพียงอย่างเดียว ครูผู้สอนขาดการนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเวลาเรียนทฤษฎีในสถานศึกษาน้อยเกินไป เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มมีน้อยเกินไป จึงทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป เทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่ทันสมัย และครูผู้สอนขาดการกระตุ้นจึงส่งผลให้นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้น ที่จะสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน ส่วนข้ออื่นๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

สุนัย ศรีกุลบุตร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในเขตการศึกษา 10 จากผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้จัดการสถานประกอบการโดยรวม และจำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ มีความพึงพอใจ ต่อการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในเขตการศึกษา 10 ในภาพรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอีก 2 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการประเมินผล และด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ยกเว้นผู้จัดการสถานประกอบการแบบเจ้าของคนเดียวมีความพึงพอใจการดำเนินการด้านการนิเทศการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

2. ผู้จัดการสถานประกอบการแบบเจ้าของคนเดียวมีความพึงพอใจ ต่อการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และ ด้านการประเมินผล มากกว่าผู้จัดการสถานประกอบการแบบเจ้าของหลายคน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิรพันธ์ สิทธิเขตการ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิรูปการเรียนการสอนในวิทยาลัยพณิชยการ เขตกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติของผู้บริหารและครู – อาจารย์เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอน ในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. เปรียบเทียบการปฏิบัติของผู้บริหารและครู – อาจารย์เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอน ในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ทั้งในภาพรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบการปฏิบัติของผู้บริหารและครู – อาจารย์ เกี่ยวกับการปฏิรูป การเรียนการสอน ในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ทั้งในภาพรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

นริศ น้ำทิพย์ (2545 : 82) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตรสูงสุด ($\bar{X} = 3.43$) รองลงมาคือด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 3.35$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.33$) และด้านเนื้อหาวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 3.31$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 4 ด้าน พบว่า

1. ความคิดเห็นด้านจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาอาชีพ พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ จุดประสงค์ของการศึกษาวิชาอาชีพตามหลักสูตร ครูผู้สอนสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนนำไปปรับปรุงการดำเนินชีวิตได้ ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมาคือเนื้อหาในรายวิชาอาชีพ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.66$) และมีการศึกษาจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาอาชีพ ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.64$)

2. ความคิดเห็นด้านเนื้อหาวิชาอาชีพ พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ เนื้อหาวิชาอาชีพตามโครงสร้างวิชาเลือกเสรี กลุ่มงานที่โรงเรียนจัดสอน มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน ($\bar{x} = 3.58$) รองลงมาคือนักเรียนได้รับความรู้ และทักษะตามสาระของรายวิชา พร้อมนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ ($\bar{x} = 3.47$) และเนื้อหาวิชาอาชีพตามโครงสร้างวิชาเลือกเสรี กลุ่มงานที่โรงเรียนจัดสอนมีความเหมาะสมกับเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ($\bar{X} = 3.45$)

3. ความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ การสร้างคุณนิสัยที่ดีในการประกอบอาชีพ โดยการสอดแทรกคุณธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.68$) รองลงมาคือกำหนดให้ผู้เรียนมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงาน ($\bar{X} = 3.66$) และมีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพที่เน้นการปฏิบัติและสอนตามความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม ครูเป็นเพียงผู้จัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.60$)

4. ความคิดเห็นด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.60$) รองลงมาคือ การประเมินผลยึดจุดประสงค์ของหลักสูตร และรายวิชาตามโครงสร้างวิชาเลือกเสรีทุกกลุ่มงานที่สอนเป็นเกณฑ์ ($\bar{X} = 3.54$) และมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนสะท้อนคุณภาพของผลงาน ($\bar{X} = 3.52$)

เสน่ห์ ศรีวิลัย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี จากผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นต่อการศึกษาระบบทวิภาคีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านประเมินผล การสอน และสถานประกอบการมีความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนกับความคิดเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และเป็นความสัมพันธ์กันไปในทางลบ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในทุกด้านมีความสัมพันธ์กับกลุ่มผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวกและลบ

สุพัฒน์ ศรีสัมฤทธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม ที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จากผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของผู้เรียน และผู้สอนแผนกวิชาช่างกลโรงงาน ที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษาและด้านการฝึกงานในสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนแผนกวิชาช่างยนต์ ที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมและรายด้านคือด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษาและด้านการฝึกงานในสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้สอนแผนกวิชาช่างยนต์มีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผู้เรียนแผนกช่างกลโรงงานและแผนกวิชาช่างยนต์ มีความพึงพอใจต่อการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยรวมและด้านการฝึกงานในสถานประกอบการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนแผนกวิชาช่างยนต์ มีความพึงพอใจสูงกว่าแผนกวิชาช่างกลโรงงาน ส่วนด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้เรียนทั้งสองแผนก มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

4. ผู้สอนแผนกช่างกลโรงงานและแผนกวิชาช่างยนต์ มีความพึงพอใจต่อการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมและรายด้าน คือด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษาและด้านการฝึกงานในสถานประกอบการ ไม่แตกต่างกัน

สมศักดิ์ บำรุงศักดิ์ (2545 : 46 – 47) ได้ศึกษาการศึกษาศาภาพการบริหารงานวิชาการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี โดยส่วนรวมทั้งฉบับรวม 5 งาน โดยเรียงระดับจากสูงไปหาต่ำดังนี้ งานวัดผลและประเมินผลงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี งานหลักสูตรการเรียนการสอน งานห้องสมุด งานสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจำแนกในแต่ละรายข้อพบว่า

1. งานวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ปรากฏว่างานวัดผลและประเมินผลมีการบริหารงานในอันดับ 1 คือ อาจารย์ที่ปรึกษารายงานผลการศึกษานักศึกษาให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน รองลงมาคือวิทยาลัยฯ ตั้งกรรมการดำเนินการผลสอบวัดผล และวิทยาลัยฯ กำหนดปฏิทินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีคะแนนอยู่อันดับสุดท้ายคือ วิทยาลัยส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

2. งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อปรากฏว่า งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีการบริหารงานในอันดับ 1 คือ วิทยาลัยฯ จัดอาจารย์ที่ปรึกษา ดูแลนักศึกษาระบบทวิภาคี รองลงมาคือวิทยาลัยฯ จัดอาจารย์นิเทศนักศึกษาในสถานประกอบการ และวิทยาลัยฯ ดูแลการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเกณฑ์ และข้อตกลงระหว่างสถานประกอบการ ส่วนข้อที่มีคะแนนอยู่อันดับสุดท้ายคือ วิทยาลัยฯ จัดประชุมสัมมนาให้อาจารย์เข้าใจการศึกษาระบบทวิภาคี

3. งานหลักสูตรและการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ปรากฏว่างานหลักสูตรและการเรียนการสอนมีการบริหารงานในอันดับ 1 คือ อาจารย์จัดทำแผนการสอนตรงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รองลงมาคือวิทยาลัยฯ จัดทำแผนการสอนตามหลักสูตรทุกระดับชั้น และอาจารย์มีความเข้าใจเนื้อหาหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อันดับสุดท้ายคือหัวหน้าแผนกวิชานิเทศการสอน อาจารย์ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4. งานห้องสมุด ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อปรากฏว่า งานห้องสมุดมีการบริหารในอันดับ 1 คือ อาจารย์มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด รองลงมา คือ ห้องสมุดมีพื้นที่เพียงพอสำหรับอาจารย์ นักศึกษา และห้องสมุดจัดหาเอกสารและตำราได้ สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน มากที่สุดคือผู้รับผิดชอบห้องสมุดมีเจตคติในการให้บริการที่ดี อันดับสุดท้ายคืออาจารย์ได้เสนอความคิดเห็นเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาห้องสมุด

5. งานสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ปรากฏว่างานสื่อการเรียนการสอนมีการบริหารงานในอันดับ 1 คือ วิทยาลัยฯ จัดบริการห้องโสตทัศนศึกษาเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และวิทยาลัยฯ จัดให้มีอุปกรณ์การสอนให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ สามารถที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา อันดับสุดท้ายคือวิทยาลัยฯ จัดอบรมเรื่องการผลิตการใช้สื่อการเรียนการสอน

พรทิพย์ บุญเจริญ (2546 : 92) ได้ศึกษาบทบาทด้านการเรียนการสอนตามแนวทางของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขต ปทุมธานี 4 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตปทุมธานี 4 ปฏิบัติตามบทบาทด้านการเรียนการสอนตามแนวทางของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับการจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เพ็ญแข จันทรแจ่ม (2546 : 58) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสถานศึกษาและสถานประกอบการที่มีต่อปัจจัยการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรกรมอาชีวศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษา มีความคิดเห็นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ในระบบทวิภาคีอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.69) โดยสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ในระบบทวิภาคีสูงสุด 5 อันดับ เรียงตามลำดับดังนี้ 1) มีการดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ 2) วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาชีพ 3) มีการประสานงานด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 4) สถานศึกษาและสถานประกอบการมีการร่วมกันจัดทำแผนการเรียนตลอดหลักสูตร 5) มีกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และให้ความสำคัญด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนน้อยที่สุดในเรื่อง มีแนวการสอนที่เหมาะสม ชัดเจนเพื่อแก่นักเรียนทราบล่วงหน้า

สถานประกอบการมีความคิดเห็นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ใช้ในระบบทวิภาคี อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.48) โดยสถานประกอบการให้ความสำคัญด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ในระบบทวิภาคีสูงสุด 5 อันดับ เรียงตามลำดับดังนี้ 1) มีแนวการสอนที่เหมาะสมชัดเจนแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้า 2) มีกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ 3) มีการประสานงานด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 4) เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับแผนการเรียน 5) สถานศึกษาและสถานประกอบการมีการร่วมกันจัดทำแผนการเรียนตลอดหลักสูตร และให้ความสำคัญด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนน้อยที่สุดในเรื่องจัดทำเนื้อหาหลักสูตรร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมพึ่งพาตนเอง

นิคม แส่นบัว (2546 : 124-126) ได้ศึกษาการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนหนองแขวงวิทยา กิ่งอำเภอหนองน้ำคำ เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จาก ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาต่อการพัฒนาพบว่า

1. ครูส่วนมากไม่เตรียมการสอน ไม่เขียนแผนการสอน ยึดการสอนแบบเดิมๆ คือ การบอกความรู้ให้กับผู้เรียน ให้นักเรียนท่องจำ ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ได้

2. ครูส่วนมากสอนโดยไม่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อการเรียนมาประกอบการสอน โดยอ้างว่ายุ่งยากเสียเวลา

3. การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา มีน้อยไม่ครอบคลุม

4. การประเมินผลการศึกษาที่ยึดการสอบเป็นหลัก โดยใช้ข้อสอบแบบปรนัยเป็นส่วนใหญ่

พรเทพ พลับนิ่ม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ ของอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพในเขตการศึกษาภาคกลาง จากผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของอาจารย์ในวิทยาลัยการอาชีพ เขตการศึกษาภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด ด้านฝึกทักษะตามประสบการณ์จริง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนการสอน และด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน

2. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของอาจารย์ในวิทยาลัยการอาชีพ เขตการศึกษาภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านการจัดสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนการสอน ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด ด้านการจัด

เนื้อหาสาระและกิจกรรม ด้านฝึกทักษะตามประสบการณ์จริง และด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม

3. เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของ อาจารย์ในวิทยาลัยการอาชีพ เขตการศึกษาภาคกลาง จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และระยะเวลาที่เปิดสอน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนรู้ ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของอาจารย์ในวิทยาลัยการอาชีพ เขตการศึกษาภาคกลาง จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันในด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันในด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมกับการจัดสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามระยะเวลาที่เปิดสอน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันในด้านการฝึกปฏิบัติตามประสบการณ์จริง นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

วิจิตร ขวัญเอียด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมของวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคใต้ จาก ผลการวิจัยพบว่า ความเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ของวิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ ในด้าน การจัดองค์การ การรับนักเรียน การจัดการเรียนการสอน ความร่วมมือกับสถานประกอบการ การติดตามและการประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง ประเด็นที่พบปัญหามาก คือ

1. ด้านการรับนักเรียน การคัดเลือกสถานประกอบการที่มีความพร้อมเพื่อเข้าร่วมโครงการ จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ความเข้าใจของผู้ปกครองในท้องถิ่นเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีวศึกษา ระบบ ทวิภาคี ความพร้อมของครูฝึกของสถานประกอบการ เพื่อประกอบการพิจารณา กำหนดเป้าหมาย การรับนักเรียน

2. ด้านการติดตามและประเมินผล ในการอำนวยความสะดวก ด้านยานพาหนะของ สถานศึกษาในการออกไปนิเทศนักเรียนในสถานประกอบการ การไปนิเทศนักเรียนฝึกอาชีพของครู- อาจารย์ในสถานประกอบการทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด งบประมาณค่าใช้จ่ายของสถานศึกษาใน การออกไปนิเทศนักเรียนในสถานประกอบการทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน ความตั้งใจในการเรียน การฝึกงานการฝึกอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วุฒิภาวะของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ออกฝึกอาชีพในสถานประกอบการ การจัดให้มีครูฝึกของสถานประกอบการทำหน้าที่ฝึกภาคปฏิบัติและอบรมให้แก่ นักเรียน

4. ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ การให้ความร่วมมือในการส่งครูฝึกของสถานประกอบการมารับการอบรมในสถานศึกษา สถานประกอบการรายงานผลให้สถานศึกษาทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การส่งผู้ควบคุมการฝึกของสถานประกอบการเข้าร่วมประชุมสัมมนากับสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจในหลักการจัดในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

5. ด้านการจัดองค์กร ความเพียงพอของสถานประกอบการในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียงในการเข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การประชุมร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการเพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ ในการสำรวจความต้องการเข้าร่วมจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานประกอบการ

นิรมล ดาตวน (2547 : 123 – 126) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 2 จากผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 2 มีระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่าอยู่ในระดับมาก 6 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และมาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 6 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 3 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และมาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อของแต่ละมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเห็นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก คือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ รู้จักค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุดมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้การบรรยายเป็นหลัก และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามตัวอย่าง

ฤกษ์ชัย เพ็ชรคง (2547 : 73 – 74) ได้ศึกษาการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐานสำหรับนักเรียน สายช่างอุตสาหกรรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาคี): กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐาน ด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐาน ในด้านบริบทอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าจุดมุ่งหมายของทั้ง 3 รายวิชาคือวิชาวัสดุช่าง วิชาเขียนแบบเทคนิคเบื้องต้น และวิชางานฝึกฝีมือใช้ภาษาชัดเจนในระดับมาก ความสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนของวิชางานฝึกฝีมืออยู่ในระดับมาก การกำหนดคาบเรียนวิชาวัสดุช่าง และวิชางานฝึกฝีมืออยู่ในระดับมาก ความทันสมัยวิชางานฝึกฝีมืออยู่ในระดับมาก ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียนของวิชาวัสดุช่าง และวิชางานฝึกฝีมือ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนสายช่างอุตสาหกรรมอยู่ในระดับมาก

2. สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐานด้านปัจจัยเบื้องต้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่อยู่ในระดับมากมี 2 ข้อ คือ ความรู้ความชำนาญในเนื้อหาวิชาของอาจารย์ผู้สอน และความสนใจเอาใจใส่ในการเรียนภาคปฏิบัติของอาจารย์ผู้สอน นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

3. สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐานด้านกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่ประเมินในระดับมากมี 7 ข้อ คือ วิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่ม ค้นคว้าและอภิปรายหน้าชั้นเรียนในภาคทฤษฎีในวิชาวัสดุช่าง มีความเหมาะสมกับลักษณะของการสอนโดยการสาธิตวิธีการปฏิบัติในวิชางานฝึกฝีมือ มีความเหมาะสมกับลักษณะของวิชา อาจารย์ผู้สอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐาน ให้คำแนะนำ และสาธิตการทำชิ้นงานในห้องฝึกงานภาคปฏิบัติเหมาะสม ชิ้นงานที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายในห้องฝึกงานภาคปฏิบัติในวิชางานฝึกฝีมือ มีความยากง่าย มีการใช้สื่อประกอบการสอนเหมาะสมกับลักษณะของวิชางานฝึกฝีมือ มีเกณฑ์การประเมินผลในวิชางานฝึกฝีมือเหมาะสม และวิธีการประเมินผลการเรียนในวิชางานฝึกฝีมือมีความโปร่งใส

4. สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐานด้านผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่ประเมินในระดับมาก มีจำนวน 5 ข้อ คือข้อนักเรียนสามารถเลือกใช้ชนิดของวัสดุช่างได้เหมาะสมกับงานที่ทำ นักเรียนสามารถใช้เครื่องมือช่างทั่วไปอย่างถูกต้อง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เมื่อปฏิบัติงานเสร็จนักเรียนได้ช่วยเก็บอุปกรณ์เข้าที่ และนักเรียนนำความรู้พื้นฐานทางด้านช่างอุตสาหกรรม ที่นักเรียนไปใช้ประโยชน์ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ เมื่อปฏิบัติงานเสร็จ

นักเรียนได้ช่วยเก็บอุปกรณ์เข้าที่ และข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเขียนแบบเทคนิค

สุดา ด้วงเทพ (2547 : 105 – 106) ได้ศึกษาการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา จำเป็นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของความเป็นครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสาขาวิชาที่ตนสอนซึ่งในมาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

ระดับ 1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดเนื้อหาเป็นหลัก โดยพิจารณาจากพฤติกรรมหรือกิจกรรมดังนี้

1. จัดกิจกรรมที่เน้นเนื้อหาสาระผู้สอนเกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนต้องนำไปใช้ประโยชน์ได้
2. ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบแผนและประสบการณ์ที่ผู้สอนจัดให้
3. ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนและรายละเอียดที่ผู้สอนเสนอแนะ

ระดับ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดความคิดรวบยอด (Concept) เป็นหลัก โดยพิจารณาจากพฤติกรรมหรือกิจกรรมดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติให้เกิดความชำนาญสามารถพัฒนาและปรับปรุงงานได้เอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำ
2. ผู้สอนมีส่วนสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนมีความชำนาญ มีความกระตือรือร้น มีความสามารถในการปฏิบัติได้จริง
3. จัดกิจกรรมที่ฝึกการทำงานเป็นทีม ผู้สอนให้ผู้เรียนค้นหาความรู้โดยร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา จนประสบความสำเร็จ

ระดับ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยเป็นหลัก โดยพิจารณาจากพฤติกรรมหรือกิจกรรมดังนี้

1. ผู้สอนสามารถฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานที่เกี่ยวข้องได้ตามสภาพความเหมาะสม
2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติงานตามความถนัดและเกิดความภูมิใจในชิ้นงานที่ผู้เรียนทำได้
3. ให้ผู้เรียนประเมินความก้าวหน้าและกำหนดวิธีการพัฒนาด้วยตนเอง
4. จัดกิจกรรมที่บูรณาการในการสอนทฤษฎีและปฏิบัติเข้าด้วยกัน โดยเน้นให้รู้จริงนำไปใช้งานได้จริง

5. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำโครงการ/โครงการร่วมกัน มุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติ
จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัว

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เคทเทอร์ (Ketter. 1994 : 3356 –A) ได้ศึกษา ผลการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผล
การเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 5 โรงเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ สังเกตและเยี่ยมห้องเรียน โรงเรียน
ละ 7 ครั้ง ผลการศึกษา พบว่า ครูมีความพึงพอใจและประสบผลสำเร็จในการประเมินผลการเรียน
โดยวิธีนี้นักเรียนส่วนใหญ่มีความสุขในกิจกรรมการเรียนการสอน บรรยายภาคในชั้นเรียนดีขึ้นกว่าเดิม
ก่อน จากผลการศึกษาได้ข้อเสนอนี้ว่า ถ้าต้องการได้ประเมินผลการเรียนวิธีนี้มีประสิทธิภาพการ
ประเมินและการสอนควรเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. การประเมินผลและวิธีการสอน ควรปรับตามความต้องการของนักเรียน โดยคำนึงถึง
ความเหมาะสมมิใช่กำหนดแน่นอน โดยยึดตามหลักสูตรและไม่ยอมเปลี่ยนแปลง
2. ครูและนักเรียนควรร่วมมือกันในการวางแผน การจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมถึง
การวัดผล และประเมินผล
3. ครูต้องใช้ยุทธศาสตร์หลากหลายในการกระตุ้น และตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลสำเร็จใน
การอ่านและการเขียนของนักเรียน
4. การสะท้อนตนเองของนักเรียน ควรกระทำอย่างสม่ำเสมอจนเป็นงานประจำและหาก
ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนของนักเรียนควรทำ ดังนี้
 - 4.1 ครูต้องเปลี่ยนแปลงระบบความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นการ
สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเน้นความร่วมมือทางการเรียน
 - 4.2 ครูต้องเต็มใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน และการประเมินผล
 - 4.3 เน้นให้นักเรียนรู้จักสะท้อนตนเอง โดยครูเป็นผู้แนะนำ
 - 4.4 จัดสรรเวลาที่เหมาะสม

นาธาน (Nathan. 1995 : 355) ได้ศึกษาการใช้แฟ้มสะสมงานและการสอนของครูโรงเรียน
ในเมือง โดยศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดแตกต่างกัน คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น เซ็นทรัล ปาร์ค ตะวันออก ในนิวยอร์ก และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มิลเวย์ มิ
เดล ในเมืองบอสตัน เมสส์ จูเซทส์ พบว่า การประเมินโดยใช้แฟ้มผลงาน มีผลกระทบต่อ
ความสัมพันธ์ อย่างชัดเจนกับกิจกรรมในชั้นเรียน ในด้านการสอน และประสบการณ์ของครู
ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และวิธีการที่ครูทำความเข้าใจ ความเป็นครูของพวกเขาเอง

วาตามูรา (Watumura. 1995 : 62) ได้ศึกษาการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการใช้
การสอนโดยตรงในการเรียนคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้

และได้ความรู้มากกว่า เมื่อใช้วิธีการสอนแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนโดยตรงสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพียงฝ่ายเดียว แต่ไม่สามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นและไม่สามารถเก็บความรู้นั้นไว้ได้

ไกลส์ (Glies. 2000 : 197) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดรูปแบบพิเศษในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญนี้ เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่แสดงออกถึงธรรมชาติที่แท้จริงของเด็ก เน้นกิจกรรมที่เป็นจุดเริ่มต้นของการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้ใหญ่ก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนด้วย ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่มีความหมาย คือ แต่ละคนสนุกกับการเรียนจริง นักเรียนแต่ละคนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างตั้งใจ และแต่ละคนมีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรม สามารถเรียนรู้การดำเนินชีวิตและนำไปปฏิบัติจริงได้ และไกลส์ได้ยกตัวอย่างการจัดทำรูปแบบพิเศษในระดับอนุบาล 1 ว่ามีการเพิ่มปัจจัยในการทำให้ผู้เรียนมีแรงสนับสนุนในการเรียนรู้อย่างพิเศษ ผลกระทบจากการจัดทำรูปแบบพิเศษนี้ก็คือ ตัวผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง การจัดรูปแบบพิเศษนี้ถือว่าเป็นศิลปะการศึกษาแขนงหนึ่งที่ใช้กับผู้เรียนวัยเริ่มเรียน

แมคไควร์ (McGuire. 2000 : 97) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องบทบาทของกลุ่มผู้เรียนที่จัดการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า ความสำเร็จของกลุ่มผู้เรียน กลุ่มนี้มีปัจจัยที่ประกอบกันหลายๆ อย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสำเร็จของผู้เรียนนั้น ต้องขึ้นอยู่กับผู้เรียนต้องรู้จักปรับปรุงตนเอง ผู้สอนต้องลดพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคของผู้เรียน สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการควบคุมตนเอง ได้รับการเสริมแรง ยอมรับการเปลี่ยนทางอารมณ์และพฤติกรรมของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และลดแรงกดดันของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลด้วย

พอดฮอร์สกี (Podhorsky. 2005 : 2456 – A) ได้ศึกษาการรับรู้ของบทเรียนเป็นต้นแบบของการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนต้องการเสริมสร้างขบวนการสำหรับครู ให้เข้าสู่กลยุทธ์การเรียนการสอนและบทเรียนอย่างมีระบบ ซึ่งจะเพิ่มความสำเร็จให้กับตัวนักเรียนมากขึ้น ในการวิจัยให้ครู 5 คน ทำหน้าที่สร้างความเข้าใจของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น ครูมีส่วนร่วมในกลุ่มการเรียนรู้โดยผ่านขบวนการศึกษาทางบทเรียน เป็นการขัดเกลาจิตใจและสะท้อนถึงกลยุทธ์การสอนของครู และพัฒนาบทเรียนเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้กับนักเรียน โดยครูต้องทำงานร่วมกันในการวางแผนการสอน สังเกตการณ์ในขณะมีการเรียนการสอน และให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองเพื่อบรรลุไปถึงจุดหมาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 83 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของครู

ตอนที่ 2 แบบวัดบุคลิกภาพของครู โดยอาศัยแนวคิดของ ฟรีดแมน และ โรเซนแมน (เย็นยง ไทยใจดี. 2537 : 62. อ้างอิงจาก Freidman & Rosenman. 1974. *Type A Behavior & your Heart*. P.86) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจำแนกตามความหมายของคำที่แตกต่างกัน (Semantic Differential Scale) จำนวน 7 ข้อ แต่ละข้อจะแบ่งคะแนนออกเป็น 8 ระดับ ซึ่งการแปลความหมายของคะแนนกระทำดังนี้

เมื่อรวมคะแนนได้เท่าไรให้คุณด้วย 3 แล้วแปลความหมาย

ถ้าได้ต่ำกว่า 100 แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบ B

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 100 ขึ้นไป แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบ A

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2548 มากำหนดใน 3 ด้าน คือ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การยึดความคิดรวบยอด และการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย

ลักษณะของแบบสอบถามส่วนนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมการวัดพฤติกรรมบุคลิกภาพของครู ใน 2 แบบคือ บุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B และระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูใน 3 ด้าน คือ ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยึดความคิดรวบยอด และด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามตามเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี

อาจารย์ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง

อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาแนะแนวการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ

กรรมการบริหารหลักสูตร ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นายอนันต์ ใจงาม

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี

อาจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา

ครู ค.ศ.2 วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

5. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตอนที่ 3 โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200 – 202) ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 ส่วนแบบสอบถามแบบวัดบุคลิกภาพของฟรีดแมนและโรเซนแมน ที่ได้ทดลองใช้จนสามารถนำมาเป็นแบบสอบถามมาตรฐานในการนำไปใช้ในการวัดบุคลิกภาพของครูได้

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. รับหนังสืออนุญาตจากผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี พร้อมนำแบบสอบถามจำนวน 83 ชุด เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 83 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดพบว่ามีความสมบูรณ์ทุกฉบับใช้วิเคราะห์ได้ จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของครู วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบวัดบุคลิกภาพของครู-อาจารย์ โดยขออนุญาตใช้แบบวัดที่เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ แปลมาจากแบบวัด Type A – Type B Self – Test ของบอร์ทเนอร์เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจำแนกตามความหมายของคำที่แตกต่างกัน (Semantic Differential Scale) จำนวน 7 ข้อ แต่ละข้อแบ่งคะแนนออกเป็น 8 ระดับ ซึ่งการแปลความหมายของคะแนนกระทำดังนี้

เมื่อรวมคะแนนได้เท่าไรให้คุณด้วย 3 และแปลความหมาย

ถ้าต่ำกว่า 100 แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบ B

ถ้าได้มากกว่า 100 แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบ A

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ.2549 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (2549 : 18) ใน 3 ด้าน คือ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การยึดความคิดรวบยอด และการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ดังนี้ (ประกอบ กรรณสูตร. 2538 : 76 – 77)

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	ครูมีระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	ครูมีระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ครูมีระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ครูมีระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ครูมีระดับการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนน้อยที่สุด

4. แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติสำหรับหาคุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

ค่าร้อยละ (Percentage)

ความถี่ (Frequency)

ค่าเฉลี่ย (μ)

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนของประชากร
μ	แทน	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนของประชากร
σ	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคะแนนของประชากร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ด้านวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และสาขาวิชาที่สอน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครู ด้านบุคลิกภาพ โดยจำแนกเป็นบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ในด้านการยัดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยัดความคิดรวบยอด และด้านการยัดกระบวนการและการสร้างนิสัย

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สาขาวิชาที่สอน และบุคลิกภาพของครู

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครู ในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ด้านวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และสาขาวิชาที่สอน ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของครูจำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และสาขาวิชาที่สอน

สถานภาพของครู	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	67	80.72
สูงกว่าปริญญาตรี	16	19.28
รวม	83	100.00
ประสบการณ์		
ประสบการณ์น้อย	36	43.37
ประสบการณ์มาก	47	56.63
รวม	83	100.00
สาขาวิชาที่สอน		
สาขาวิชาพื้นฐาน	15	18.07
สาขาวิชาชีพ	68	81.93
รวม	83	100.00

จากตาราง 1 พบว่าครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี จำนวน 83 คน มีวุฒิปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 80.72 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 19.28 ส่วนประสบการณ์ มีประสบการณ์ในการสอนมากเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 56.63 และมีประสบการณ์ในการสอนน้อย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 43.37 และสาขาวิชาที่สอนของครูสอนในสาขาวิชาชีพเป็นส่วนใหญ่จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 81.93 และสอนในสาขาวิชาพื้นฐาน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 18.07

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครู ด้านบุคลิกภาพ โดยจำแนกเป็นบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามประเภทของบุคลิกภาพ 2 แบบ คือ

บุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B

บุคลิกภาพ	จำนวน	ร้อยละ
บุคลิกภาพแบบ A	46	55.42
บุคลิกภาพแบบ B	37	44.58
รวม	83	100.00

จากตาราง 2 พบว่าครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี จำนวน 83 คน มีบุคลิกภาพแบบ A จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 55.42 และมีบุคลิกภาพแบบ B จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 44.58

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ในด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยึดความคิดรวบยอด และด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย ปรากฏผลดังตาราง 3 - 6

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี โดยรวมและรายด้าน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.08	.48	มาก
2. ด้านการยึดความคิดรวบยอด	3.81	.54	มาก
3. ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย	4.12	.43	มาก
รวม	4.01	.44	มาก

จากตาราง 3 พบว่าครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี มีระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย ($\mu = 4.12$) ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = 4.08$) และด้านการยึดความคิดรวบยอด ($\mu = 3.81$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายข้อ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ			
1. จัดประสบการณ์การเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ยึดหลักการความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.09	.55	มาก
2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง	4.22	.66	มาก
3. จัดประสบการณ์ ที่นำแหล่งความรู้และข้อมูล ที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยการปฏิบัติด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล	4.01	.59	มาก
4. จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเห็นการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย	3.69	.80	มาก
5. จัดบรรยากาศ ให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิด และเสนอความคิดอย่างอิสระ	4.15	.57	มาก
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมต่างๆ	4.06	.77	มาก
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ	4.18	.64	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับการปฏิบัติ
8. ให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เรียนรู้จากกันและกัน	4.08	.68	มาก
9. จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ เป็นผู้ที่ดีคิดเป็น ทำเป็น	4.31	.60	มาก
10. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.32	.58	มาก
11. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ และรูปแบบการทำงานใหม่ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.19	.62	มาก
12. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรม ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข	4.13	.67	มาก
13. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและการวัดประเมินผล	3.75	.79	มาก
14. ฝึกให้ผู้เรียนค้นพบตนเองสามารถ เชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.04	.74	มาก
15. ฝึกฝนให้ผู้เรียนยอมรับการประเมิน ของผู้อื่นและนำผลการประเมินไป ปรับปรุงพัฒนาตนเอง	3.98	.67	มาก
รวม	4.08	.48	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี มีระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการยัดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับ 3 อันดับแรก คือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\mu = 4.32$) จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก

ประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ เป็นผู้ที่เป็น ทำเป็น ($\mu = 4.31$) และจัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ($\mu = 4.22$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ด้านการยึดความคิดรวบยอดโดยรวมและรายข้อ

การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการยึดความคิดรวบยอด			
1. ชี้แนะให้ผู้เรียนประเมินเปรียบเทียบความคิด ต่างๆ เพื่อสรุปเป็นความคิดของตนเอง	3.86	.67	มาก
2. ให้ผู้เรียนใช้กราฟิกรูปแบบต่างๆ เช่น เว็บไดอะแกรม แมทริกไดอะแกรม แผนผังความคิด เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ความคิดรวบยอด	3.06	.96	ปานกลาง
3. ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตเปรียบเทียบการพิสูจน์คำตอบ	3.69	.74	มาก
4. ฝึกฝนให้ผู้เรียนอธิบายความสัมพันธ์ ของเหตุและคำตอบ	3.91	.64	มาก
5. ฝึกฝนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ภายในกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบหาข้อสรุป	4.07	.62	มาก
6. ฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาเป็นความคิดรวบยอด	4.01	.68	มาก
7. เน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นขั้นตอน เพื่อฝึกกระบวนการคิด	4.18	.66	มาก
8. ให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ หาความรู้แก้โจทย์ปัญหา	3.86	.69	มาก
9. ส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแสดงออกถึงการเรียนรู้ ความคิดรวบยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.87	.72	มาก
10. ให้ผู้เรียนบรรยายวิธีคิดของตน และตรวจสอบกระบวนการคิดของผู้เรียน	3.84	.78	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับการปฏิบัติ
11. จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า โดยการตั้งปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้เรียน เกิดความสงสัยและนำไปสู่การค้นหาคำตอบ กับการเรียนรู้ความคิดรวบยอดนั้น	3.73	.78	มาก
12. ให้ผู้เรียนรู้จักคัดเลือกนำความรู้มาสังเคราะห์ จัดเป็นประเภทหรือหมวดหมู่	3.65	.75	มาก
รวม	3.81	.54	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี มีระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการยืดความคิดรวบยอด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ โดยเรียงลำดับ 3 อันดับแรก คือ เน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นขั้นตอนเพื่อฝึกกระบวนการคิด ($\mu = 4.18$) ฝึกฝนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบหาข้อสรุป ($\mu = 4.07$) และฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเป็นความคิดรวบยอด ($\mu = 4.01$) ยกเว้นให้ผู้เรียนใช้กราฟิกรูปแบบต่างๆ เช่น เว็บไดอะแกรม แมทริก ไดอะแกรม แผนผังความคิด เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ความคิดรวบยอด ($\mu = 3.06$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี ด้านการยืดกระบวนการและการสร้างนิสัยโดยรวมและรายข้อ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการยืดกระบวนการและการสร้างนิสัย			
1. ส่งเสริมการอ่านและการเขียนเพื่อให้ผู้เรียน ได้ค้นหา รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ และแสดงออกเป็นลายลักษณ์อักษรได้	4.02	.66	มาก
2. จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ในตัวผู้เรียน	4.21	.64	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับการปฏิบัติ
3. จัดให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ ต่างๆ เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ไม่เป็นเพียงผู้บอกความรู้	4.13	.63	มาก
4. ฝึกให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ	4.07	.57	มาก
5. มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักมีการประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ	4.15	.59	มาก
6. ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อ การเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่างๆ	3.86	.72	มาก
7. เน้นกระบวนการในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์	4.03	.59	มาก
8. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นช่องทาง ในการประกอบอาชีพ	4.13	.69	มาก
9. ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง รับผิดชอบการทำงาน	4.43	.58	มาก
10. ติดตามดูแลการปฏิบัติตนของผู้เรียน ทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน	4.03	.67	มาก
11. สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกชั้นตอน ในการจัดการเรียนรู้	4.34	.57	มาก
12. จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรักคิด เกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) ในทางบวก	4.07	.63	มาก
รวม	4.12	.43	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี มีระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับ 3 อันดับแรก คือ ปลุกฝัง

ให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง รับผิดชอบการทำงาน ($\mu = 4.43$) สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.34$) และจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในตัวผู้เรียน ($\mu = 4.21$)

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สาขาวิชาที่สอน และบุคลิกภาพของครู

ตาราง 7 ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานนรี ในด้าน 3 ด้าน โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ปริญญาตรี		ระดับ การปฏิบัติ	สูงกว่าปริญญาตรี		ระดับ การปฏิบัติ
	(N= 67)			(N = 16)		
	μ	σ		μ	σ	
1. ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.07	.51	มาก	4.13	.33	มาก
2. ด้านการยึดความคิดรวบยอด	3.80	.54	มาก	3.83	.56	มาก
3. ด้านการยึดกระบวนการและ การสร้างนิสัย	4.12	.42	มาก	4.12	.48	มาก
รวม	4.00	.45	มาก	4.04	.36	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานนรี ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

ตาราง 8 ผลการศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี
ในด้าน 3 ด้าน โดยจำแนกตามประสบการณ์ ปรากฏผลดังนี้

	ประสบการณ์น้อย		ระดับ	ประสบการณ์มาก		ระดับ
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	(N = 36)		การปฏิบัติ	(N = 47)		การปฏิบัติ
	μ	σ		μ	σ	
1. ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.97	.48	มาก	4.16	.46	มาก
2. ด้านการยึดความคิดรวบยอด	3.81	.55	มาก	3.81	.54	มาก
3. ด้านการยึดกระบวนการและ การสร้างนิสัย	4.06	.41	มาก	4.17	.45	มาก
รวม	3.95	.45	มาก	4.06	.42	มาก

จากตาราง 8 พบว่าครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยและประสบการณ์ในการสอนมากมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีประสบการณ์มากมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย

ตาราง 9 ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี
ในด้าน 3 ด้าน โดยจำแนกตามสาขาวิชาที่สอน ปรากฏผลดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	สาขาวิชาพื้นฐาน		ระดับ การปฏิบัติ	สาขาวิชาชีพ		ระดับ การปฏิบัติ
	(N = 68)			(N = 15)		
	μ	σ		μ	σ	
1. ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.09	.47	มาก	4.03	.50	มาก
2. ด้านการยึดความคิดรวบยอด	3.82	.54	มาก	3.77	.58	มาก
3. ด้านการยึดกระบวนการและ การสร้างนิสัย	4.13	.43	มาก	4.07	.46	มาก
รวม	4.02	.43	มาก	3.96	.46	มาก

จากตาราง 9 พบว่าครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ที่สอนสาขาวิชาพื้นฐานและสาขาวิชาชีพมีระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยครูที่สอนสาขาวิชาพื้นฐานมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่สอนสาขาวิชาชีพ ตาราง 10 ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ในด้าน 3 ด้าน โดยจำแนกตามบุคลิกภาพของครู ปรากฏผลดังนี้

	บุคลิกภาพแบบ A		ระดับ	บุคลิกภาพแบบ B		ระดับ
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	(N = 46)		การปฏิบัติ	(N = 37)		การปฏิบัติ
	μ	σ		μ	σ	
1. ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.14	.47	มาก	4.01	.48	มาก
2. ด้านการยึดความคิดรวบยอด	3.89	.50	มาก	3.71	.58	มาก
3. ด้านการยึดกระบวนการและ การสร้างนิสัย	4.19	.39	มาก	4.04	.47	มาก
รวม	4.08	.40	มาก	3.93	.47	มาก

จากตาราง 10 พบว่าครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ที่มีบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีบุคลิกภาพแบบ A มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีบุคลิกภาพแบบ B

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ปรากฏผลดังตาราง 11-13

ตาราง 11 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการยัดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี

ด้านการยัดผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความถี่
1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เองและได้ปฏิบัติจริง	11
2. ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหาและนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง	7
3. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์	5
4. ปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความถนัด และความสามารถของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3
5. ปลุกเร้าให้นักเรียนแสดงออกด้านความคิดเห็น	2
6. ประเมินผลระหว่างการปฏิบัติ เสนอแนวทางในการปรับปรุง ครูเป็นผู้แนะนำ	2
รวม	30

จากตาราง 11 พบว่าครูมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ด้านการยัดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3อันดับแรก ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เองและได้ปฏิบัติจริง 2) ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหา และนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และ 3) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์

ตาราง 12 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน
ด้านการยืดความคิดรวบยอดของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี

ด้านการยืดความคิดรวบยอด	ความถี่
1. มีการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนด้วยตนเอง มีการวางแผน ลำดับความคิด การแก้ปัญหาไปในตัวด้วยตัวของเด็กเอง และมีอิสระในการค้นคว้าในงานอาชีพ	10
2. ฝึกให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็นความคิดรวบยอดได้ถูกต้อง มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน	8
3. นักเรียนได้ความรู้ ความเข้าใจ รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีการแสดงออก เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ได้	5
4. ให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต เปรียบเทียบความคิด และหาความสัมพันธ์ของการเรียนรู้	4
5. ให้ผู้เรียนประเมินความรู้ มีการพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้ไปใช้ต่อยอดของตัวผู้เรียน	3
รวม	30

จากตาราง 12 พบว่าครูความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอน ด้านการยืดความคิดรวบยอด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) มีการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนด้วยตนเอง มีการวางแผน ลำดับความคิด การแก้ปัญหาไปในตัวด้วยตัวของเด็กเอง และมีอิสระในการค้นคว้าในงานอาชีพ 2) ฝึกให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็นความคิดรวบยอดได้ถูกต้อง มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และ 3) นักเรียนได้ความรู้ ความเข้าใจ รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีการแสดงออก เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ได้

ตาราง 13 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน
ด้านการย้ดกระบวนการและการสร้างนิสัยของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี

ด้านการย้ดกระบวนการและการสร้างนิสัย	ความถี่
1. ฝึกให้เกิดทักษะการเรียนรู้ กล้าตัดสินใจ สามารถนำความรู้ และ และประสบการณ์ที่ได้ไปประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันได้	12
2. ให้ความสำคัญเรื่องกระบวนการ ขั้นตอนการทำงาน สามารถวางแผน การทำงาน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	9
3. ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างนิสัย และพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบในการทำงาน	7
4. ฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ เกิดจินตนาการ และมีสติ	2
รวม	30

จากตาราง 13 พบว่าครูความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ด้านการย้ดกระบวนการและการสร้างลักษณะนิสัย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) ฝึกให้เกิดทักษะการเรียนรู้ กล้าตัดสินใจ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันได้ 2) ให้ความสำคัญเรื่องกระบวนการขั้นตอนการทำงาน สามารถวางแผนการทำงาน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และ 3) ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างนิสัย และพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบในการทำงาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี มีความมุ่งหมายดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรีใน 3 ด้าน คือ ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยึดความคิดรวบยอด และด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สาขาวิชาที่สอน และบุคลิกภาพของครู
- 2) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2550 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 83 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้การศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของครู

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดบุคลิกภาพของครูด้านบุคลิกภาพ จำแนกเป็น 2 แบบ คือบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยึดความคิดรวบยอด และด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. รับหนังสืออนุญาตจากผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี พร้อมนำแบบสอบถามจำนวน 83 ชุด เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 83 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดไปตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของครู วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ

2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพของครู นำมารวมคะแนน แล้วคูณด้วย 3 และ แปลความหมายดังนี้ ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 100 แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบ B ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 100 ขึ้นไป แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบ A

2.3 ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ใน 3 ด้าน คือด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยึดความคิดรวบยอด และด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

3. สถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรีมีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านการยึดกระบวนการและสร้างนิสัย ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการยึดความคิดรวบยอด

2. ผลการศึกษากิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สาขาวิชาที่สอน และบุคลิกภาพของครู

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีวุฒิปริญญาตรี

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากและครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย

2.3 ครูที่สอนสาขาวิชาพื้นฐานและสาขาวิชาชีพ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูที่สอนสาขาวิชาพื้นฐานมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่สอนสาขาวิชาชีพ

2.4 ครูที่มีบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูที่มีบุคลิกภาพแบบ A มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีบุคลิกภาพแบบ B

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ปรากฏผลดังนี้

3.1 ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เอง ได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิดแก้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

3.2 ด้านการยึดความคิดรวบยอด ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็นความคิดรวบยอดได้ถูกต้อง

3.3 ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย ครูผู้สอนควรฝึกทักษะการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ได้ ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงาน

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญ และอภิปรายผลจากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี มีระดับการปฏิบัติโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูได้มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ เพื่อประเมินพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ในมาตรฐานที่ 6 ในด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการยึดความคิดรวบยอดและด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นให้มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การศึกษาค้นคว้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปอาชีวศึกษาที่มุ่งเน้นสนับสนุนให้สถาบันอาชีวศึกษาทุกแห่งมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนสูงขึ้น มีการพัฒนา

หลักสูตรวิธีการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับเข้าทำงานในสถานประกอบการได้ตามสาขาวิชาชีพที่จบการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 10-11) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธงชัย จันมา (2545 : 104) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กับงานวิจัยของประเสริฐ ลีอานนตกุล (2546 : 72) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของอาจารย์วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ พบว่า อาจารย์วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ พรทิพย์ บุญเจริญ (2546 : 91) ที่ได้ศึกษาบทบาทด้านการเรียนการสอนตามแนวทางของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตปทุมธานี 4 พบว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตปทุมธานี 4 มีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการเรียนการสอนตามแนวทางของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ นิรมล ดาหวน (2547 : 123-126) ที่ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 2 พบว่า มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้จากงานวิจัยของ สุดา ด้วงเทพ (2547 : 105-106) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดความคิดรวบยอดเป็นหลัก ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ สามารถพัฒนาและปรับปรุงงานได้เองโดยมีผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำ รวมถึงครูผู้สอนควรมีส่วนสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะเพื่อให้ผู้เรียนมีความชำนาญ มีความกระตือรือร้น มีความสามารถในการปฏิบัติได้จริง ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมที่ฝึกการทำงานเป็นทีม โดยผู้สอนให้ผู้เรียนค้นหาความรู้โดยร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยเป็นหลัก ครูผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานที่เกี่ยวข้องได้ตามสภาพความเหมาะสม โดยมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติงานตามความถนัดและเกิดความภูมิใจในชิ้นงานที่ผู้เรียนทำได้ ซึ่งให้ผู้เรียนมีการประเมินความก้าวหน้าและกำหนดวิธีการพัฒนาด้วยตนเอง รวมถึงมีการจัดกิจกรรมที่บูรณาการในการสอน ทฤษฎีและปฏิบัติเข้าด้วยกัน โดยเน้นให้รู้จริง สามารถนำความรู้ไปใช้งานได้จริง ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำโครงการ/โครงการร่วมกัน มุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวร

ติดตัว จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนควรมีการตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของตนให้มากยิ่งขึ้น เพราะภารกิจหลักที่สำคัญของครู คือการสอน ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่จะต้องรู้จักมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และมีความสุขกับการจัดกิจกรรมการสอนนั้นๆ

2. ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สาขาวิชาที่สอน และบุคลิกภาพของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย เพราะครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากจะเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย เป็นผู้ที่ได้ผ่านการอบรม สัมมนา การศึกษาต่อ และมีการใช้สื่อที่ทันสมัย พร้อมทั้งมีการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง จนเกิดความชำนาญทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ และเกิดวิสัยทัศน์ในการทำงานด้วย การมีโอกาสในการสอนที่ยาวนานกว่า จึงทำให้เกิดการจัดประสบการณ์ที่ดีและเกิดผลกับผู้เรียนได้ดีด้วย โดยเฉพาะด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย

จากการศึกษางานวิจัยของ จิรพันธ์ สิทธิเขตการ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิรูปการเรียนการสอนในวิทยาลัยพณิชยการเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติของผู้บริหารและครู-อาจารย์เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอนในวิทยาลัยพณิชยการสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ด้าน คือการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้อำนาจตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของพรเทพ พลันิม (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ ในเขตการศึกษาภาคกลาง จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ของอาจารย์ในวิทยาลัยการอาชีพเขตการศึกษาภาคกลาง จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่มีบุคลิกภาพแบบ A มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีบุคลิกภาพแบบ B เพราะครูที่มีบุคลิกภาพแบบ A เป็นผู้ที่มีความจริงจังในการทำงาน มีแรงขับในการแข่งขันสูง มีความเริงร้อน เป็นผู้ที่ชอบแข่งขัน จะทำงานด้วยความรีบเร่ง ในการทำงานทุกอย่างจะให้ความสำคัญเสมอ ต้องทำให้สำเร็จ ทำให้เกิดงานที่มีคุณภาพ เป็นการสร้างความเชื่อมั่น มีความขึ้น

ชนนับถือ เลื่อมใส และเกิดความนิยมชมชอบจากผู้อื่น นำไปสู่การดำเนินชีวิตและสังคมที่ดีต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ งามยิ่ง (2547 : 108) ที่ได้ศึกษา เรื่องคุณลักษณะครูที่ดีของครู-อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 จากผลการวิจัยพบว่า ครู-อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 ที่มีบุคลิกภาพต่างกัน คือบุคลิกภาพแบบ A และบุคลิกภาพแบบ B มีคุณลักษณะครูที่ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู-อาจารย์ที่มีบุคลิกภาพแบบ A คือชอบทำงานตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อการงานอยู่เสมอ ชอบแข่งขันกับคนอื่น เป็นคนใจร้อน และชอบทำงานหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน ซึ่งตรงข้ามกับครู-อาจารย์ ที่มีบุคลิกภาพแบบ B คือไม่ค่อยตรงเวลา ไม่รับผิดชอบต่อการงาน ไม่ชอบแข่งขันกับใคร เป็นคนใจเย็นทำงานช้าๆ และชอบทำงานทีละอย่างจึงทำให้ครู-อาจารย์ที่มีบุคลิกภาพต่างกัน จึงมีความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่ดีแตกต่างกันด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน คือข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้ต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

1. วิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรีควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย และด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นต่อไป
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรีควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการยึดความคิดรวบยอด โดยการจัดประชุมปฏิบัติการโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การศึกษาดูงาน การสัมมนาทางวิชาการ
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรีควรให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครูที่มีประสบการณ์น้อย ในด้านความรู้ ทักษะ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรีควรมีการนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาจจัดเป็นทีมนิเทศภายในและใช้นิเทศแบบกัลยาณมิตร

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิคอื่นๆ ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูกับสถานภาพของครู ซึ่งจำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ สาขาวิชาที่สอน และบุคลิกภาพของครู
3. ควรมีการศึกษาด้านบุคลิกภาพของครูที่มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครู
4. ควรมีการศึกษาการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครู
5. ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้านการยืดความคิดรวบยอด

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*
แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *แนวทางปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*
พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2547). *ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญ*
ที่สุด. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณีนุช สุดไธยา. (2540). *บุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัย*
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2539. ปริญญาโท กศ.ม. (พลศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คำพรทิพย์ ปรัชญาวาที. (2546). *ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการ*
ครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการ
ศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา เกษศรีสังข์. (2537). *วิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ*. ปริญญาโท กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า. (2542, กรกฎาคม – ธันวาคม). *ความคิดรวบยอดและแนวทางในการ*
พัฒนาศิลปะหลังสมัยใหม่. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์*. 7(2) : 28 – 29.
- จิรพันธ์ สิทธิเขตการ. (2545). *การปฏิรูปการเรียนการสอนในวิทยาลัยพณิชยการ เขตกรุงเทพมหานคร*
นคร. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- จำรัส แจ่มจันทร์. (2539). *การศึกษานักบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติ*
ปัญญาโดยใช้แบบทดสอบ 16 PF. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ชูศักดิ์ เปลี่ยนภู. (2545). *หลักการและทฤษฎี*. ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า, คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ณัฐพงษ์ อินทรสุข. (2546). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนด้วย
รูปแบบการสอนความคิดรวบยอดและหลักการกับการสอนปกติในเรื่องกำลังไฟฟ้ากระแสสลับ
เฟส*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (วิศวกรรมไฟฟ้า). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- ทรงวุฒิ คิดควร. (2548, กันยายน – ธันวาคม,). *ครูพลศึกษากับการสร้างนิสัยรักการออกกำลังกาย.
วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 20(3) : 71 – 75.
- ทองธิว ภัยบุญสิน. (2541). *การศึกษสภาพการเรียนการสอน การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
กลุ่มวิชาธุรกิจค้าปลีก ระหว่างกรมอาชีวศึกษา กับบริษัท ซี.พี.เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด.
วิทยานิพนธ์ คอ.ม.(บริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศน สิริธนาภาส. (2537). *จิตวิทยาทั่วไป*. เลย : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเลย.
- ทศนา เขมมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริศ น้ำทิพย์. (2545). *ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประม
ศึกษาจังหวัดเพชรบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นันทยา อัครเวหา. (2544). *ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักศึกษาผู้ใหญ่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น
ที่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงาน*. วิทยานิพนธ์ คม. (การศึกษานอกโรงเรียน).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา แก้วมะเรง. (2539). *เปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ระหว่างเด็กวัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพตามทฤษฎีของ
แคทเทิล ด้านการเข้าสังคม ความวิตกกังวล และความเครียดที่แตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ปิณฑนานนทน์. (2542). *การเรียนรู้ความคิดรวบยอด*. กรุงเทพฯ: บริษัท แมค จำกัด.

- นิรมล ดาดาน. (2547). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 2*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- นิลวรรณ อมรปิยะพงษ์. (2544). *ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลจิตต์ เชาวีกรติพงศ์. (2537). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับครูวิชาชีพ*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- . (2537, ตุลาคม – ธันวาคม). *ความคิดรวบยอดกับการเรียนการสอน*. *สารพัฒนาลัทธิ*. 14(119): 59 – 60.
- . (2545). *การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1.นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2546, มกราคม – กุมภาพันธ์). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน: จุดเริ่มต้นของการสร้างนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน*. *การศึกษาไทย*. 3(26) : 66 – 67.
- ปัญญา ฐระคำ. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการหาร ระหว่างกลุ่มที่สอนโดยการสร้างความคิดรวบยอดกับกลุ่มที่สอนแบบปกติของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านไม้ลุ่มบนมิตรภาพที่ 169 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงรายเขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์). เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเลิศ คำดี. (2543). *ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตร วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นกลางของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัด นนทบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสงค์ ภูมิพัทธ์. (2542). *การศึกษาพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครู โครงการครูทายาท ในเขตการศึกษา 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเสริฐ ลีอำนนตกุล. (2546). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของอาจารย์ วิทยาลัยพัฒนการเชตุพน และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (ม.ป.ป.). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- พรทิพย์ บุญเจริญ. (2546). บทบาทด้านการเรียนการสอนตามแนวทางกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตปทุมธานี 4. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรเทพ พลบนิม. (2546). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพในเขตการศึกษาภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาธงชัย จันมา. (2545). พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พระเชมวัฒน์ ธรรมกุล. (2544). บุคลิกภาพตามแนวพุทธศาสนาของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พันธณีย์ วิหคโต. (2547, กรกฎาคม – กันยายน). กระบวนการเรียนรู้. วารสารวิชาการ. 7(3): 48 - 49.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นต์.
- เพ็ญแข จันทรแจ่ม. (2546). ศึกษาความคิดเห็นของสถานศึกษาและสถานประกอบการที่มีต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) หลักสูตรกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี ทักษะกรวงศ์. (2541). ความคิดเห็นของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิค. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รวีวงศ์ ศรีทองรุ่ง. (2544). การพัฒนาบุคลิกภาพในการประชาสัมพันธ์. เอกสารคำสอน ภาควิชาการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัดการ. สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.

- ฤกษ์ชัย เพ็ชรคง. (2547). การประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐาน สำหรับนักเรียนสายช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาคี: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิควิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิจิตร ขวัญเอียด. (2546). ปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร อาวะกุล. (2545). พัฒนาศักยภาพ : เทคนิคและวิธีการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี. (2548). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีที่เกี่ยวข้องกับการประกัน คุณภาพการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี.
- วิไลวรรณ ตรีศรี ชะนะมา. (2537, เมษายน – มิถุนายน). แนวคิดบางประการเกี่ยวกับความคิดรวบยอด. สารพัฒนานหลักสูตร. 13(117): 49 – 50.
- วิเศษ ชินวงศ์. (2544, มิถุนายน). ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุด. วารสารวิชาการ. 4(2): 36.
- สงบ ลักษณะ. (2535). จากหลักสูตรสู่แผนการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- สมบุญ ไชยเชษฐ์. (2544). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเรื่องทักษะ การฟังและการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและแบบ เก็บตัวจากการสอนโดยใช้บทบาทสมมติแบบใช้ภาพกำกับ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ มะใบ. (2546). การศึกษาพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครู โรงเรียนสิงห์สมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ สิงห์พล. (2531, ธันวาคม). สอนอย่างไรให้นักเรียนมีความมั่งคั่งทางสติปัญญา. สารพัฒนานหลักสูตร. 81: 30 – 35.
- สมลักษณ์ มธุรสสุวรรณ. (2548). การศึกษาบรรยากาศการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชน สังกัดฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 4. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สมศักดิ์ บำรุงศักดิ์. (2545). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ วิทยาลัยอาชีวชนบุรี.
วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- สุดา ด้วงเทพ. (2547). การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา.
วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- สุธีรัตน์ อริเดช. (2540). ผลการสอนคณิตศาสตร์ที่ใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอดที่มีผลต่อ
ผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ถ่ายเอกสาร.
- สุนัย ศรีกุลบุตร. (2544). ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อการดำเนินการจัดการ
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในเขตการศึกษา 10.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษานอกระบบ). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัฒน์ ศรีสัมฤทธิ์. (2545). ความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงครามที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สุภร ประเสริฐศิลป์. (2546, มีนาคม). การสร้างนิสัยรักการอ่าน. วารสารการศึกษา กทม.
26(6): 26 – 28.
- สุวัฒน์ งามยิ่ง. (2547). คุณลักษณะของครูที่ดีของครู-อาจารย์ วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบัน
การอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ ไพทยวัฒน์. (2541). พฤติกรรมมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2544). การเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริง
ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2548 ก). การปฏิรูปอาชีวศึกษา : การประชุมระดมความคิดเห็นนโยบายและมาตรการการ
ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2548 ข). หลักการ ทฤษฎี และนโยบายการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและผลการดำเนินงาน
การปฏิรูปการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- (2549). *ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา* พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- (2549 ข). *คู่มือการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร.
- (2549 ค). *ปรับเปลี่ยนปฏิรูปวิชาเรียนวิชาสอน โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ร้าไทยเพรส จำกัด.
- (2549 ง). *มาตรฐานการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยสารพัดช่างพระนคร สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2545). *คู่มือการปรับระดับคุณภาพของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เสนห์ ศรีวิสัย. (2545). *ความคิดเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการศึกษาระบบทวิภาคีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร. (2545). *การศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพิน ผู้เจริญ. (2546). *การทดลองการสอนโดยใช้ความคิดรวบยอดและพหุปัญญาในการสอนอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ยุทธศาสตร์การพัฒนา). เพชรบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- อรุณเดช จันทรงามศรี. (2542). *การศึกษานุคลิกภาพกับความเครียดของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชนา เนื่องจำนงค์. (2546). *การพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

- อุทุมพร ไสภาคย์. (2545). งานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 ศึกษา อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
 ชลบุรี: ปณิธิวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- Freidman, M. and R.H. Rosenman. (1874). Behavior Pattern and Coronary
 Angiographic Findings. *Journal of the American Medical Association*. 240: 164.
- Gleitman, Henry and others. (2000). *Basic Psychology*. New York: W.W. Norton &
 Company.
- Ketter, Jean Smiley. (1994). Behavioral and Attitudinal Change in Teacher and
 Student As a Result of Implementation of the Portfolio Method of Evaluation
 Writing. *Dissertation Abstracts International*. 54(9): 3356-A.
- Licata, Joseph W., Teddlie, Charles B., & Greenfield, William D. (1990, November –
 December). Principal Vision, Teaches Sense of Autonomy, and Environment
 Robustness. *Journal of Education Research*. 84(2): 93 – 99.
- McGuire, Donald Edward. III. (2000). *Child-centered Group Play Therapy with
 Children Experiencing Adjustment Difficulties*. Dissertation Ph. D. (Education
 Administration). Pittsburgh: Graduate School University of Pittsburgh.
 Photocoped.
- Nathan, Linda Frances. (1995, December). Portfolio Assessment and Teacher Practice
 (Urban Schools). *Dissertation Abstracts International*. 56(6): 355.
- Steers, R.M., & Porter, L.W. (1979). *Motivation and work behavior*. 2 nd ed.
 New York: McGraw – Hill.
- Watamura, Kathleen Patricia. (1995). Child-Centered Learning Versus Direct
 Instruction In Mathematics in the Elementary Classroom. *Dissertation Abstracts
 International*. 62(5): 162.

ภาคผนวก

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แบบสอบถามฉบับนี้ มี 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1	สถานภาพของครูผู้สอน
ตอนที่ 2	แบบวัดบุคลิกภาพของครู
ตอนที่ 3	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู
ตอนที่ 4	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูผู้สอน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อมูลที่ตรงกับ

ความเป็นจริงเกี่ยวกับท่าน

1. วุฒิกการศึกษา
 - () ปริญญาตรี
 - () สูงกว่าปริญญาตรี
2. ประสบการณ์ในการสอน.....ปี (เศษของปีที่เท่ากับ 6 เดือนหรือมากกว่าโปรดปัดเป็น 1 ปี)
3. สาขาวิชาที่สอน
 - () สาขาวิชาพื้นฐาน
 - () สาขาวิชาชีพ

หลากหลายนอกเหนือ

บางอย่าง

นอกเหนือ

จากงานที่ทำ

จากงานที่ทำ

ตอนที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปฏิบัติเพื่อแสดงว่าท่านมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปรากฏในแต่ละข้อความมากน้อยเพียงใด

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ					
1. จัดประสบการณ์การเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ยึดหลักการความแตกต่างระหว่างบุคคล					
2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง					
3. จัดประสบการณ์ ชี้นำแหล่งความรู้และข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยการปฏิบัติด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล					
4. จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเห็นการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย					
5. จัดบรรยากาศ ให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและเสนอความคิดอย่างอิสระ					
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมต่างๆ					
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ					

8. ให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้จากกันและกัน					
---	--	--	--	--	--

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ เป็นผู้ที่ดีเป็น ทำเป็น					
10. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
11. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ และรูปแบบการทำงานใหม่ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
12. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข					
13. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล					
14. ฝึกให้ผู้เรียนค้นพบตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
15. ฝึกฝนให้ผู้เรียนยอมรับการประเมินของผู้อื่นและนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาตนเอง					

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการยึดความคิดรวบยอด					
1. ชี้แนะให้ผู้เรียนประเมิน เปรียบเทียบ ความคิดต่างๆ เพื่อสรุปเป็นความคิดของ ตนเอง					
2. ให้ผู้เรียนใช้กราฟิกรูปแบบต่างๆ เช่น เว็บบ ไดอะแกรม แมทริกไดอะแกรม แผนผัง ความคิด เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ความคิดรวบ ยอด					
3. ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต เปรียบเทียบ การพิสูจน์คำตอบ					
4. ฝึกฝนให้ผู้เรียนอธิบายความสัมพันธ์ของ เหตุและคำตอบ					
5. ฝึกฝนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ภายในกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบหาข้อสรุป					
6. ฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาเป็นความคิดรวบยอด					
7. เน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นขั้นตอนเพื่อฝึก กระบวนการคิด					
8. ให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ หาความรู้ แก้ไข ปัญหา					
9. ส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนแสดงออกถึงการเรียนรู้ความคิด รวบยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
10. ให้ผู้เรียนบรรยายวิธีคิดของตน และ					

--	--	--	--	--	--

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการยึดความคิดรวบยอด 11. จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าโดยการตั้งปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยและนำไปสู่การค้นหาคำตอบกับการเรียนรู้ความคิดรวบนั้น					
12. ให้ผู้เรียนรู้จักคัดเลือกนำความรู้มาสังเคราะห์จัดเป็นประเภทหรือหมวดหมู่					
ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย 1. ส่งเสริมการอ่านและการเขียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหา รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้และแสดงออกเป็นลายลักษณ์อักษรได้					
2. จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในตัวผู้เรียน					
3. จัดให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ไม่เป็นเพียงผู้บอกความรู้					
4. ฝึกให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ					
5. มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักมีการประเมินตนเองและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ					
6. ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ					
7. เน้นกระบวนการในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์					
8. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็น ช่องทางในการประกอบอาชีพ					

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง รับผิดชอบการทำงาน					
10. ติดตามดูแลการปฏิบัติตนของผู้เรียนทั้ง ในเวลาและนอกเวลาเรียน					
11. สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุก ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้					
12. จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรัก คิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) ใน ทางบวก					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของท่านในแต่ละด้าน

4.1 ด้านการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ด้านการยึดความคิดรวบยอด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ด้านการยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ – สกุล	นางสาวภัณฑิลา ดอกจันรี
วันเดือนปีเกิด	20 เมษายน พ.ศ. 2512
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	102/774 หมู่บ้านกฤษณา 2 หมู่ที่ 3 ตำบล กระแสung อำเภอ สามโคก จังหวัดปทุมธานี 12160
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2527	ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) โรงเรียนปทุมพิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2531	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) โรงเรียนปทุมพิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2535	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) วิทยาศาสตร์ทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2550	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ

